

31. møde.

Onsdag den 10. december kl. 10.

Formanden:

Medlemmer af folketinget Svend Andersen (Rosk. a.), Lars Abel, Jens Møller og Ninn-Hansen har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om Danmarks journalisthøjskole og institut for presseforskning.

(Lovf. nr. 120).

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (*Svend Andersen*) (Rosk. a.) (FP):

Jeg tillader mig herved at fremsætte forslag til lov om ændring af lov om Danmarks journalisthøjskole og institut for presseforskning, idet jeg vedrørende motiveringen for fremsættelsen skal henvise til bemærkningerne til forslaget samt til følgende tilføjelse:

Når fremskridtspartiet er medforlagsstiller, skyldes det ikke, at partiet anser forslaget for en tilfredsstillende løsning på problemet, der efter partiets mening alene kan afgøres rimeligt ved, at enhver skatteyderbetaling af journalistuddannelse og presseforskning totalt bortfalder. Partiet kan imidlertid tiltræde, at en gennemførelse af forslaget bevirker noget mindre utålelige tilstande end de nuværende, men partiet har forbeholdt sig, når det mener, at det kan være nyttigt, da at fremsætte videregående forslag.

Den første sag på dagsordenen var:

Forespørgsel til socialministeren af Wamberg (FP):

„Hvad agter regeringen at gøre for at opnå beskyttelse og tryghed hos forældre mod,

at deres børn tvangsfjernes fra hjemmet af offentlige myndigheder?“

(Forespørgsel nr. V. Anmeldt 27/11-75. Fremme af foresp. vedt. 28/11-75)

Forespørgeren (Wamberg) (FP):

Et massivt flertal i denne sal accepterer utvivlsomt den enkelte familie, forældre og børn som det grundlag, vort samfund hviler på og fortsat skal hvile på, og respekterer dermed også forældremyndigheden som en selvfølge. Børnene udgør den del af befolkningen, der skal videreføre og udvikle, hvad den nuværende og tidligere generationer har opbygget. Det er derfor naturligt og rigtigt, at der eksisterer en lovgivning, der har det hovedsigte at sikre børn og unge de bedst mulige opvækstbetingelser, og som tilstræber at beskytte børn mod overgreb og misbrug, det være sig fra forældre, undervisere af enhver art, eller hvem man ellers kunne tænke sig det nødvendigt at skaffe børnene beskyttelse imod.

Det er naturligvis også korrekt og rigtigt, at samfundet, hvor andre ikke kan eller vil, har ansvaret for, at børn får forsvarelig pasning, pleje, undervisning og opdragelse.

I øjeblikket er det lovmæssige grundlag nedfældet i loven om børne- og ungdomsforsorg, der fra 1. april 1976 afløses af loven om social bistand. De mest vidtrækkende paragraffer i den første lov er §§ 27 og 28, der indeholder reglerne for børneværnets rettigheder til at fjerne børn fra deres hjem. Ændringerne i bistandsloven, der træder i kraft 1. april, findes, hvad dette område angår, først og fremmest i §§ 32 og 33, og forskellen mellem de nuværende og de kommende regler består dels i, at børneværnene nedlægges, og at deres funktioner overtages af de lokale kommunale socialudvalg, dels i, at de sociale udvalgs beføjelser til at kontrollere de enkelte hjem udvides, således at disse udvalg har pligt til at kontrollere, hvorledes børnene i de enkelte hjem plejes og opdrages, hvilket betyder, at et socialudvalg kan sende en person ud at kontrollere forholdene i et hvilket som helst hjem, hvorved grundlovens § 72 i realiteten sættes ud af kraft. Endvidere har socialudvalgene ret til, som det står i § 33, så vidt muligt i forståelse med barnet og hjemmet — og man kan jo så overveje, hvordan det vil blive

[Wamberg.]

fortolket — at iværksætte nødvendige hjælpeforanstaltninger, derunder tvangsfjernelse af børnene og anbringelse på steder, forældre ikke kender, og hvortil den, der har forældremyndigheden, er forment adgang.

Bistandsloven udvider altså myndighedernes beføjelser til indgreb i den enkelte families forhold langt ud over, hvad den nuværende lov på papiret tillader, og det, der i særlig grad er betænkeligt, er, at bistandsloven ligesom loven om børne- og ungdomsforplejelse totalt mangler retsbeskyttelse for børn forstået på den måde, at ingen af lovene indeholder regler for, hvorledes børneværnenes, henholdsvis socialudvalgenes, skønsmæssige afgørelser kan indbringes for domstolene, og ikke sikrer, at skønsmæssigt truffne afgørelser inden for korte tidsfrister kan bringes til domstolsafgørelse, og heller ikke giver sikkerhed for, at alle interesserede parter, børnene selv, hvor det er muligt, forældre, familiemedlemmer og andre med direkte kendskab til alle forhold i det enkelte tilfælde kan få lejlighed til at blive hørt, før børneværnenes og fra 1. april socialudvalgenes skønnede afgørelser bliver stadfæstet.

Fjernelse af børn fra deres hjem bør kun ske som absolut sidste udvej, og før stadfæstelse af beslutninger om tvangsfjernelse bør intet være uforsøgt i retning af at hindre, at en så alvorlig afgørelse bliver truffet på et forkert grundlag.

Det er derfor fremskridtspartiets opfattelse, at det er tvingende nødvendigt til sikring af både børns og forældres rettigheder, at der ved lov skaffes klare regler for, at socialudvalgsafgørelser i sager af denne art skal kunne prøves af domstolene inden for korte tidsfrister. At de ansvarlige for bistandslovens vedtagelse er blevet betænkelige ikke mindst over dette afsnit i loven, og at der derfor i socialministeriet foregår overvejelser med henblik på en ændring af loven, er til liden trøst for de forældre, der efter den 1. april, altså om ca. tre måneder, kan risikere, at emsige socialudvalgsfolk i strid med grundlovens § 72, måske endda f.eks. efter en anonym anmeldelse, får deres boligs ukrænkelighed krænket og deres børn tvangsfjernet til en uvis skæbne på en institution.

Det må være et absolut krav, at folketinget før den 1. april får gennemført en lovgivning, der giver den enkelte familie det minimum af sikkerhed mod uretmæssige overgreb fra offentlige myndigheders side, her socialudvalgene, at fejlskøn inden for korte tidsfrister kan blive ændret af domstolene.

Mange forældre vil utvivlsomt med samme interesse som jeg lytte til, hvad regeringen vil foretage sig for at sikre familiens enhed og forældres sikkerhed for ikke uretmæssigt at få fjernet deres børn.

Socialministeren (*Eva Gredal*):

Når det af hr. Wamberg stillede spørgsmål skal diskuteres, finder jeg det naturligt, at man først gør sig klart, hvad det er for opgaver, der ved børne- og ungdomsforplejelsesloven er henlagt til de kommunale børne- og ungdomsværn.

Hovedopgaven for børne- og ungdomsværnene er at medvirke til, at børn og unge får de bedste muligheder for at fungere i hjemmet. Denne opgave søger børne- og ungdomsværnene at løse dels gennem generelle, forebyggende foranstaltninger, dels gennem særlige hjælpeforanstaltninger, når der i konkrete situationer allerede er opstået eller er ved at opstå vanskeligheder for barnet eller den unge. I disse tilfælde har børneværnet pligt til at foretage omhyggelige undersøgelser af forholdene i hjemmet med henblik på at finde frem til den eller de hjælpemuligheder, der i det enkelte tilfælde er brug for — vel at mærke af hensyn til barnets velfærd.

Det er et af hovedprincipperne i loven, at hjælpeforanstaltningerne, så vidt det overhovedet er muligt, skal søges gennemført i samarbejde med forældrene. Endvidere skal det tilstræbes, at barnet kan blive i hjemmet. Når en anbringelse uden for hjemmet alligevel viser sig nødvendig, skal børneværnet efter anbringelsen uden for hjemmet arbejde videre med sagen og søge at skabe grundlag for, at barnet kan vende tilbage til hjemmet.

I langt de fleste tilfælde lykkes det heldigvis at nå frem til en løsning i forståelse med forældrene, og dette gælder også i de tilfælde, hvor der bliver tale om en anbringelse uden for hjemmet for en tid. I nogle få — og der er tale om ulykkelige tilfælde —

[Socialministeren.]

fører de foretagne undersøgelser af forholdene desværre til, at en anbringelse uden for hjemmet må gennemføres imod forældrenes ønske.

Jeg er overbevist om, at børneværnene tager deres afgørelse i denne gruppe af sager, der talmæssigt heldigvis er lille, med den allerstørste alvor, og at børneværnene udfolder de største bestræbelser for at nå frem til den afgørelse, der er bedst af hensyn til barnets velfærd, som er det helt afgørende kriterium for, om hjælpeforanstaltninger skal gennemføres. Børneværnene bevæger sig her på et meget vanskeligt område, idet de på den ene side mødes med den kritik, at de i for høj grad blander sig i børnenes og familiernes forhold, og på den anden side kritiseres for at komme for sent med hjælpeforanstaltninger.

Der er, som jeg sagde, tale om et vanskeligt område, hvor der på en mere direkte måde, end vi er vant til, er menneskeskæbner involveret. Det drejer sig om børn og unge, der har krav på gode opvækstvilkår, så de kan blive fuldgældige medlemmer af fremtidens samfund, og det er forståeligt, når forældre eller enlige mødre og fædre stiller sig uforstående an over for myndighedernes rejsen tvivl om deres evne eller vilje til at udøve, hvad man kan kalde en normal forældreindflydelse på barnets eller den unges forhold.

Det er også en belastning for børneværnene, at de som følge af den tavshedspligt, de er undergivet, er afskåret fra offentligt at gå ind i en drøftelse af de sager, som fra tid til anden behandles i dagspressen.

I denne forbindelse ser man ofte det spørgsmål rejst, om det er hensigtsmæssigt, at disse afgørelser er henlagt til børneværnene, eller om det ikke burde være et andet organ, der tog sig af denne side af børneværnenes virksomhed.

Jeg vil derfor gerne benytte denne lejlighed til at understrege, at børneforsorsgsloven — og det gælder også bistandsloven — bygger på den antagelse, at de lokale folkevalgte myndigheder er bedst egnede til på dette område at træffe beslutninger, der harmonerer med den almindelige opfattelse på stedet af, hvad der bør gøres i det enkelte tilfælde. Samtidig står særligt sagkyndige til rådighed for børneværnene

i deres arbejde. Jeg vil også gerne fremhæve, at folketingsretten ved at placere ansvaret for løsningen af disse opgaver hos børneværnene har fulgt den linje, der gennem mange år har været fulgt såvel her i landet som i de øvrige nordiske lande.

Som i alle menneskelige forhold kan afgørelser af den karakter, som drøftes her, naturligvis vurderes forskelligt. Jeg finder det imidlertid af afgørende betydning, at der i loven dels er indbygget en række retsgarantier i forbindelse med børneværnenes afgørelser i det enkelte tilfælde, dels i loven er hjemlet adgang til en efterfølgende prøvelse af børneværnenes afgørelser både i den sociale ankestyreelse og ved domstolene.

Sådanne retsgarantier imod uberettigede indgreb har været kendt helt tilbage til 1905, hvor der første gang indførtes egentlige børneværnsorganer, de såkaldte værgeråd. Værgerådsinstitutionen bibeholdtes ved værgerådsloven af 1922, og den var gældende indtil 1933, da reglerne om børns anbringelse uden for hjemmet blev indarbejdet i forsorsgsloven som et særligt afsnit. Værgerådene afløstes af børneværnsudvalgene. Der opstilledes i loven en række betingelser for, at en beslutning om anbringelse af et barn uden for hjemmet imod forældrenes ønske kunne anses for gyldig. Disse betingelser går med mindre ændringer igen i loven om børne- og ungdomsforsorg af 1961, hvor forsorsgslovens børneværnsafsnit blev udskilt i en særlig lov om børne- og ungdomsforsorg, og i den gældende lov af 1964, hvor betegnelsen børneværnsudvalget er ændret til børne- og ungdomsværnet. Slutstenen i denne udvikling er bistandsloven, hvor børneforsorsgsområdet og en række andre forsorsgsområder samles i én lov om social bistand. Børne- og ungdomsværnets opgaver overtages af de sociale udvalg, der får ansvaret for udnyttelsen af alle hjælpemulighederne efter loven.

I forbindelse med overgangen til bistandsloven vil jeg gerne understrege, at de særlige principper for bistand til børn og unge er videreført i denne lov, det vil sige, at støtten først og fremmest bør ydes i barnets eget hjem og dér i videst muligt omfang søges etableret i et samarbejde med forældrene, og at det centrale er barnets velfærd.

Jeg skal derefter først omtale de særlige retsgarantier, der findes i børneforsorsgs-

[Socialministeren.]

loven, og derefter sige noget om reglerne om klage til den sociale ankestyrelse og til domstolene. De særlige regler om foreløbige beslutninger skal jeg komme ind på senere.

Allerførst vil jeg sige, at det må tillægges den allerstørste vægt, at børneværnene foretager en meget grundig undersøgelse, før der træffes beslutning om hjælpeforanstaltninger. Dette er den vigtigste garanti for, at man når frem til den bedste løsning i den enkelte sag, og jeg kan i denne forbindelse oplyse, at det i bistandsloven er fastsat som en hovedbetingelse for, at hjælpeforanstaltninger kan gennemføres mod forældrenes ønske, at hjælpeforanstaltningen skal være absolut påkrævet af hensyn til barnets velfærd. Dette skal betragtes som en yderligere understregning af, at der skal foretages grundige undersøgelser i den enkelte sag.

De øvrige garantier ligger i, at loven pålægger børneværnene nøje at følge en ganske bestemt fremgangsmåde, når de træffer beslutning om anbringelse af et barn uden for hjemmet mod forældrenes ønske. Beslutningen skal træffes i et møde i børneværnet, og der kræves til en vedtagelse et kvalificeret flertal, idet 2/3 af samtlige medlemmer skal have stemt for beslutningen. Endvidere skal den stedlige underretsdommer tiltræde børneværnet. Dommerens opgave er at yde vejledning om lovens forståelse og anvendelse med hensyn til vurdering af de foreliggende oplysninger. Dommeren skal endvidere som en anden vigtig opgave påse, at der er foretaget de nødvendige undersøgelser. Videre skal børneværnet tiltrædes af en pædagogisk-psykologisk konsulent, der har til opgave på grundlag af de foreliggende oplysninger om barnets eller den unges personlighed og familiemiljø at vejlede om, hvilke hjælpeforanstaltninger der alt taget i betragtning må anses for bedst egnede til at fremme barnets eller den unges udvikling.

Det er også fastsat i loven, at forældrene og barnet, når det er fyldt 15 år, skal have lejlighed til at udtale sig over for børneværnet, inden der træffes beslutning. Forældrene kan endvidere søge bistand hos tredjemand, der kan give møde i børneværnet.

Når en beslutning er truffet af børne-

værnet, skal forældrene have meddelelse herom, og de skal underrettes om adgangen til at indbringe afgørelsen for den sociale ankestyrelse og om fristerne for dette.

Disse regler skal — og det vil jeg gerne understrege igen — følges meget nøje i hvert enkelt tilfælde. Jeg vil også gerne fastslå, at børneværnene skal være opmærksomme på, at såvel børnene som forældrene i disse sager befinder sig i en ganske særlig situation, der forpligter børneværnene til at vise forståelse og yde hjælp ud over, hvad der følger af lovens regler, og jeg kan tilføje, at jeg har indskærpet dette i et cirkulære, som jeg har udsendt til kommunerne om bistandslovens regler på dette område.

Klager over børneværnets afgørelse om anbringelse af et barn uden for hjemmet uden samtykke fra forældrene kan indbringes for den sociale ankestyrelse inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om beslutningen. Ankestyrelsen kan se bort fra denne frist, hvis der foreligger en særlig grund til det. Styrelsens afgørelse skal foreligge inden 2 måneder efter, at klagen er modtaget. Samtidig med ankestyrelsens afgørelse skal der gives oplysning om adgangen til at forlange sagen forelagt for domstolene og om fristerne for dette.

Ankestyrelsens afgørelse kan inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen, kræves forelagt landsretten. Dette sker ved henvendelse til ankestyrelsen, der har pligt til inden for en meget kort frist at videresende sagen til landsretten. Landsrettens afgørelse kan indbringes for højesteret, når justitsministeriet undtagelsesvis tillader det.

Jeg vil gerne nævne nogle få tal til belysning af omfanget af børns anbringelse uden for hjemmet dels på frivilligt grundlag, dels tvangsmæssigt. I 1965-66 blev der anbragt i alt 6.690 børn uden for hjemmet. Heraf var de 6.188 frivillige og 502 tvangsmæssige. I 1973-74 blev i alt 8.514 børn anbragt uden for hjemmet, heraf 8.034 på frivillig basis og 480 på tvangsmæssigt grundlag. Tiden tillader mig ikke at opremse tallene for de mellemliggende år. Jeg har tidligere meddelt tallene til folketingets socialudvalg, og jeg kan sige, at tendensen er, at der målt i absolutte tal

[Socialministeren.]

heldigvis har været tale om et fald i de tvangsmæssige anbringelser siden 1965, og at der målt i procent i forhold til det samlede antal anbringelser har været tale om et betydeligt fald i de tvangsmæssige anbringelser. I 1965-66 udgjorde de tvangsmæssige anbringelser 7,5 pct. af det samlede antal anbringelser, og procenten er i 1973-74 gået ned til 5,6.

Når man ser på disse tal, må det vist kunne fastslås, at anbringelse af børn uden for hjemmet mod forældrenes ønske kun sker i begrænset omfang, selv om jeg meget gerne så, at tallet kom længere ned.

For den sociale ankestyrelse indbringes årlig omkring 100 sager om tvangsmæssig anbringelse; i omkring 10 pct. af sagerne omgøres den af børneværnet truffe afgørelse.

For domstolene indbringes årlig omkring 30 af de sager, som har været for ankestyrelsen. Kun i ganske få tilfælde — ca. 1 tilfælde om året — omgøres den af ankestyrelsen truffe afgørelse.

I den forbindelse vil jeg gerne sige, at en omgørelse af børneværnets afgørelse i den sociale ankestyrelse eller ved domstolene ikke nødvendigvis behøver at være udtryk for, at børneværnets afgørelse har været forkert, men kan skyldes, at barnets eller forældrenes forhold har ændret sig, siden børneværnet traf sin beslutning.

Jeg skal herefter sige lidt om de foreløbige beslutninger. Sådanne beslutninger kan efter loven kun anvendes i meget begrænset omfang. Når sagen ikke er tilstrækkeligt oplyst eller endelig beslutning i øvrigt ikke kan træffes, kan foranstaltninger, som ikke kan udsættes uden fare for barnets velfærd, iværksættes foreløbigt. Igen er det barnets velfærd, der skal lægges vægt på. Når børneværnet ikke er samlet, kan foreløbige foranstaltninger iværksættes af formanden eller i dennes forfald af næstformanden. Det er i loven fastslået, at sagen snarest muligt skal forelægges børneværnet til afgørelse, og at anbringelse uden for hjemmet i henhold til en foreløbig beslutning højst kan vare i 2 måneder.

Foreløbige beslutninger kan efter børneforsogsloven ikke efterprøves af en højere instans, men efter bistandslovens ikrafttræden den 1. april vil en foreløbig beslut-

ning imidlertid kunne indbringes for den sociale ankestyrelse inden for en frist på én uge. Der skabes altså herved fremtidig en større retssikkerhed.

Det må erkendes, at anvendelse af foreløbige beslutninger — vel at mærke uden de retsgarantier, som jeg lige har omtalt straks kan bringes i anvendelse — kan være betænkelig. På den anden side er det nødvendigt at have denne mulighed, når der opstår en akut situation i hjemmet, hvor barnets velfærd gør øjeblikkelige indgreb påkrævet. Der er dog grund til at understrege, at sådanne indgreb må foretages med den allerstørste varsomhed. Jeg kan i denne forbindelse oplyse, at der i løbet af kort tid fra socialstyrelsen vil blive udsendt en cirkulæreskrivelse om den nærmere fremgangsmåde, som børneværnene skal følge.

Jeg har tidligere på året meddelt folketingets socialudvalg talmæssige oplysninger om omfanget af anvendelsen af foreløbige beslutninger, og jeg kan her nævne, at der i 1973-74 blev truffet foreløbig beslutning om anbringelse uden for hjemmet i 1.904 tilfælde. Resultatet af den endelige behandling var, at godt 3/4 af sagerne sluttede med anbringelse på frivilligt grundlag. Der kan således i praksis siges at være overensstemmelse med princippet om, at hjælpeforanstaltninger så vidt muligt skal iværksættes i samarbejde med forældrene.

Der har i pressen været en del omtale af politiets medvirken i disse sager, og jeg har netop besvaret et spørgsmål fra hr. Wamberg herom. Jeg skal kort her omtale mit svar: der foreligger ikke nogen statistik over, i hvor mange tilfælde politiet har bistået børneværnene, og det har derfor været nødvendigt at indhente oplysninger fra kommunerne. På grund af den korte tid, der har været til rådighed, har det været nødvendigt at begrænse undersøgelsen til København og et antal kommuner i den øvrige del af landet. På grundlag af de indkomne oplysninger kan det anslås, at det årlige antal tilfælde, hvor politiet har bistået børneværnene ved gennemførelse af beslutninger, formentlig ikke overstiger 20-25. Det må, synes jeg, tages som udtryk for, at anvendelse af magt heldigvis har undtagelsens karakter, og det er i overensstemmelse med de retningslinjer, som socialministeriet har fastlagt på dette område.

[Socialministeren.]

Jeg vil slutte mine bemærkninger med at fastslå, at med det system, der er bygget op i loven, ligger ansvaret for rigtigheden af de trufne afgørelser i disse sager i første omgang hos de lokale børneværn. Den efterfølgende prøvelse sker i den sociale ankestyrelse og ved domstolene. Heri ligger, at jeg som socialminister ikke kan tage et medansvar for den trufne afgørelse i den enkelte sag. Jeg kan påse, at den fremgangsmåde, som loven foreskriver, er fulgt ved sagens behandling. Hertil kommer, at jeg, såfremt jeg mere generelt får det indtryk, at børneværnene ikke lever op til deres ansvar, må overveje at søge loven ændret for at afhjælpe dette forhold. De oplysninger, som foreligger for mig, giver mig grund til at mene, at der af børneværnene udføres et meget omhyggeligt arbejde på dette område, og at der vises stor tilbageholdenhed med hensyn til at gennemføre foranstaltninger imod forældrenes ønsker.

Det er imidlertid mit ønske at skabe den størst mulige klarhed om, hvordan reglerne fungerer på dette område, og jeg har derfor, som jeg tidligere har meddelt her i tinget, bedt en gruppe af sagkyndige om at gennemgå reglerne og på grundlag af denne gennemgang overveje, om reglerne er hensigtsmæssige, eller om de bør søges udbygget. Når resultatet af disse overvejelser foreligger, vil jeg tage stilling til, om lovændringer på området må anses for nødvendige.

Forespørgeren (Wamberg) (FP):

Jeg kan give socialministeren ret i, at det er et meget vanskeligt område, denne forespørgsel drejer sig om, men jeg kan også af socialministerens udtalelser slutte, at socialministeren nærer en nærmest ubegrænset tiltro til børneværnene, og denne tiltro deler jeg ikke. Når socialministeren siger, at hensigten er at gøre børnene, der fjernes, til fuldgyldige medlemmer af fremtidens samfund, så skylder socialministeren os en forklaring på, hvad det er for et fremtidens samfund børnene skal gøres velegnede til at være medlemmer af.

Socialministeren nævnte også, at begge love bygger på, at de folkevalgte børneværn må anses for at være de bedst egnede, og omtalte den historiske udvikling, der har

ført frem til vedtagelsen af disse love. Jeg tror, man dér må erindre sig, at ser man det i det historiske lys, var der på det tidlige tidspunkt en væsentlig større respekt for grundloven, end der er i dag, og derfor er det et spørgsmål, om de bestemmelser i retning af retsbeskyttelse, der eksisterer i den lovgivning, vi har, er tilstrækkelige, og det mener jeg altså ikke er tilfældet.

Videre sagde socialministeren, at børneværnene foretager meget grundige undersøgelser før indgreb, og gjorde nøje rede for, hvor grundige disse undersøgelser skal være. Det forekommer mig, at vi inden for de allersidste dage har fået nok så kraftigt demonstreret, at undersøgelsernes grundighed lader noget tilbage at ønske for en lang række børneværns vedkommende i dette land i hvert fald.

Socialministeren gennemgik også proceduren og omtalte, hvordan en beslutning skal træffes i børneværnet med 2/3 flertal, nævnte også, at der skal være en underretsdommer nærværende, men glemte at fortælle, at underretsdommeren ingen stemmeret har, og at det er børneværnet, der suverænt træffer afgørelse, selv imod en dommers råd til børneværnet. Hvis man så endda kunne stole på, at denne procedure blev fulgt, men det forekommer mig også, at vi har et meget frisk eksempel på, at dette ikke er tilfældet, når beslutningerne træffes og kan meddeles på tryk, to dage før mødet afholdes.

Appellmulighederne blev også omtalt. Jeg føler mig yderst utryk ved de lange tidsfrister, før f.eks. den sociale ankestyrelse skal træffe afgørelse: 8 uger kan være længe, specielt når det drejer sig om små børn. Dét kunne jeg ønske mig, om socialministeren ville oplyse, i hvor mange tilfælde den sociale ankestyrelse ændrer afgørelser truffet af børneværnene.

Socialministeren omtalte også som dokumentation for den tryghed, socialministeren gav udtryk for at føle over for den funktion, børneværnene og den sociale ankestyrelse udøver, at af ca. 2.000 tilfælde accepterede forældrene i ca. 1/3 af tilfældene, at børnene blev fjernet fra hjemmene, og tog det som et udtryk for, at der eksisterer et godt samarbejde mellem børneværn og forældre. Jeg tillader mig at sætte spørgsmålstegn ved, om den konklusion er rigtig.

[Wamberg.]

Et helt afgørende spørgsmål for vurderingen af, om domstolsprøvelser nu også er så nødvendige, som fremskridtspartiet mener, når talen er om, at myndighederne fjerner børn fra deres hjem, må være, om bestemmelserne på dette område i loven om børne- og ungdomsforborg har været tilstrækkelige. Det kan straks fastslås, at der eksisterer en aldeles overvældende dokumentation for, at retsbeskyttelsen for børn og forældre over for fejlagtige børneværnsafgørelser i henhold til denne lov har været aldeles utilstrækkelig.

Der findes f. eks. næppe nogen i denne sal, der ikke bekendt med, at der eksisterer en række minoritetsgrupper i dette land, der om nødvendigt med udenomsparlamentariske midler ønsker det bestående samfund undergravet og omstyrtet, grupper, som i ikke ringe grad benytter mindreårige børn i deres indædte kamp mod det bestående samfund. BRIS, Børnemagt, Mentalhygiejnisk Forening og Christiania er blot nogle af de grelleste eksempler på grupper, der med støtte af skatteydermidler uantastet af socialministeren, børneværn og social ankestyrelse for slet ikke at tale om politi får lov at overtræde den eksisterende lovgivning, der netop skulle beskytte vore børn og sikre dem trygge og sunde opvækstbetingelser.

Vi hører i tide og utide en speciel kategori af pædagoger skrike op om, at børn helst straks efter fødslen skal anbringes i institutioner for at sikre, at de opdrages til den rette indstilling over for samfundet. Ja, man går endda så vidt som til at påstå, at forældre er uegnede til at opdrage deres egne børn. Denne påstand begrundes bl. a. med, at forældre ikke har fornøden pædagogisk uddannelse og derfor mangler forudsætningerne for at opdrage børn på rette måde.

Flertallet har vel hidtil i det hellige, ukrænkelige demokratis navn taget relativt let på den udvikling, der i de senere år i stigende grad er blevet behandlet i offentlige medier, aviser, radio og tv. Vi har vel alle følt os mere eller mindre sikre på, at familie, forældre og børn var nogenlunde sikrede dels gennem grundlovens §§ 71 og 72, dels gennem loven om børne- og ungdomsforborg. Denne opfattelse må vi i dag erkende er forkert. Socialministerens besvarelse at mit spørgsmål her i salen den

26. november vedrørende Birgittesagen fra Rødovre var så utilfredsstillende, at mit parti tilsluttede sig, at hele problematikken omkring fjernelse af børn fra deres hjem blev gjort til genstand for en mere dybtgående drøftelse her i tinget.

Når jeg betegner ministerens svar som utilfredsstillende vedrørende den konkrete sag, skyldes det specielt to ting. Svaret afslørede, at et barn i dette land i realiteten ikke har nogen form for reel retsbeskyttelse. Børneværnet i en kommune, i dette tilfælde Rødovre, har efter en henstilling fra hospitalet i Glostrup om at være moderen behjælpelig med barnets pasning hjulpet på den måde, at man to dage efter, at moderen var kommet hjem med dette ønskebarn, stjæler det op af vuggen og anbringer det på en institution. Det er nu 3½ år siden. Først efter at have begået dette grove myndighedsmisbrug begyndte børneværnets sagsbehandlere at skaffe dokumentation for, at § 28-fjernelsen var berettiget. Der er skrevet alenlange rapporter, der i vidt omfang indeholder konstruerede udokumenterede postuler, der skal tilsløre børneværnets magtmisbrug. Forældrene protesterer, børneværnets afgørelse stadfæstes, afgørelsen appelleres til den sociale ankestyrelse, der rutinemæssigt stadfæster børneværnets afgørelse. Endelig kommer sagen for landsretten, der også rutinemæssigt stadfæster og ingen hensyn tager til de i sagen foreliggende erklæringer fra sagkyndige, men praktisk taget udelukkende citerer lange erklæringer fra forstanderinden på det børnehjem, hvor Birgitte var anbragt. At samme forstanderinde er uden uddannelse af nogen art, generer øjensynligt ingen af de såkaldte kompetente myndigheder.

Da der så via Ekstra Bladets, B.T.s og regionalradioens indsats bliver interesse for sagen, hvad sker der så? Den hovedansvarlige, socialinspektør Anders Koch, giver en tilsyneladende omhyggelig redegørelse i radioen den 21. november. Der er blot den særdeles kompromitterende hage ved hans redegørelse, at den for mere end 90 pct.s vedkommende var usand, men det kan naturligvis kun de få, der har ulejlighet sig med at sætte sig ind i sagens akter, vide, og det har socialministeren efter sin udtalelse hverken myndighed til eller fundet det ulejligheden værd at gøre, for — jeg citerer fra ministe-

[Wamborg.]

rens svar, Folketingstidende 1975-76, spalte 2105:

„Kun i tilfælde, hvor der kan påvises fejl ved fremgangsmåden ved sagens behandling, . . . har den ansvarlige minister mulighed for at gribe ind over for den pågældende myndighed.“

Ministeren har øjensynlig ikke villet risikere at konstatere fejl, som vi andre, der har sat os ind i sagen, har haft let ved at påvise, for ikke derigennem at blive tvunget til at gribe ind. Det er betryggende for forældre med en sådan socialminister og med en lovgivning, der i realiteten gør børnene retsløse og forældremyndigheden nærmest illusorisk.

Spørgsmålet melder sig derfor automatisk: hvor mange børn fjernes i grunden fra deres hjem på årsbasis, og hvor mange fjernes ved politiets assistance? Socialministerens skriftlige svar på dette dobbeltspørgsmål giver i to henseender grund til eftertanke. For det første fjernes der på årsbasis mellem 8.500 og 9.000 børn i henhold til §§ 27 og 28, heraf ca. 500 efter § 28.

Efter de oplysninger, jeg er i besiddelse af fra organisationerne Børn og Samfund, Landsorganisationen af Handicappede, Foreningen Far, læge Eva Graungaard og mange andre, der har henvendt sig til mig, og på grundlag af det meget omfattende dokumentariske materiale, jeg har fået overladt, tør jeg hævde, at antallet af § 28-fjernelser i realiteten er langt højere, end tallene viser, da et stort antal familier såkaldt frivilligt efter § 27 accepterer fjernelse af deres børn, når de trues tilstrækkelig hårdt og brutalt af børneværnene med, at ellers lader man børnene afhente ved politiets hjælp.

For det andet oplyser ministeren, at der ikke føres statistik over de mange tilfælde, hvor politiet bistår børneværnene ved afhentninger, men socialstyrelsen har spurgt 7 kommuner, og svaret herfra henviser ministeren til. Må det være mig tilladt at spørge, om socialministeren har læst specielt de sidste 6 linjer af socialstyrelsens redegørelse? Det undrer mig ikke, at socialstyrelsen er interesseret i at give det udseende af, at politiets medvirken er yderst sjælden; men at man forestiller sig, at hverken ministeren eller andre, der har læst denne skrivelse, kan regne, undrer mig såre. Det forekommer mig

lidet betryggende, at en minister kritikløst videregiver svar af denne art.

Når dette er sagt, ønsker jeg yderligere at anføre, at jeg nu er klar over, at jeg også burde have spurgt om, i hvor mange tilfælde man lader afhentning af børn foregå ved kongens foged. Det er åbenbart også en for børneværnene ikke ualmindelig afhentningsform.

Svaret den 26. november indeholdt en anden væsentlig afsløring, nemlig at ministeren er uden mulighed for at gribe ind over for en kommunalt ansat socialinspektør, der dokumentabelt groft misbruger sin myndighed. Er det virkelig rigtigt, hvad ministeren svarede, må det være folketingets selvfølgeligelige pligt at skaffe ministeren mulighed for at foranledige sager rejst også mod kommunale børneværnsmedlemmer, der misbruger deres stilling. At socialinspektør Anders Koch og børneværnet i Rødovre er et særlig ondartet eksempel, er der meget, der tyder på, men jeg har dokumentation for, at børneværnene i mange andre kommuner drives lige så hensynsløst over for børn og forældre.

Vibeke-sagen, som socialministeren personlig var involveret i, forløb jo i de indledende faser præcis som Birgittesagen. Vibeke blev tvangsfjernet efter § 28. Afgørelsen blev stadfæstet og selvfølgelig anket til det sociale ankenævn, der rutinemæssigt stadfæstede den trufne afgørelse. Ingen af disse afgørelser er senere ændret, men moderen bortførte som bekendt sin datter fra den institution, hvor hun var anbragt, og efter at en række meget lidt pyntelige kendsgerninger om socialinspektør Koch og Rødovre børneværns myndighedsmisbrug var kommet til offentlighedens kundskab, vendte moderen hjem med Vibeke, og ingen har siden turdet fjerne barnet fra hjemmet.

Der mangler således ikke eksempler på, at børneværn, når vi tænker på Bremssagen i Ålborg, er faldet i hver sin grøft. Ifølge loven er det barnets tarv, børneværnene og fra 1. april socialudvalgene skal tilgodese, men efter hvilke regler afgøres det, hvad der tjener barnets tarv? Det må jeg vende tilbage til lidt senere.

Tastesen (S):

Som socialdemokratisk ordfører kan jeg ikke gå ind i denne forespørgselsdebat ud fra

[Fastesen.]

det ensidige synspunkt, at det kun drejer sig om at opnå beskyttelse og tryghed hos forældrene mod, at deres børn tvangsfjernes. Det er mindst lige så væsentligt at debattere, hvordan vi sikrer børn og unge en harmonisk opvækst, så de ikke rammes af den undertrykkelse og den mistrivsel, som vi har i et samfund, som i de senere år har fået nogle flere egoistiske træk.

Fremskridtspartiets sorte skygge hænger jo over en række af de beslutninger om sociale nedskæringer, som dette tings flertal har vedtaget inden for det sidste års tid, nedskæringer, der har været særlig følelige for børnene og de unge.

De lovregler, der vedrører hjælpeforanstaltninger uden samtykke eller med andre ord tvangsfjernelse af børn fra deres hjem, findes, som omtalt af socialministeren, i loven om børne- og ungdomsforsorg og fra 1. april 1976 i loven om social bistand.

Jeg vil gerne på socialdemokratiets vegne udtale, at loven om børne- og ungdomsforsorg har været en god lov. Gennem de børneværnsforanstaltninger, der har været sat i gang, ikke mindst ved støtten til daginstitutioner, fritidshjem og ungdomsklubber, har vi ført en socialt forebyggende politik, der ganske klart har begrænset de problemer, der er opstået i den tid, hvor Danmark har udviklet sig til et moderne industrisamfund. Det er jo netop inden for de sidste 10-15 år, at vandringen fra land til by har været særlig stærk, at urbaniseringen omkring de store bysamfund er sket og kvindens stærkere placering uddannelsesmæssigt og på arbejdsmarkedet har fundet sted. Ingen må tro, at sådanne forandringer i den menneskelige levevis kan ske uden gnidninger, der påvirker det daglige samliv mellem forældre og deres børn, men takket være børne- og ungdomsværnenes indsats og herunder ikke mindst familievejledningen har fjernelsen af børn fra deres hjem begrænset sig til et minimum.

På dette tidspunkt, hvor loven står foran sit udløb om nogle få måneder, og hvor lovens væsentligste indhold og dens sociale intentioner føres videre i bistandsloven, er der virkelig grund til at rette en tak til de mange folkevalgte medlemmer af børne- og ungdomsværnene. De har gjort et godt arbejde. Det arbejde, der er gjort, har jo netop

haft det brede sigte, at familien skulle støttes, så familiesammenholdet kunne overleve de belastninger, som med mellemrum vil opstå.

Havde vi ikke haft børne- og ungdomsværnene, ville konsekvensen have været, at mange tusinde flere børn var kommet i en situation, hvor de muligvis skulle fjernes fra deres hjem.

Socialministerens redegørelse viser jo klart den udvikling, der har været siden midten af 1960'erne. For yderligere at understrege den udvikling, der har været, så fremgår det af det materiale, som vi i socialudvalget har fået fra socialministeriet, at den procentvise andel af de børn, der er anbragt uden for hjemmet ved hjælpeforanstaltninger uden samtykke, er faldet fra 30,8 pct. i 1965-66 til 14,1 pct. i 1973-74, og heraf følger jo så, at den procentvise andel af de børn, der er anbragt uden for hjemmet med forældrenes samtykke, samtidig er steget fra 69,2 pct. til 85,9 pct.

Jeg synes, at forespørgselsdebatten er rejst på et noget løst grundlag, men det må jo være fremskridtspartiets sag. Når hr. Wamberg siger, at børn fjernes uretmæssigt, så er dette jo ikke rigtigt. Man kan angribe de retsregler, som findes, og påstå, at der ikke er tilstrækkelige retsgarantier, men at sige, at de beslutninger, der træffes, er uretmæssige, det vil være meget forkert. At beskyldte den sociale ankestyrelse og landsretterne for udelukkende rutinemæssigt at behandle børneværnsager, er simpelt hen udtryk for en mistillid til det danske retssystem, som jeg for mit vedkommende på ingen måde kan acceptere. Jeg regner bestemt med, at man både i den sociale ankestyrelse og i landsretterne seriøst behandler de sager, man får forelagt, og det må være det grundlag, hvorpå beslutningerne skal hvile.

Der finder heller ingen krænkelse af grundloven sted. Den indsats, som social- og sundhedsforvaltningen og børneværnene gør i forbindelse med at hjælpe forældrene, sker jo for langt den overvejende del på baggrund af et samarbejde med forældrene for at hjælpe dem over opståede vanskeligheder af forskellig slags, altså for at understøtte forældrene med hensyn til børnenes opdragelse og pleje.

Når man så kommer dertil, at man må

[Tastesen.]

gå til tvangsfjernelse, så sker det jo kun i de sjældne tilfælde, og o.k., man kan ramme ved siden af i nogle tilfælde, det er derfor, vi har retsbeskyttelsen for forældrene bag efter, men så sker det jo ved underrettsdommerens medvirken. Ganske vist har han ikke stemmeret, men dommerens og den pædagogisk-psykologiske konsultants udtalelse i sagen, før børne- og ungdomsværnet træffer sine beslutninger — eller fremover før social- og sundhedsudvalget træffer sine beslutninger — vil jo gå ind til den sociale ankestyrelse som en indberetning, og så kan den sociale ankestyrelse, ved at man får disse akter, det grundlag, der ligger for, at man har truffet en beslutning om tvangsfjernelse, omgående på eget initiativ tage sagen op, hvis den synes. Det er en bestemmelse, en forstærkning, der er kommet med i den nye bistandslov, som hr. Wamberg må være opmærksom på.

Der forekommer situationer, hvor der skal handles hurtigt, det er jo børnene, det drejer sig om. Hvis de udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling, så kan der komme situationer, hvor socialudvalgsformanden eller i hans sted næstformanden må gribe ind og træffe en hurtig beslutning om fjernelse af børn fra hjem. Man kan så stille det spørgsmål, om den retsgaranti, der ligger i denne situation, kan blive bedre, og det er jo det problem, vi har rejst i folketingets socialudvalg, og som har foranlediget socialministeren til at sætte en arbejdsgruppe i gang for at se, om disse regler skal ændres. Heroverfor tror jeg, at folketingets partier er åbne.

2 måneders fristen for behandling af sagen i social- og sundhedsudvalget er måske for lang. Man bør måske indskærpe den ret, som forældrene har til inden en uges forløb at appellere sagen til den sociale ankestyrelse. Den bør dér behandles som hastesag, og hvis sagen derefter appelleres til landsretten, så bør sådanne sager have en prioritet, så de også i landsretten behandles hurtigere. Men at sige, at man behandler det rutinemæssigt, vil efter min opfattelse være helt forkert. Vi har et retssamfund, hvor man vejer for og imod og søger at finde frem til de rigtige beslutninger. Jeg synes, at retsgarantierne i tilstrækkelig grad er til stede.

Vi har ingen ret til eller forudsætninger

for at give os til at drøfte afgørelserne i enkeltssager. Det er ikke noget, vi kan beskæftige os med her i tinget. Vi må huske på, at vi her befinder os på et område, der nok kræver hensyn til forældrene, men i endnu højere grad hensyn til børnene. Ethvert børne- og ungdomsværn løber risikoen for ved en afgørelse at falde i enten den ene eller den anden grøft, men jeg tror at kunne sige, at dette trods alt sker ret sjældent.

På den ene side skal der vises tolerance og ydes hjælp til enhver familie, så den kan bevare sit sammenhold, og det er derfor selvfølgelig betænkeligt at gribe ind med alt for restriktive foranstaltninger. Men vi ved, at der findes en anden grøft, hr. Wamberg, og det er, når et børne- og ungdomsværn ikke griber ind, når et barn vokser op under nedværdigende forhold, udsættes for en fysisk eller psykisk belastning eller udtæring af sine ressourcer, så barnet ikke er i stand til at overleve. En alvorlig sag fra de seneste dages avisomtale fortæller, hvad der sker, når et børne- og ungdomsværn er for tilbageholdende og ikke griber ind.

Stort set har vi dog grund til at være tilfredse med den lovgivning, der har været gældende den sidste halve snes år. Men lovgrundlaget har mulighed for at blive endnu bedre, og det vil givet ske ved bistandslovens ikrafttræden den 1. april næste år. Jeg tænker bl. a. på, at kommunerne har en forpligtelse til opsøgende virksomhed og til at rette tilbud om vejledning og rådgivning til alle, som måtte have behov herfor. Her ved sikres et socialt forebyggende arbejde, der netop tager højde for at støtte forældrene med hensyn til børnenes opdragelse og pleje.

En af måderne, man kan støtte forældrene på, er ved oprettelse og drift af pædagogiske daginstitutioner som f. eks. børnehaver, fritidshjem og ungdomsklubber. Men når det gælder hele det område, står socialdemokratiets og fremskridtspartiets politik jo som ild og vand til hinanden. Hvis fremskridtspartiet fik magt, som det har agt, ville den socialt forebyggende politik få så ringe vilkår, at vi ville få et stigende antal sociale tabere ikke mindst blandt børn og unge. Vi kan jo bare se på de ændringsforslag, som fremskridtspartiet stillede til indeværende års finanslov. På børne- og ung-

[Tastesen.]

domsområdet ville man spare 1.285 mill. kr., hvoraf de 175 mill. kr. skulle spares på forebyggende børneværnsforanstaltninger.

Hr. Wamberg og andre medlemmer af fremskridtspartiets gruppe kan være sikre på én ting. Hver million kroner, der spares på børnene, vil ikke kun ramme børnene, men også forældrene, og hele det miljø, der er familiens hverdag, vil blive fattigere.

Hr. Wamberg spørger, hvad det er for et samfund, vi vil, og hertil må jeg svare, at vi i socialdemokratiet ikke vil noget ulve-samfund. Vi vil ikke et samfund, hvor skellet mellem de rige og de fattige skal være større. Vi vil ikke et samfund, hvor kløften mellem de svage og de stærke bliver større, end den er i øjeblikket. Vi vil, at Danmark skal blive ved med at være et velfærdssamfund, vi vil altså undgå, at der bliver sociale spændinger i samfundet, og det undgår vi ved at føre en socialt forebyggende politik, så langt som det er muligt.

Derfor skal den sociale bistandslov med dens forebyggende socialpolitik, med dens sikkerhed for, at børnene og de unge får så gode vilkår som muligt, være fremtidens udvikling i Danmark.

Birgitte Oxdam (V):

Hr. Wamberg har med sin forespørgsel til socialministeren ønsket hele problematikken omkring tvangsfjernelse af børn fra deres hjem af offentlige myndigheder sat under debat. Forespørgslen udspringer af en konkret sag, sagen om Birgitte Raunholdt Jensen, hvorom hr. Wamberg stillede spørgsmål i spørgetiden den 26. november.

Som ordfører for venstre vil jeg ikke her gå ind på den konkrete sag, som foreløbig har fundet sin afgørelse i landsretten, allerede af den grund, at sagen af barnets mormor er rejst over for folketingets eget udvalg vedrørende administrativ frihedsberøvelse, § 71-udvalget, og det må være rigtigt, at sagen i relation til folketinget først finder sin afklaring dér, efter at de relevante oplysninger er tilvejebragt.

Der er mulighed for for justitsministeren at tillade, at denne sag indankes for højesteret, og efter de oplysninger, der foreligger i øjeblikket, kunne man have lyst til at bede justitsministeren om at overveje at lade sagen gå til højesteret.

Hr. Wambergs forespørgsel lader tydeligt indicere, at han finder, at retstilstanden omkring tvangsfjernelse af børn fra hjemmene af offentlige myndigheder i dag er særdeles uholdbar. Det vil jeg ikke give hr. Wamberg ret i. Såvel de gældende regler i børne- og ungdomsforsørgsloven som de hermed næsten identiske regler i den kommende bistandslovs § 8 om betingelser for at tvangsfjerne børn fra hjemmet er udtryk for megen omhu, finder jeg, fra folketingets side over for, at indgreb af så dybtgående konsekvens sker på tryk. Hr. Wamberg har fæstnet sig ved den opsøgende virksomhed, som jeg finder overordentlig værdifuld, og som nu er hjemlet i bistandslovens kapitel 8. Han mener, at den vil være i strid med grundlovens paragraffer, og det er en holdning, som giver mig grund til eftertanke. Det er jo således, at fremskridtspartiets holdning over for, hvorvidt man skal holde lovene eller ej, undertiden kan være meget interessant, den forekommer simpelt hen temmelig ambivalent, men hvis den nyeste linje inden for fremskridtspartiet er, at man skal holde lovene, så kan jeg kun ønske til lykke med forbedringer på vejen.

Et barns velfærd skal simpelt hen være truet, for at samfundet griber ind, og det synes jeg i grunden også de af socialministeren forelagte tal viser, at børneværnet i den grad tager alvorligt. I 1973-74 var der fjernet børn i 8.514 tilfælde, hvoraf kun de 480 tilfælde var imod forældrenes samtykke. Det er min absolutte opfattelse, at børneværnene går meget, meget, meget langt, før man griber til at fjerne børn uden forældrenes samtykke. Man kommer så langt ad vejen med det gode, som det overhovedet kan lade sig gøre.

Jeg finder det rigtigt, at lovgivningen lægger rammerne for, hvornår man kan gribe ind, men jeg finder det til gengæld lige så rigtigt, at det er de folkevalgte, der skal administrere disse love. Personlig har jeg ikke fornemmelsen af, at det står helt så rædselsfuldt galt til, som hr. Wamberg lader formode, men da socialministeren har nedsat et udvalg til at kigge på det, vil jeg da med interesse høre og glæde mig til, hvad der måtte komme ud af det.

Når ordet velfærd siges, så er man helt derude på overdrevet, hvor der er tale om et barn, der ikke kan tilpasse sig sin til-

[Birgitte Oxdam.]

værelse, og hvor forældrene ikke magter at få familien til at fungere med barnet, eller hvor barnet simpelt hen lever under så usle kår, at man ikke kan byde noget barn det, selv om forældrene klamrer sig til det. Endelig kan der være tale om tilfælde, hvor et barn skal undergives særforplejning, og hvor forældrene sætter sig imod det. Der er tale om helt ekstreme tilfælde, der er ikke tale om, at et børneværn griber ind, når det får en fiks idé om det.

Udgangspunktet for hr. Wamberg's spørgsmål forekommer mig i øvrigt bagvendt, idet han taler om forældrenes beskyttelse og tryghed i fjernelsessituationen. Jeg vil foretrække at tale om samfundets beskyttelse af børn i nød og i faresituationer.

For at ingen skal være i tvivl, vil jeg gerne understrege, at venstres syn på familien er, at familien i traditionel forstand og dens trivsel er af fundamental værdi for vort samfund, og at der i videst muligt omfang må værnes herom, uden at dette dog skal opfattes som en fornægtelse af værdien af andre samlivsformer. Det er derfor også naturligt, at et barn har et rodfæstet tilhørsforhold til sit hjem. Et ønskebarn i et varmt familieliv er lykkeligt, men et familiemønster er mangelfuldt. Det kan strejfe mig, om forældre i grunden i fornødent omfang gør sig klart, hvad det er for en opvækst, de indbyder et barn til. Der eksisterer nemlig et fænomen, som man kan kalde „forældrechauvinisme“. Det er, når forældre under alle forhold klamrer sig til deres soleklare ret som forældremyndighedens indehavere, men helt glemmer, at denne ret uafviseligt er ledsaget af forpligtelser og ansvar, og dette uanset om de som forældre vil eller kan leve op hertil. Børn må ikke gå til spilde. Når derfor børn er i nød, når deres velfærd er truet, er det samfundets ansvar og pligt, at der gribes ind. Her er ikke tale om at angribe familiens enhed, det ville ligge venstre fjernt, men i de situationer, hvor loven hjemler tvangsmæssig fjernelse, er der tale om situationer, hvor hensynet til barnet som den svage part i familien åbenlyst må gå forud for hensynet til forældrene. Det er samfundets pligt her som i andre tilfælde at hindre, at den svage bliver tromlet ned af den stærke.

De eksisterende regler for, hvornår fjer-

nelse mod forældrenes samtykke kan finde sted, finder jeg fungerer godt, hvortil kommer, at anvendelsen heraf som beskrevet af socialministeren er garanteret med overordentlig omhyggelige sikkerhedsforanstaltninger, når henses til medvirken af dommere og den grundige appelinstantordning, der er nedfældet i både loven om børne- og ungdomsforplejning og bistandsloven.

Hr. Wamberg hæftede sig ved ankefristen på de 8 uger og ved de skader der kan ske med børn, der måske uretmæssigt i en kortere tid måtte blive fjernet fra deres hjem. Det er selvfølgelig ikke godt, at dette sker, men på den anden side giver det ikke børn varig skade, hvis man har taget fejl i det tilfælde. Til gengæld synes jeg, at de meget, meget værre tilfælde er dem, hvor man har undladt i givet fald at gribe ind. Der er jo det, at et lille barn kan godt overleve at være et par uger på en institution, men hvis man er mishandlet i årevis og dør af det, så er der ikke så forfærdelig meget at komme og reparere på. For mig er det, at børneværn ikke griber ind, hvor der foreligger skrigende nød for et barn, en meget, meget værre trussel imod vort samfund. O.k., at der sker en fejl nu og da, at et børneværn er lidt for hurtigt, det kan der repareres på, og det kan lokalsamfundet være med til at justere, men mishandlingssituationen er for mig så alvorlig, at mit lod falder i vægtskålen for at undgå den.

Når hr. Wamberg angriber efter min mening til højre og til venstre i denne sag, så synes jeg godt, man kan beskyldte ham lidt for at ville være med til at ødelægge det tilidsforhold, som er grundlaget for samarbejde mellem forældre og børneværn. Det, der ligger bag både forsørgsloven og bistandsloven, er en styrkelse af tilliden mellem forældre og samfund, at man skal hjælpes ad, når det kniber for børnene i deres hjemlige situation. Det er børnene, der skal have beskyttelse og betryggelse mod uretmæssig fjernelse fra deres gode hjem, men så sandelig også imod at blive skadet af velfærds-truende hjemlige familievilkår, hvilket de hyppigt tilbagevendende børnemishandlinger taler deres eget tydelige sprog om.

Venstre vil gerne ansvarligt være med til en hvilken som helst foranstaltning, der kan støtte og hjælpe børnene i deres sociale situation som i alle andre af samfundets situatio-

[Birgitte Oxdam.]

ner. Jeg tvivler mere på, om fremskridts-partiets frembringender skal tjene dette formål eller kun til forøget brug af tryk-svæerte.

Grethe Philip (RV):

Forespørgselen drejer sig om et af de aller-mest ømtålelige menneskelige forhold, vi overhovedet kender, nemlig spørgsmålet at tvangsfjerne et barn fra sit hjem. Jeg er af den opfattelse, at disse tvangsfjernelser er nødvendige. Vi har dem kun, som det er blevet oplyst af socialministeren, i et meget begrænset antal, og det finder jeg er godt, men jeg tror desværre, det stadig er nødven-digt, at vi har mulighed for at tvangsfjerne et barn.

Jeg behøver ikke her nærmere at udpens-le, at det selvfølgelig må ske under fuldt betryggende vilkår, at der ikke må være nogen vilkårlighed, og at man under fjer-nelsen må benytte sig af forskellig sagkund-skab, både psykologisk sagkundskab, social sagkundskab og juridisk sagkundskab. Det er noget, der alt sammen er nedfældet i selve lovgivningen og giver den retsbeskyttelse, vi må kræve.

I øvrigt er det jo i denne sag bemærkelses-værdigt, at der igennem tiderne har været en skiftende opfattelse af, om et barn under alle omstændigheder praktisk taget burde være hjemme, eller om det på et måske for-holdsvis tidligt tidspunkt, hvor man så, der var problemer, ville være ønskeligt, at bar-net blev fjernet fra sit hjem.

Det er mit indtryk, at man igennem de senere år i stigende grad har fået den opfat-telse, at hjemmet skal være ganske overor-dentlig dårligt, for at det kan være rimeligt at fjerne barnet hjemmefra, for at det kan være et gode. Det er vel også sådan, at et barn nu, så vidt mig bekendt, ikke nogen sinde fjernes hjemmefra, fordi familien le- ver under dårlige økonomiske forhold, fordi det er et fattigt hjem. Man er helt klar over, at der er så mange værdier i hjemmet, at det ikke er økonomien, der spiller en rolle; det er andre ting, der spiller en rolle.

Men som sagt er der igennem tiderne no-get forskellig opfattelse af det, og vi kan vel i hvert fald heller ikke se bort fra, at i mange tilfælde vil en institutionsanbringelse eller anbringelse i et privat plejehjem være at

foretrække for barnet, fremfor at blive i sit eget hjem.

Jeg tror, at disse sager rundt omkring i børneværnene er blevet behandlet overor-dentlig omhyggeligt. I hvert fald fortæller de oplysninger, jeg har fået fra mennesker, der har siddet i børneværnene, om, hvor mange møder de har haft, og hvor omhyggeligt de er gået frem. Men naturligvis kan det ikke undgås på sådan et felt, som vi her taler om, at der kan være forskel fra børneværn til børneværn. Det skulle være mærkeligt, om der ikke var det. Det er jo sådan, hele vort demokrati er opbygget, og dér, hvor vi læg-ger beslutningerne ud i de kommunale in-stanser, sidder forskellige mennesker, og der kan måske i ensartede sager træffes for-skellige beslutninger. Men så har vi jo anke-muligheden, vi har den sociale ankestyrelse, vi har domstolene, som skal kunne rette ind, hvor der er tale om, at vi er ved at få en for forskellig praksis.

Vi er ved at gå ind i en ny fase med den nye sociale bistandslov, hvor disse beslut-ninger lægges over fra børneværnet til soci-aludvalget. Efter at man ved det sidste kommunalvalg helt overvejende har ladet børneværnene sammensætte af personer, der i forvejen sidder i socialudvalgene, tror jeg ikke, at det vil komme til at give de store ændringer. Jeg er da på den anden side af den opfattelse, at vi naturligvis bør følge meget nøje, hvad der sker efter den æn-dring, der foregår med ikrafttrædelse af bistandsloven. Derfor er jeg også glad for den undersøgelse, socialministeren sætter i gang, og jeg går ud fra, at den vil vare nogen tid, så vi også får nogle erfaringer for, hvad der sker, når det bliver socialudvalgene, der overtager disse sager.

Ét punkt vil jeg gerne nævne, og det er spørgsmålet om hvorvidt forældrene dels med den gældende lovgivning, dels med bi-standslovens regler i tilstrækkelig grad får hjælp under de drøftelser, der finder sted i første fase allerede i børneværnet. Der er jo regler om, at de kan få en bisidder, og det er mig også bekendt, at man i meget høj grad er indstillet på samtaler med forældre-ne i forvejen, så de er helt klar over, hvad det er, der skal ske i det møde, de skal til sammen med børneværnet. Alligevel er der måske dér et punkt, vi skulle se lidt nærmere på, om man i højere grad skulle sige, at

[Grethe Philip.]

det ikke alene var en ret for forældrene at få en bisidder, men at vi skulle sikre dem, at de altid havde en bisidder. Her er måske nok visse paralleller, man kunne drage til behandlingen ved domstolene. Jeg kan ikke i øjeblikket bedømme, om alle forhold taler for, om vi skal ende dér, men jeg synes nok, det er et spørgsmål, vi skulle se lidt nærmere på.

Pressen har jo i disse spørgsmål spillet en overordentlig stor rolle. Desværre synes jeg, at i mange, mange tilfælde har man indtryk af, at navnlig formiddagspressens trang til at lave dramatik i enhver sag, hvor den øjner en mulighed for det, også har spillet ind her, og ikke til gavn for børnene, ikke til gavn for børneværnene og deres rolige behandling af sagerne, men derimod udelukkende til glæde for de læsere, der har lyst til at læse om dramatik og frygtelige forhold og misbrug det ene og det andet sted.

Jeg tror, det ville være ønskeligt, om pressen i højere grad blev klar over det ansvar, den har i disse sager. Jeg vil ikke gå ind for, at pressen ikke skal omtale sagerne. Det har i tidernes løb været et meget vigtigt led i hele udviklingen af vores tryghedssystem, at pressen har kunnet gribe ind i enkelte sager, hvor der har været enten misbrug eller noget, der i hvert fald burde rettes, men jeg synes nok, pressen kunne vise en betydelig større ansvarsbevidsthed, når den går ind i disse sager.

I øvrigt er det for mig det helt afgørende, at det er børnene, vi skal beskytte, og dér synes jeg nok, at den form, hr. Wamberg har givet sin forespørgsel, er bemærkelsesværdig. Der er ikke tale om, hvordan man skal beskytte børnene, men det er et spørgsmål om, hvad regeringen agter at gøre for at opnå beskyttelse og tryghed hos forældre mod, at deres børn tvangsfjernes fra hjemmet af offentlige myndigheder.

Vi ved jo, at der er hjem, der ikke er i stand til at give børnene en tryk opvækst. Vi ved, at det i mange tilfælde er hjem, hvor der er tale om en enlig forsøger og en samlever. Vi har en række løbende eksempler på, at der foreligger mishandling, og at netop dette samleverforhold giver spændinger imellem de voksne, som går ud over børnene, og hvor vi ikke kan komme til at beskytte barnet, uden at det går imod forældrenes

ønske eller det, de i hvert fald udtrykker som deres ønske. Jeg er ikke en gang sikker på, at de forældre, der har en samlever, der mishandler barnet, i virkeligheden ønsker, at barnet skal blive i hjemmet, men tit er de i en meget truet situation.

For mig og for os i det radikale venstre er det det helt afgørende, at det først og fremmest er barnets tarv, vi skal varetage, forældrenes må komme i anden række. De skal have lejlighed til at udtale sig, de skal have lejlighed til at komme frem med deres synspunkter, de skal have støtte til det, de skal have retsgarantier, men til syvende og sidst er det barnet, vi skal beskytte, og vi må også gøre det på en sådan måde, at det undertiden må gå ud over forældrene, må gå imod deres ønsker og deres indstillinger om, hvad der skal ske; men som sagt, det er nødvendigt for at beskytte barnet.

Karen Thurø Hansen (KF):

Vi kan nu slå fast, at baggrunden for forespørgslen er den aktuelle sag, som har verseret i visse dele af pressen i den sidste tid, og at utilfredshed fra forespørgerens side med socialministerens svar angående samme emne i folketingets spørgetid forrige onsdag er anledning til, at vi har denne debat i dag.

Efter forespørgslens ordlyd at dømme kunne man fristes til at tro, at det er ganske almindeligt, at der fra offentlige myndigheders side finder grove overgreb sted ved at tvangsfjerne børn fra hjemmet uden forældrenes vilje. Rent bortset fra de menneskelige aspekter i denne såvel som lignende sager, der fra tid til anden kommer frem i pressen i en mere eller mindre sober fremstilling, så rummer det også en fare med hensyn til at undergrave respekten for de ansvarlige myndigheder og dermed for retssikkerheden i vort samfund. Netop retssikkerheden er noget meget fundamentalt. Den giver os beskyttelse og tryghed mod overgreb fra de offentlige myndigheders side, i alle tilfælde såfremt der er tale om normale familieforhold, hvor forældre og børn lever i et harmonisk fællesskab. Desværre må det konstateres, at det modsatte ofte er tilfældet, og selv om alle fødes til verden på lige vilkår, så er det ikke sikkert, at forældrene magter opgaven at være forældre og opdragere. Uanset den bedste vilje

[Karen Thuse Hansen.]

til dette krævende job overstiger det for manges vedkommende både evner og kræfter.

Man plejer populært at sige, at det offentlige tager vare på mennesket fra fødsel til død, og det er da også en kendsgerning, at vor sociale forsyng hører til de bedste i verden. Ligeledes må det også betragtes som et gode, at der er et udpræget samarbejde mellem de mange offentlige instanser, der er involveret i familiepolitikken. Dette giver trykthed og mulighed for på et tidligt tidspunkt at gribe ind og derved begrænse eventuelle skader, før det er for sent.

Vor sociale lovgivning rummer mange muligheder for vejledning og støtte både for forældre og børn, og det er min absolutte overbevisning, at ingen hjælpeforanstaltninger lades ude af betragtning med hensyn til løsning af opgaverne. Både den gældende og den kommende lovgivning fremhæver klart, at forældre og børn bør bevares sammen i hjemmet, såfremt der er mulighed for det.

Tvangsfjernelse af et barn er således den sidste udvej, man iværksætter, hvilket også statistikken med det faldende antal tvangsanbringelser viser, selv om det må erkendes, at man kunne ønske tallet endnu lavere. I denne forbindelse vil jeg gerne bede socialministeren gentage de tal med hensyn til fjernelsessager, som vi hørte i ministerens tale.

I sig selv er en tvangsfjernelse en meget alvorlig sag, der kræver medvirken fra adskillige myndigheders side, og jeg vil gerne her have lov til at citere lovgrundlagets paragraffer — jeg citerer fra lov om børne- og ungdomsforplejning, § 28, stk. 1, nr. 1, 2 og 3:

„Uden samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden kan beslutning om anbringelse uden for hjemmet kun træffes, når anbringelsen er påkrævet af hensyn til barnets eller den unges velfærd,

1. fordi barnet eller den unge har udvist betydelige vanskeligheder ved at tilpasse sig sine daglige omgivelser, skolen eller samfundet i øvrigt og forældrene ikke magter opdragelsen,

2. fordi barnet eller den unge lever under sådanne forhold, at dets sjælelige eller legemlige sundhed eller udvikling lider alvorlig skade eller udsættes for fare herfor,

3. fordi forældrene ikke sørger for, at barnet eller den unge undergives nødvendig særforplejning eller anden nødvendig behandling af sjælelige eller legemlige lidelser.“

Gennem mit mangeårige kendskab til og arbejde inden for børne- og ungdomsvæsenet kan jeg kun sige, at både embedsmænd inden for de forskellige instanser og de øvrige medarbejdere, der til daglig beskæftiger sig med disse tragiske problemer, aldrig går på akkord, men bestandig har for øje at varetage både forældrenes og børnenes tarv på bedste måde.

Når forespørgslen i dag går på at beskytte forældre mod offentlige myndigheders tvangsfjernelse af eventuelle børn fra hjemmet, så må jeg henvisse til citatet fra lovgivningen. Uden at kende den konkrete sag i enkeltheder må jeg skønne, at myndighedernes viden om forældrenes fysiske og psykiske tilstand har været af en sådan karakter, at der har været grund til at tvangsfjerne barnet kort efter fødslen. Noget sådant sker jo ikke fra den ene dag til den anden, men gennem mange og grundige forundersøgelser, hvor forældrene er involveret og har udtalelsesret om deres forhold, ligesom de også kan søge bistand hos tredjemand, der kan overvære og medvirke til opklaring, men helt naturligt er undergivet den samme tavshedspligt med hensyn til oplysninger, som også påhviler såvel embedsmænd som sagsbehandlere og de politikere, der i sidste instans skal tage den endelige beslutning.

Ydermere har forældrene og den eventuelle bisidder ifølge lov om offentlighed i forvaltningen ret til under sagens behandling at blive gjort bekendt med sagens dokumenter, og, indtil dette er sket, at få sagen udsat, i de fleste tilfælde dog med en begrænset tidsfrist. Selve beslutningen om tvangsfjernelse forelægges for dommeren i den stedlige retskreds. Ligeledes kan der søges vejledning hos embedslægen og eventuelt hos en pædagogisk-psykologisk konsulent.

Alle disse instanser vejleder således de besluttende myndigheder, og det kan således ikke være enkeltpersoners afgørelse, der er gældende.

Forældrene skal ydermere gøres bekendt med muligheden for at anke sagens afgørelse til ankestyrelsen, og denne skal igen

[Karen Thurrø Hansen.]

oplyse om adgangen til indbringelse for domstolene. I sidste instans har forældrene mulighed for gennem justitsministeriet at lade sagen indbringe for højesteret.

Helt naturligt er der tale om en langvarig proces, som kan slide på et måske i forvejen nedbrudt forældrepar, men efter min mening er grundlaget for retssikkerheden for menigmand i orden.

Tilbage står så måske forældrenes erkendelse af deres egen magtesløshed, og uanset hvor man er placeret i samfundet, så er denne selverkendelse vel nok noget af det sværeste for et menneske at overvinde. Men om retssikkerheden for de berørte parter kan der ikke herske tvivl. Det grundlag er i orden og bør ikke betvivles, specielt ikke fra politisk side.

Ebba Strange (SF):

Jeg vil godt starte med at takke socialministeren for den redegørelse, hun gav. Jeg synes, det var en klar og god redegørelse for det lovgrundlag, de her meget, meget alvorlige sager varetages på, og det sparer os andre for alt for megen lovhenviisning i de indlæg, vi skal komme med under denne debat.

Så vil jeg gerne sige, at for mig at se — og det er der også andre ordførere, bl. a. fru Grethe Philip, der har nævnt — er den måde, forespørgslen er formuleret på, udtryk for, at de mennesker, hr. Wamberg ønsker at beskytte, er forældrene og ikke børnene.

Vi har nu indtil den 1. april 1976 en lov, der hedder lov om børne- og ungdomsfor-
sorg. Den lovs formål er at varetage børnenes tarv i dette land. Der er vel ingen af os, der er i tvivl om, at der nogle gange kan være modsætningsforhold mellem det, børnene har brug for, det børnene har behov for, og det forældrene har brug for, det forældrene har behov for. Derfor er det godt, at vi har haft en lov om børne- og ungdomsfor-
sorg, der specielt tog sig af børnene.

Nu har vi fået den inkorporeret i lov om social bistand, som træder i kraft den 1. april 1976, og vi må kun håbe, at den er i stand til at yde en i hvert fald mindst lige så god beskyttelse af børnene som den lov, vi har arbejdet efter hidtil.

Jeg læser ud af hr. Wambergs formulering

af forespørgslen, at det, han vil beskytte, er forældrenes ejendomsret til børnene, og at han betragter denne ejendomsret som hellig og ukrænkelig. Det gør jeg ikke. Jeg mener, at denne ejendomsret tit har givet sig udslag i både psykisk og fysisk vold og tvang mod børn, der i kraft af deres afhængighed er værgeløse ofre i disse voksnes vold. De er fysisk, psykisk og økonomisk afhængige og derfor ikke i stand til at modsætte sig eventuel tvang og vold fra de voksnes side.

Heldigvis er det kun i de sjældne tilfælde, vi er ude for et sådant forhold mellem børn og forældre, men disse forhold kender vi; vi ved, at de findes. Derfor er det også nødvendigt med en lovgivningsmæssig beskyttelse, der giver mulighed for, at man kan gribe ind i de tilfælde, hvor der er tale om vold og tvang. Og jeg mener, at børns retsbeskyttelse i dette land egentlig ikke er god nok. Der skal faktisk meget grov fysisk mishandling til fra forældrenes side, før det offentlige griber ind. Hvorfor tror man ellers, at så mange børn i dag søger væk fra deres hjem, når de når op i nærheden af pubertetsalderen?

Hr. Wamberg nævnte nogle organisationer, BRIS, Børnemagt osv., som han beskyldte for at lokke børn fra deres hjem og tvinge børn fra deres hjem. Men det er jo børn, der går frivilligt fra deres hjem. Det er jo børn, der flygter derhjemme fra, det drejer sig om, fordi de ikke føler, at de får deres behov tilgodeset i de hjem, hvor de lever, fordi de ikke oplever, at der bliver lyttet til dem og taget hensyn til dem. Det er jo derfor, de går deres vej.

Det gælder selvfølgelig især de ældre børn, og jeg ved, at hr. Wambergs udgangspunkt for denne forespørgselsdebat er de små børn. Men med hensyn til de ældre børn, som jeg nu altså er startet med, mener jeg, at vi har for høj en personlig myndighedsalder i dette land, og jeg kunne godt tænke mig at spørge socialministeren, om hun vil være med til at overveje at sænke den personlige myndighedsalder fra 18 til 16 år. Jeg synes, vi alt for tit er ude for konflikter i den alder mellem børn og forældre, som børnene ikke kan få lejlighed til at løse, fordi de er helt afhængige af deres forældres beslutninger. Det er nedværdigende scener, vi er udsat for i de her tilfælde, hvor børnene bliver

[Ebba Strange.]

nødt til at stikke af hjemmefra, og så bliver de hentet og bragt tilbage, og så bliver de nødt til at stikke af én gang til. Forældrene kan forlange, at de skal blive hjemme, men de kan jo ikke holde på dem alligevel.

Forespørgselsdebatten indeholder en anklage mod et bestemt børneværn og derigennem mod flere andre børneværn. Det er da nok rigtigt, at børneværnene ikke altid har optrådt korrekt, og at der er blevet begået fejl fra børneværnenes side, når man har skullet tage stilling til at iværksætte foranstaltninger over for børn. Det hænger nok sammen med, at der også ofte er uoverensstemmelser mellem de normer og de tanker om opdragelse, der ligger i hjemmene, og de normer og de tanker om opdragelse, der ligger hos børneværnsmedlemmerne. Men jeg mener, at den retsbeskyttelse, der eksisterer, stort set har beskyttet os mod alt for store fejltagelser.

Men selvfølgelig skal vi følge de ting, der sker, opmærksomt, og det mener jeg også bliver gjort. Bl. a. vil jeg godt starte med at sige, at jeg mener, der en indtrådt en ændring i mange børneværns holdning i løbet af de senere år, bl. a. den ændring, at børn selv i højere grad har kunnet henvende sig til børneværnet og få hjælp til bolig, tøj, uddannelse osv., selv om de ikke har haft deres forældre i ryggen. Også den forbedring, der ligger i bistandsloven i forhold til lov om børne- og ungdomsforsorg, hvor børnene nu selv skal have lejlighed til at udtale sig i fjernelsessager, finder jeg, når det drejer sig om beskyttelse af børnene, er et fremskridt.

Der er naturligvis ingen af os, der er tilhængere af tvangsfjernelser. Vi er vel ikke tilhængere af tvang i forbindelse med mennesker i det hele taget. I al almindelighed anser vi det også for det mest naturlige, at børn vokser op sammen med de mennesker, der har født dem, og som er deres forældre. Det er også især for de yngre børn bedst, at de ikke flyttes rundt fra det ene sted til det andet, men kan vokse op i tryghed og stabilitet i det miljø, de er født ind i. Med hensyn til de større børn mener jeg som sagt, der burde være større muligheder for, at de kunne flytte rundt og bo andre steder, fordi der opstår så tit konflikter.

Det er vigtigt at anskue hele det her meget, meget komplicerede, meget ømtålige emne

i en meget større sammenhæng. Hvorfor er det så svært at være forældre i dag? Hvorfor er det så svært, at det offentlige ofte føler sig foranlediget til at anbefale en anbringelse uden for hjemmet? Der er jo ingen, der gør det for fornøjelsens skyld, der er jo ingen, der bare gør det for at få børnehjemmene eller plejehjemmene fyldt op. Der ligger jo altid en eller anden indstilling bagved om, at det er af hensyn til barnets tarv.

Jeg kan ikke lade være med, hvad også hr. Tastesen var inde på, at sige, at den ændring, der er sket i det politiske klima i dette land, efter at hr. Wamberg og hans parti har fået sæde i dette folketing, jo ikke har gjort livet for børnefamilierne lettere. Arbejdsløshed, stigende huslejer, nedskæring af børnetilskuddene, forringelse af standarden i daginstitutionerne, alle disse ting er med til at gøre familiernes liv vanskeligere. Det er simpelt hen børnefamilierne, der har måttet betale den højeste pris for de såkaldte skattelettelser, som fremskridtspartiet har slået på tromme for i dette land. Derfor var der måske, sådan som situationen er i dagens Danmark, mere grund til at spørge ministeren, hvad hun kunne gøre for at beskytte forældre mod hr. Wamberg, men det er måske nok lidt svært at svare på.

Hvis hr. Wambergs parti havde fået magt, som det havde agt, så ville vi heller ikke have haft paragraffen i bistandsloven om forebyggende og opsøgende arbejde. Det er den eneste paragraf, der, hvis den anvendes rigtigt, kan give os mulighed for at få antallet af fjernelser sat ned. Desværre lykkedes det ikke for SF og DKP at få en finansiering igennem, som ville gøre, at kommunerne fik tilskud til deres opsøgende og forebyggende arbejde. Det vil sige, at det forebyggende og opsøgende arbejde, kommunerne skal foretage, skal de selv betale, det er for egen regning, og det kan blive svært i disse tider, hvor kommunerne har så meget andet at bruge deres socialbudget til. Al det forebyggende arbejde også efter socialministerens cirkulære er højt prioriteret, er der ingen tvivl om, og det er jo netop det, hr. Wamberg angriber, men det er den eneste måde, vi kan undgå for mange tvangsfjernelser på.

Også den aktuelle sag, som hr. Wamberg henviser til — jeg kender den ikke i detaljer,

[Ehba Strange.]

jeg vil heller ikke her diskutere den i detaljer — er jo netop et af eksemplerne på, at i de tilfælde, hvor man kan sætte intenst ind fra det øjeblik, barnet fødes, med støtte og vejledning til forældrene, er der måske en mulighed for at undgå nogle af fjernelserne. Men denne intense støtte til børnefamilierne i børnenes allerførste leveår, der er så afgørende nødvendig, og som vi ved kan forebygge mange senere skader i opvæksten og i det voksne liv, kan komme til at koste penge. Det skal kommunerne altså bære for egen regning efter den nye bistandslov, og det bekymrer mig i forbindelse med hele fjernelsesproblematikken.

Endvidere er det også beklageligt, mener jeg, at vi ikke har fået mere præcise ting ind i bistandsloven om, at de mennesker, der skal varetage dette vejledende, opsøgende og forebyggende arbejde, virkelig skal være uddannet til det. Hr. Wamberg kritiserede, at den dame, der var leder af det børnehjem, hvor det pågældende barn var anbragt, ikke havde nogen uddannelse. Mig bekendt har fremskridtspartiet hver gang, jeg har diskuteret sociale uddannelser med dem, talt om, at der ikke var nogen som helst grund til at have uddannelse til dette arbejde. Nu skal hun altså pludselig have en uddannelse. Jeg forstår ikke konsekvensen i de her ting. Vi har talt om uddannelse i forbindelse med bistandsloven, men er blevet tilbagevist.

Med hensyn til de situationer, hvor det kan blive nødvendigt at fjerne et barn fra dets hjem uden samtykke, er det naturligvis vigtigt med megen konduite og megen følsomhed, og det er også mit indtryk, at der i de fleste tilfælde bliver udvist denne konduite og denne følsomhed. Men jeg ved også, at antallet af fjernede børn varierer meget fra kommune til kommune, og så vidt jeg kan efterspore det, hænger disse forskelle fra kommune til kommune sammen med, i hvor høj grad kommunen sætter ind med vejledning og forebyggende arbejde over for de pågældende familier.

Det er den ene ting, og dér mener jeg altså kommunerne må sætte meget ind. En anden ting, jeg godt vil nævne i forbindelse med fjernelsessager, er spørgsmålet om, hvor meget der fra de enkelte kommuners side arbejdes med hjemmet, mens børnene er væk. Det er jo også noget, som ligger i lov

om børne- og ungdomsforsorg, og som er overført til lov om social bistand, at der skal foregå et arbejde med familiehjemmet, mens børnene er enten på et plejehjem eller på et børnehjem. Formålet med anbringelsen uden for hjemmet er jo at forberede både barnet og familien på en eventuel hjemkomst. Der er naturligvis nogle ting dér, vi skal være meget opmærksomme på at styrke.

Jeg vil slutte med at sige, at jeg finder retsgrundlaget betryggende, men den virkelighed, børnefamilierne lever i, meget, meget, meget vanskelig. Jeg er bange for, at hvis vi ikke snart fra dette folketing ser i øjnene, at der skal gives penge ud på positivt forebyggende arbejde over for børn i de tidlige leveår til børnetilskud, til daginstitutioner, til opsøgende og forebyggende arbejde ude omkring i kommunerne, til rimelige huslejer, som børnefamilierne kan betale, til en rimelig arbejdssituation, så fædre og mødrene kan få det arbejde, de ønsker, og at før vi løser disse udenomliggende problemer, før vi ser sammenhængen mellem fjernelsesproblematikken og hele den sociale virkelighed, der er disse familiers, lykkes det ikke at nedbringe tallet af fjernelser, som vi alle sammen ønsker at nedbringe.

Poul H. Møller (KrF):

Det er vel efterhånden klart, at denne forespørgsel er rejst på foranledning af denne lille Birgittesag derude fra Rødovre, som ikke er nogen lille sag, men som har rejst megen kritik udefra imod børne- og ungdomsværnene specielt i Rødovre. I modsætning til de tidligere ordførere vil jeg godt opholde mig lidt netop ved denne sag, fordi jeg mener, at den så langt fra er enkeltstående, men at der er sket lignende magtmisbrug, som jeg mener der er sket i denne sag, i andre børne- og ungdomsværn.

Jeg må straks sige, at jeg ikke på nogen måde ønsker at generalisere. Vi i kristeligt folkeparti anerkender fuldt ud det meget dygtige arbejde, der udføres i mange af børne- og ungdomsværnene i vore kommuner rundt omkring i landet. Men jeg mener på den anden side, at så længe der kan finde den form for magtmisbrug sted, som jeg mener er sket her i disse tilfælde, må vi gøre alt, hvad vi kan, for at sikre os imod sådanne magtmisbrug, fordi det jo ikke trøster

[Paul H. Møller.]

nogen forældre, over for hvem et sådant misgreb er foretaget, hvor de har måttet af med deres barn, at det kun sker i få eller færre tilfælde.

Da jeg personlig så overskrifterne i pressens omtale af sagen, tænkte jeg, at det var de sædvanlige overdrivelser, der ved nærmere eftersyn nok skulle vise sig at være en bagatel. Men ved gennemlæsning af de dokumenter, der har været til min rådighed vedrørende dette nu 3½ år lange drama, som jeg vil kalde det, måtte jeg imidlertid erkende, at der virkelig var alvor bag påstanden om magtmisbrug fra myndighedernes side, i dette tilfælde børneværnet i Rødovre, virkelig var tale om et magtmisbrug.

Det er mig i dag ufatteligt, at dette har kunnet stå på i disse 3½ år. Her er nemlig tale om et ægtepar gift i en moden alder, og 2½ år efter ægteskabets indgåelse kommer et ønskebarn til verden. Det er klart, at denne lille pige er forældrenes dyrebareste skat, og denne skat røves brutalt fra ægteparret på tredjedagen, efter at mor og barn er hjemkommet fra hospitalet, uden varsel af nogen art, og uden at nogen har ulejlighet sig med at tale med forældrene om dette såre drastiske indgreb i dette lille familiesamfund.

Man spørger uvilkårligt sig selv, hvordan noget sådant kan ske i vort ellers så oplyste og velordnede samfund. I begrundelsen for denne tvangsfjernelse af Birgitte er angivet, at moderen er sinke og ikke i stand til at passe sit barn på betryggende måde. Det foreligger jo oplyst, at pigens mor har taget realeksamen med bl. a. ug÷ i dansk og fransk og i øvrigt med bedste anbefaling fra skolen. Nu ved jeg godt, dette i sig selv ikke kvalificerer og naturligvis ikke gør noget til, at hun bliver den fuldendte mor, men det siger lidt om de personer, der har bedømt Randi Jensen, barnets mor, som værende dum.

Jeg personlig har i min gerning som politimand i 35 år ofte været i hjem, hvor en ung mor skulle passe sit lille barn under forhold, der bestemt ikke var gode. Det var ikke i et rækkehus i Rødovre, som der er tale om her. Der var ikke indrettet noget specielt børneværelse til dette barn. Men det var i et baghus i Vesterbros sidegader, hvor en ung mor, ofte måske en, der trængte til selv at blive

værnet om af en mor, skulle opdrage og passe et lille barn. I sådanne tilfælde har man jo nok kunnet gøre sig sine tanker om, hvordan et sådant barns fremtid ville være under slige forhold, men myndighederne, børne- og ungdomsværn, har ikke i disse tilfælde på nogen måde haft tanker om at fjerne sådanne børn.

I forbindelse med tilfældet Birgitte er mine tanker gået til ægteparret Brems i Ålborg, hvis uhyggelige barnemishandlinger på et alt for sent tidspunkt blev konstateret, alene grundet i det lokale børneværns svigtende tilsyn. Her var man faldet i den modsatte grøft og svigtede totalt sit ansvar, hvad vel kan være lige så galt, men i sagen Birgitte foreligger tilsyneladende en helt misforstået nidkærhed fra myndighedernes side og en åbenbar fejlbedømmelse, som nu ikke bagefter vil erkendes.

Når Østre Landsret i september måned d. å. har stadfæstet den omhandlede tvangsfjernelse, må det efter min opfattelse tilskrives den helt ensidige fremstilling, som børneværnet i Rødovre har givet. Der er f. eks. ikke taget noget som helst hensyn til, at fire læger, hvoraf en er speciallæge i psykiatri, en anden er psykolog og en er familiens, barnets forældres, huslæge, har udtalt, at dette ægtepar, denne mor, var normalt intelligent og på fuldt betryggende måde i stand til at passe sit barn. Dette er der ikke taget hensyn til.

Man har påstået, at fjernelsen af Birgitte fra forældrene skete efter flere anmodninger fra hospitalet, hvor moder og barn var indlagt efter fødslen, endskønt der fra en 1. reservelæge på amtssygehuset i Glostrup alene foreligger en skriftlig anmodning til børneværnet om at føre tilsyn med hjemmet 2 gange ugentlig i samråd med sundhedsplejersken og sammen med denne hjælpe moderen til rette.

Se, det er jo noget ganske andet end at fjerne barnet. Og det er også adskilligt mere i overensstemmelse med det, som folketingets ombudsmand har måttet henstille til landets børneværn efter flere forhastede og unødvendige tvangsfjernelser, nemlig at hjemmene skal hjælpes og støttes, inden man skrider til en tvangsfjernelse.

Dr. Graungaard, som jo altså er huslægen derude, har i de senere år intervenseret i 9 tilfælde af tvangsfjernelse og udvirket, at

[Poul H. Møller.]

samtlige børn kom tilbage til moderen eller til forældrene. Dette viser, at kriteriet for tvangsfjernelse af børn må fastlægges nøjere, end tilfældet hidtil har været, og bedømmelsen af hver enkelt sag må ikke være overladt til en eller to ansatte i socialvæsenet.

Jeg ved godt, at vi i dag har hørt fra socialministeren om regler og love for alt dette her, men hvad hjælper det, når love og regler ikke efterleves. Her er jo tale om et så alvorligt indgreb i den personlige frihed, i hjemmets ukrænkelighed, at en meget indgående undersøgelse, hvorunder alle aspekter i hvert enkelt tilfælde nøje undersøges og afvejes af et uvildigt råd, må foretages, før man griber til denne sidste udvej til fjernelse af et barn fra dets forældre.

Det er med meget stor utryghed, man har måttet konstatere, at der er tillagt en enkelt embedsmand så stor magt, at han er i stand til at beordre og gennemføre en tvangsfjernelse på et så løst grundlag, som det har vist sig at være tilfældet, og det er meget ønskværdigt, at ansvaret herfor fremover spredes på flere hænder, så man undgår sager af lignende karakter.

Den trufne afgørelse vedrørende den lille Birgitte må efter min opfattelse tages op til en ny saglig og uvildig vurdering, idet den hviler på et alt for spinkelt grundlag.

Jeg mener, det er meget beklageligt, at medborgere i dette land kan blive så uretfærdigt behandlet af det offentlige, og at talrige klager overhovedet ingen virkning har. Først når en sag slås op i dagspressen, og det gælder jo ikke bare børn, men vi har set, at det også gælder gamle, invaliderede osv., først når der skrives om tingene, så kommer der gang i det, så bliver der foranstaltet undersøgelser osv. Det skulle ikke være nødvendigt. Det skulle ikke være nødvendigt, at de mindre godt formulerende i samfundet, de, som ikke kan tale deres egen sag eller måske engagere en dygtig advokat til det, for at få deres ret skal gribe til drastiske foranstaltninger, få pressen til at slå det stort op osv., hvilket tidligere ordførere jo har slået på. Vi har set det gang på gang, at først da er der sket noget i sagerne, først da har de pågældende kunnet få den hjælp, som de var fuldt berettiget til at få. Altså først ved at sensationspressen, som det blev

sagt før, er kommet ind i sagen, har det hjulpet.

Det er meget at håbe, at hele den offentlige forvaltning inden for socialsektoren vil få fastere rammer og klarere retningslinjer under den nye bistandslov, men jeg må erkende, at jeg har min tvivl herom.

Hanne Reintoft (DKP):

Er denne forespørgsel her ikke egnet til andet, så er den da i hvert fald egnet til at gøre nogle mennesker ondt, der har store problemer med opdragelse af deres børn og måske har fået dem fjernet, som virkelig trængte til en kulegravning af de samfundsmæssige problemer, der har skabt deres situation, og som måske nu fatter håb, og så bare i stedet for får en gang politisk stemmefiskeri.

Alle her har jo været enige om — og det er jeg også — at det er et meget ømtåligt emne at tvangsfjerne et barn. Det turde vel også være os alle bekendt, når man ser på tal og har lidt erfaring om det, at landets børneværn oftest kun griber til den udvej i nødsfald. Vi har lige så mange eksempler på, at det er sket for sjældent, som at det er sket for tit. Når det er sket for sjældent, har det nogle gange betydet død for barnet. Jeg er også enig i, at det er ulykkeligt, når der sker en fejlanbringelse, men det kan rettes op; det kan det andet ikke.

Vi er selvfølgelig også enige om, at overvejelser om en tvangsfjernelse må hvile på den mest velgennemførte sociale og lægelige uddannelsesbaggrund. Her har det jo skortet meget på fremskridtspartiet, når vi bad om socialt veluddannede mennesker. Jeg har selv fået et ændringsforslag om et uddannelseskrav i bistandsloven stemt ned.

Jeg er også enig i, at samarbejde med forældre må være forsøgt på alle niveauer, og jeg vil meget gerne imødekomme fru Grethe Philip med, at vi godt kunne tage en grundig diskussion — hvis det efterhånden overhovedet er muligt at diskutere noget sagligt herinde, det kniber jo — om, hvordan vi virkelig sikrede, at forældrene ikke følte sig utrygge, angste, når de sidder over for et stort apparat. Jeg har set meget fornuftige konferencer indkaldt, hvor man ville diskutere med forældre, men en enlig moder og 19 damer i hvide kitler, det er ikke demo-

[Hanne Reintoft.]

krati, det er faktisk psykisk terror, og sådan nogle ting kunne vi godt diskutere.

Vi har også det meget svære problem, at hele vores tilbuds- og servicetanke i bistandslov og nu børne- og ungdomsforsorgslov altså på et vist tidspunkt kan svinge om i en anden kvalitet og blive tvang. Det er en vanskelig ting, men vi har jo diskuteret det før, og jeg kan ikke finde frem til et bedre system. Jeg hører i hvert fald ikke til dem, der er tilhænger af egentlige børne-domstole.

Når alt dette er sagt, kan det ikke nytte noget bare at komme med en masse ord om hjemmets ukrænkelighed osv. Skal sådan en debat bare have et skær af saglighed, så er vi nødt til at grave dybere i den samfundsmæssige problematik. Hvad er det for forhold, der skaber et godt hjem, og hvad skaber et dårligt hjem? Tror forespørgeren måske, at arbejdsløshed og lav løn og dyre eller dårlige boliger hjælper på en families trivsel? Hvad er det for tilbud, samfundet giver forældre og børn? Er det velfungerende, velnormerede daginstitutioner? Er det en folkeskole med passende klassekvotienter og rigelig social støtte til eleverne? Er det tilstrækkeligt med fritidsarealer og fritidsmuligheder for børnene, for at hjælpe på deres trivsel?

Hvis man virkelig snakker om at beskytte forældrene og skabe tryghed for dem, så var det jo disse politiske forhold, der skulle tages fat på, og ikke et slag i luften for at skabe sig selv popularitet, faktisk på bekostning af nogle af dem, der har det vanskeligst i vores samfund.

Det er rigtigt, at demokrati og forældret skal værnes, men ingen kan i ramme alvor mene, at Danmarks børn ikke har krav på retsbeskyttelse, at deres samfund ikke har pligt til at værne om deres mest elementære rettigheder, først og fremmest det at være fri for vold, vanrøgt og misbrug.

Jeg har selv arbejdet en årrække i børne- og ungdomsforsorgen, og da fik jeg i hvert fald trukket nogle demokratiske mælketænder ud. Jeg fik lært, hvor tit det også handler om at værne børnene mod deres hjem, værne dem mod for tidlig hjemgivelse, når de er faldet til ro, værne dem mod en masse ligegyldighed og en masse vold.

Der skal arbejdes med hjemmet, men hele dette omfattende sociale arbejde kommer der jo aldrig fra fremskridtspartiet støtte til, når bevillingerne skal være der. Enhver børneafdeling på vore sygehuse i landet kender vold mod børn, tit dette meget tragiske og typiske eksempel: ung enlig moder, ny samlever, irritation og jalousi over det skrigende spædbarn og hendes angst for, at han skal gå. Det medfører i Københavns amt flere dødsfald hvert år. Er vi derhenne, at den private ejendomsret og den personlige frihed skal betyde, at man kan tæve sine unger til døde? Det kunne være rart at få det belyst, for hvis ikke man vil have tvangsfjernelser, så er det det, vi får ud af det.

Hvis man kommer her og vil diskutere BRIS og Christiania, lad os så her i forbindelse med finansloven få en fornuftig debat om vores værnende børneforsorg. Hvorfor slår den ikke til? Hvorfor er der ikke det tilstrækkelige personale? Hvorfor udbygges institutionerne ikke? Hvorfor graver vi ikke idémæssigt ned i den problematik, at vi ganske rigtigt både i hjemmene og på institutionerne har meget, meget svært ved at komme disse ødelagte børn i møde og give dem et livsindhold og en mening med tilværelsen? Det er nemlig meget tit den pædagogiske målsætning at skabe dem en mening med tilværelsen, der mangler.

Vi kender jo godt gennem forskningen lidt til problemerne. Vi kender den sociale arv, disse elendighedsmiljøer, der rammer den ene generation efter den anden, fordi forældrenes slette opvækstvilkår også gør dem til uegnede forældre.

Det er et meget stort og omfattende samfundsmæssigt arbejde, hvis det skal løses. Jeg tror ikke, det kan løses bare socialpolitisk; det løses kun ved at skabe samfundet helt om. Vi kunne forbedre vores børne- og ungdomsforsorg. Vi kunne sørge for ordentligt velnormeret og veluddannet personale. Og vi kunne føre en helt anden politik end fremskridtspartiets politik, nemlig en arbejdsmarkedspolitik, en boligpolitik, en socialpolitik, der imødegik disse problemer.

Nu er der altså ingen, der skal tage fremskridtspartiet alvorligt et øjeblik, men nu vil jeg gerne have hr. Wamberg til at tage stilling til et konkret problem.

[Hanne Reintoft.]

I sidste måned blev der sat 28 familier med 60 børn ud i Torslunde-Ishøj kommune. Kommunen har meget brutalt nægtet at hjælpe dem i den økonomiske situation, og man har i vidners nærværelse sagt til dem, der ikke kunne finde anden bolig, at så kunne man fjerne deres børn. Kommuniste og andre har sat mange initiativer i gang for at hindre dette i sidste måned og for øjeblikket. Dette er modarbejdet af fremskridtspartiet, der mente, det var berettiget at nægte disse familier hjælp.

Kan jeg få det tilsagn fra hr. Wamberg, at fremskridtspartiet fra i dag aktivt griber ind i kommunalbestyrelsen derude og sørger for, at de familier får det økonomiske grundlag for at bevare deres børn? Her er ikke noget med psykiater og mystiske erklæringer. Det er simpelt hen en økonomisk trang, der har bragt de forældre ud i situationen, og den kan afhjælpes uendelig let. En afhjælpning af 3 måneders husleje koster kun, hvad det cirka koster at have børnene på institution i 10 dage, så nu venter jeg på udspillet.

Abel (CD):

Vedrørende det generelle spørgsmål, som er oppe i forespørgslen i dag, kan jeg sige, at centrum-demokraterne stort set føler sig trygge ved den redegørelse, som socialministeren er kommet med.

Naturligvis skal offentlige myndigheder alene i enkelte undtagelsestilfælde kunne tvangsfjerne børn fra deres forældre. Mine erfaringer fra medvirken i netop denne sektor er da også, at medlemmerne af børne- og ungdomsværnene meget nødtigt benytter sig af lovens § 28. Den grundighed, som socialministeren taler om som den vigtigste garanti for, at en sag bliver korrekt behandlet, stoler jeg på praktiseres overalt.

Jeg kan da også sige ganske kort til det, som hr. Wamberg nævner om, at underrettsdommeren ikke har stemmeret, når han sidder med i forsamlingen, der skal afgøre disse sager, at jeg tvivler på, at mange medlemmer direkte vil underkende en sådan dommer, hvis han kommer med et skøn over, hvad han mener er rigtigt. Man taler om tingene i et sådant børne- og ungdomsværn, således at man når frem til en beslutning, som ikke bare er en flertalsafgørelse,

men som virkelig er en afgørelse, som har dækning i hele udvalget.

Samfundet har naturligvis valgt side, når vi allerede siger, at det er barnets tarv, der skal være afgørende for, hvilken beslutning man når frem til. Vi har valgt side på den måde, at forældrene opfatter myndighederne som værende imod sig. Og blandt de ting, som skal være en garanti for korrekt behandling, nævnte socialministeren også muligheden for forældremyndighedens indehaver til at have en bisidder med i de forhandlinger, som finder sted med børne- og ungdomsværnet.

Nu skal det jo siges, at mange forældre ganske naturligt føler sig meget utrygge, når de kommer til en forhandling med mange gange en 8-10 mennesker siddende over for sig. I forvejen ved de ikke, hvad der skal foregå. Om ikke andet bør man måske undersøge mulighederne for bedre at fortælle disse forældre om, hvad konsekvenserne af den indkaldelse, de har fået, omhandlende § 28, er, og samtidig hvilke rettigheder de har mulighed for at benytte sig af i det øjeblik, de føler, at de ikke kan klare den alene.

Jeg vil gerne bede — i stil med det, den radikale ordfører var fremme med — om, at man overvejer muligheden for ikke bare at have en almindelig bisidder, men direkte at give advokatbistand, således at den enkelte far eller mor eller begge har mulighed for gennem en advokat, betalt af myndighederne, enten en selvvalgt eller en beskikket advokat, at få den vejledning, som absolut er nødvendig for forældre, inden de går ind i sådan en sag.

Forældrenes forståelse må som sagt også sikres bedre, end det sker, ved indkaldelsen til mødet, altså inden de går til den samtale, der skal foregå; for de føler sig meget utrygge, og mange gange kan de slet ikke overskue konsekvenserne. De føler sig utrygge over for, hvad det er for — jeg er lige ved at sige angreb, de møder, og samtidig over for, hvilke rettigheder de har.

Må jeg til sidst nævne en ting i forbindelse med forudsætningerne, som kan ændre sig i sådanne sager. Man bør vel i højere grad undersøge muligheden for, at børne- og ungdomsværnet selv tager initiativ til, når der er nye og ændrede forudsætninger, at tage en sag op igen. I øjeblikket er det vist

[Abel.]

sådan, at det er forældrene, i hvert fald som hovedregel, der skal tage initiativet, og man bør måske i disse få sager, der virkelig er tale om herhjemme, fra børne- og ungdomsværnet selv tage initiativ til at klare disse spørgsmål, således at man får mulighed for en nyvurdering, ikke alene til gavn for forældrene, men selvfølgelig i allerhøjeste grad til gavn for børnene.

Første næstformand (*Grete Hækkerup*):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13, hvor vi først går til dagsordenens punkt 2, spørgsmål til ministrene.

Mødet udsat kl. 11.53.

Mødet genoptaget kl. 13.

Man gik først til dagsordenens punkt 2, som var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Kjærulff-Schmidt* (FP) til socialministeren:

„Vil ministeren bekræfte, at der hverken i lov om børne- og ungdomsforsorg, i socialministeriets cirkulære af 20. marts 1970 om forældreindflydelse ved anerkendte daginstitutioner under børne- og ungdomsforsorgen eller andetsteds er hjemmel til at forbyde forældrene ved en børnehave at ansætte og selv aflønne en medhjælp?“

(Spm. nr. 160).

Skriftlig begrundelse.

I mit skriftligt stillede spørgsmål nr. 131 i indeværende samling efterlyste jeg en begrundelse for, at socialministeriet har forhindret forældre kredsen ved en børnehave i Stilling i at ansætte en medhjælper, hvis løn betaltes af forældrene med 6 kr. pr. barn pr. uge.

I sit svar skriver socialministeren bl.a., at det er „ministeriets opfattelse, at der ikke tilkommer bestyrelser og forældre en ret til at tilgodese private formål inden for et

område, hvis administration, personaleforbrug, arbejdstilrettelæggelse og pædagogiske standard nøje er fastlagt af det offentlige.“

Imidlertid savner ministeriets afgørelse af 28. november d.å., som er refereret i svaret, enhver hjemmel. Hverken i loven eller i det i medfør af loven udarbejdede cirkulære om forældreindflydelse er der fastsat nogen som helst regel, der giver ministeren blot antydningen af en hjemmel til at kunne forbyde forældrenes rimelige og fornuftige initiativ. Hvis ministeren ikke gennem lovgivningsinitiativ eller ved ændringer i cirkulæret vil tilvejebringe hjemmel for sit standpunkt, må hun erkende, at forældrene har handlet lovligt og ministeriet ulovligt ved at udøve pression over for børnehaven og forældre kredsen.

Kjærulff-Schmidt (FP):

Vi ved jo, at folketingets beslutning om at spare på daginstitutionerne ikke har mødt udelt tilfredshed alle steder, men vi ved også, at et flertal i folketinget fandt det nødvendigt at gennemføre disse besparelser. Man har reageret forskelligt på dem rundt omkring. Et sted i nærheden af Skanderborg, ved Stilling, har en forældre kredsen besluttet sig til selv af egen lomme at honorere en medarbejder, som de i samarbejde med børnehavens bestyrelse ansatte. Det gav lidt mere service for børnene, og det var der behov for, bl.a. fordi 5 af børnene er handicappede, så det var i og for sig et ganske fornuftigt og godt initiativ. Det kostede ikke det offentlige én krone, fordi forældrene som sagt selv betalte. Det kostede dem 6 kr. pr. uge pr. barn. Men ministeriet har sagt til forældrene, at det vil man ikke tolerere. Medarbejderen har måttet fyres, idet socialministeriet har truet med at standse enhver form for offentligt tilskud til denne børnehave, hvis man ikke straks ophørte med dette fornuftige og rigtige initiativ.

Det spørgsmål, jeg har stillet til ministeren, er, om der egentlig er nogen hjemmel overhovedet i lovgivningen til at forhindre forældrenes initiativ. Det mener jeg nemlig ikke der er, hverken i lov om børne- og ungdomsforsorg eller i de cirkulærer, der er udsendt i medfør af loven.

Min vurdering af sagen er for det første

[Kjærulff-Schmidt.]

den, at der ikke er nogen hjemmel til det, socialministeren har gjort, og for det andet, at det i øvrigt, alt andet lige, er fuldstændig ufornuftigt og usagligt, at socialministeriet har disponeret, som man har.

Socialministeren (Eva Gredal):

I anledning af hr. Kjærulff-Schmidts spørgsmål vil jeg indledningsvis om den konkrete sag henvide til min besvarelse af hr. Kjærulff-Schmidts tidligere stillede spørgsmål.

Denne sags forløb gav socialministeriet anledning til ved skrivelse af 28. november at meddele børnehavens bestyrelse, at støtteaktionen var ulovlig, og det er denne afgørelse, hr. Kjærulff-Schmidt savner hjemmel til.

Om hjemmelen til at træffe denne afgørelse vil jeg godt bemærke, at det i børneforsorgslovens § 67, stk. 1, for anerkendte daginstitutioner er bestemt:

„Socialministeren fastsætter regler om institutionernes indretning, ledelse og drift, om det opdragende arbejde i institutionerne, om lægetilsyn og tandpleje og om løn, pension og øvrige ansættelsesvilkår for ledere og medarbejdere.“

I henhold til denne bestemmelse er der udfærdiget følgende regel i socialministeriets cirkulære af 12. juni 1975 om åbnings- tid, budgetter og normeringsgodkendelse på anerkendte daginstitutioner under børne- og ungdomsforsorgen:

„Antallet af personale ved daginstitutioner, herunder såvel antallet af pædagogisk uddannet personale som antallet af øvrige medarbejdere godkendes af kommunalbestyrelsen efter retningslinjer udarbejdet af socialstyrelsen.“

Disse retningslinjer er udsendt af socialstyrelsen i styrelsens cirkulæreskrivelse nr. 323 af 13. juni 1975. Denne cirkulæreskrivelse er en del af et regelsæt, som er udformet efter forhandling med Statstjenestemændenes Centralorganisation II, Landsforeningen af Bestyrelser ved Daginstitutioner, Kommunernes Landsforening, kommunerne i Københavns amt samt Frederiksberg og København, i forbindelse med gennemførelsen af de af folketinget vedtagne besparelser på daginstitutionsområdet.

Ved cirkulæreskrivelsen er der givet kommunalbestyrelsen beføjelse til, når der foreligger særlige forhold eller omstændigheder, at fravige de almindelige normeringsregler, og det er netop med hjemmel i denne regel, at det sociale udvalg i Skanderborg kommune i sin skrivelse af 30. oktober 1975 meddelte bestyrelsen for børnehaven, at man ikke havde fundet tilstrækkeligt grundlag for at kunne anbefale dispensation til en udvidelse af institutionens normering.

Når bestyrelsen for børnehaven ved at acceptere forældrenes støtteaktion sætter sig ud over denne afgørelse fra det sociale udvalg, handler bestyrelsen ulovligt, således som det er påpeget i socialministeriets skrivelse af 28. november 1975.

Kjærulff-Schmidt (FP):

Efter min opfattelse er det stadig væk sådan, at ministeren har uret, når hun hævder, at hun har hjemmel til at forbyde forældrene i samarbejde med børnehavens ledelse at ansætte og aflønne en medhjælp.

Ministeren har jo heller ikke kunnet henvide til nogen regel, som på nogen som helst måde direkte forbyder det initiativ, forældrene har taget. Det er rigtigt, at der er normeringsregler, det er da fuldstændig korrekt, det ved vi alle, men der er jo ikke på nogen som helst måde tale om, at formålet med normeringsreglerne er, at man vil begrænse forældrenes muligheder for at tage rigtige og fornuftige initiativer, der er ikke tale om, at normeringsreglerne skal opfattes som maksimumbestemmelser for den service, der må ydes, der er ikke tale om, at formålet med normeringsreglerne er at sætte en overgrænse for, hvor gode børnehaverne må være. Nej, tværtimod, normeringsreglerne er minimumskrav, det er de krav, man er nået frem til som minimumsstandard. Her er der tale om en børnehave, hvor der virkelig på grund af handicappede børn og andre forhold er tale om et rigtigt og fornuftigt initiativ.

Den virkelige baggrund for ministerens stillingtagen kom jo tydeligt frem i ministerens svar, hvor vi nemlig hørte opremset navnene på en række fagforeningsorganisationer; det er simpelt hen fagforeningsinteresser, ministeren varetager, mens bestyrelsen ved den pågældende børnehave varetager børnenes interesser. Så enkelt er

[Kjærulff-Schmidt.]

det. Men det er minsandten meget urimeligt, at ministeriet på en så kynisk måde presser forældrene til at respektere fagforeningsinteresser, som ikke har nogen som helst saglig begrundelse.

Jeg mener oplagt, at det er ministeriet, der overtræder loven, og ikke forældrene, der overtræder loven.

Jeg vil godt som tillægsspørgsmål spørge ministeren, om det i den tænkte situation, at det kunne blive nødvendigt for folketinget at foretage yderligere besparelser på daginstitutionsområdet, så ikke ville være fornuftigt, at forældrene havde den adgang, som forældrene i Stilling børnehaver har benyttet sig af.

Socialministeren (*Eva Gredal*):

Jeg vil godt have lov til at sige, at hr. Kjærulff-Schmidts opfattelse kan ikke være afgørende for mig og for min opfattelse af sagen, og så vil jeg også godt sige, at jeg synes, det er udtryk for en mærkelig dobbeltmoral, at man herinde i folketinget fra fremskridtspartiets side skærer og skærer i de sociale bevillinger, mens man samtidig ønsker at lege helt på at foreslå, at nu kan forældrene selv få lov at betale — hvis man vel at mærke har råd til at betale, for der er stadig væk mange mennesker i dette land, som ikke ved siden af at skulle betale de offentlige udgifter omkring børneinstitutionerne kan give yderligere et beløb.

Jeg vil gerne fastslå, at det falder uden for forudsætningerne for de regler, der regulerer den offentlige daginstitutionsvirksomhed, at integrere privat foretagssomhed i en institution, der virker i det offentlige tjeneste, og for hvilken det offentlige fastsætter serviceniveauet — det serviceniveau, som er blevet fastsat herinde i folketinget. En ændring af dette niveau må ske i overensstemmelse med de regler, der gælder for institutionerne, herunder de økonomiske. I modsat fald vil, som jeg sagde før, serviceniveauet være afhængigt af forældrenes økonomiske formåen og ikke af, hvad det offentlige ser sig i stand til at investere. En sådan ulighed strider klart mod principperne for en ensartet offentlig betjening af befolkningen og kan i øvrigt føre til, at enkelte forældre føler

sig økonomisk presset til at bære en udgift, som de i realiteten ikke har råd til.

Nu stiller hr. Kjærulff-Schmidt det tillægsspørgsmål: hvis vi nu skal skære yderligere ned i daginstitutionerne, skal vi så ikke give forældrene lov til at betale selv, hvad der passer dem? Jeg må gentage: jeg mener, det er uanstændig politisk. Det går ud over de svagest stillede i samfundet, hvis der skal føres politik på den facon.

Kjærulff-Schmidt (FP):

Ministeren erklærede sig som modstander af ulighed og siger, at man må sikre en ensartet offentlig betjening af befolkningen, og derfor falder denne 6 kr.s betaling om ugen i den grad uden for, hvad ministeren kan godkende. Det er egentlig fantastisk at høre det fra en socialdemokratisk ministers side. Vi ved — det hørte vi forleden dag under en anden debat — at det bekymrer ikke regeringen det mindste, at f. eks. en pensioneret kontorchef fra socialministeriet oven i den folkepension, som alle andre mennesker her i landet oppebærer, skal have sine 87.000 kr. om året. Er det ikke ulighed? Det bekymrer heller ikke regeringen, at en faglært arbejder f. eks. betaler 3.000-4.000 kr. mere i kom-muneskat, hvis han er så uheldig at bo i Gladsaxe. Det bekymrer heller ikke ministeren — for nu at holde os til det nøjagtige emne, som vi taler om — at forældrebetalingen i vuggestuer, børnehaver og fritidshjem varierer med flere hundrede kroner, hvis vi går rundt fra den ene kommune til den anden kommune og ser på forholdene hvert enkelt sted. Der er meget store forskelle, forskelle, som er sneesevis gange større end de 6 kr. i forældrebetaling, som der er tale om her. Men de 6 kr., de passer lige ind i argumentationen, når man skal varetage disse fagforeningsinteresser, og så kan man lade være med at bruge tilsvarende argumentation, når der er fagforeningsinteresser, der går den modsatte vej.

Jeg vil godt spørge ministeren om en ting mere. Ministeren kan ikke være ubekendt med, at det masser af steder rundt omkring i børnehaver forekommer, at forældre hjælper med gratis, bistår, hvis der er

[Kjærulff-Schmidt.]

sygdom, bistår som vikar, bistår her i forbindelse med juleforberedelser og mange andre ting. Skal det også forbydes? Skal vi til at sætte adgang forbudt-skilte op rundt omkring i børnehaverne og understrege specielt, at ethvert initiativ fra forældre er uønsket?

Formanden:

Taletiden er udløbet.

Socialministeren (Eva Gredal):

Det har altid været socialdemokratisk politik at forsøge at udligne forskellene her i samfundet. Det har været besværliggjort noget af de forhold, der har hersket i folketinget. Jeg skal ikke gå nærmere ind på det svar, som så vidt jeg husker finansministeren gav forleden dag, men jeg kan gentage, at der arbejdes også med ulighedsspørgsmålene omkring tjenestemændene.

Jeg har intet imod, at forældrene deltager i arbejdet i børneinstitutionerne og gratis hjælper med; det belaster ikke forældre, hvis økonomi ikke kan klare det, på nogen måde. Jeg ser meget gerne, at forældrene deltager i arbejdet.

Bertel Haarder (V):

Sagen er egentlig af ret stor principiel betydning, og derfor spurgte jeg allerede for ca. fem uger siden gennem socialudvalget, hvordan socialministeren stillede sig til den. Da sagen nu er rejst her i salen — der er ikke kommet svar endnu — vil jeg godt stille et par tillægsspørgsmål.

Det er jo sådan, at for folkehøjskoler er der intet i vejen for . . .

Formanden:

Det skal være i tilknytning til spørgsmålet.

Bertel Haarder (V):

Ja, det er det også. For folkehøjskoler er det sådan, at dér må man udmærket sætte elevbetalingen op og så til gengæld have bedre lærerforsyning. Det er der ikke noget som helst i vejen for. Princippet er altså ikke ukendt. Derfor vil jeg spørge,

om det ikke kunne være acceptabelt, at en ekstra medhjælp blev finansieret ved rent frivillige forældrebidrag — hvor der altså ikke var tale om, at det var noget, bestyrelsen fastsatte for alle forældrene, men kun for dem, som rent frivilligt ved indsamling, eller hvordan det nu måtte ske, ville spytte i bøssen.

Det andet, jeg vil spørge om, er: synes socialministeren ikke, der er et underligt misforhold mellem de regler, der gælder for børn, der bliver passet i deres hjem, og så de regler, der gælder, lige så snart børnene kommer inden for en offentlig institutions mure? For børn, der passes i et hjem, gælder der overhovedet ikke nogen som helst regler — ja, vi har haft en debat her i dag, som viser, hvor lidt man i og for sig skrider ind dér — dér kan man ansætte medhjælp, og det kan betales på den ene, den anden og den tredje måde. Men der indtræder pludselig en helt anden og fantastisk tilstand, når folk kommer inden for en børneinstitutionens mure, så er der alle mulige ting, som forældrene ikke må. De må ikke engang ansætte en ekstra medhjælp til at hjælpe til, selv om det sker ved frivillige bidrag.

Er der ikke et lidt for stort misforhold mellem, hvad der er tilladt for de $\frac{3}{4}$ af børnene, der bliver passet derhjemme, og så den fjerdedel, som kommer på institution? Og hvormed vil man begrunde dette forbud, når det sker ved fuldstændig frivillige bidrag, når princippet kendes fra danske folkehøjskoler, og når man ud fra enhver begrundelse simpelt hen må sige, det er rimeligt?

Til slut vil jeg sige tak for svaret, vi fik til allersidst her, for det var nemlig et svar på et spørgsmål, jeg har stillet til skriftlig besvarelse. Jeg kan forstå, at forældre altså må arbejde gratis, lige så meget de vil. De må måske godt ved årets slutning modtage en sølvkande eller sådan noget for, hvad de har gjort. Men det skal altså være forældre. Hvad nu, hvis det var en tante eller en, som bare kendte barnet eller måske havde passet det derhjemme? Hvor går grænsen?

Formanden:

Taletiden er overskredet.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg må fastholde, hvad jeg har sagt før. Jeg er modstander af, at man finansierer den yderligere hjælp med rent frivillige bidrag, som kun nogle af befolkningen kan betale — og kun nogle i børnehaven skulle efter hr. Bertel Haarders forslag betale. Det er jeg modstander af. Jeg mener, at man på denne måde meget let kan komme til at lave børnehaver alene for velhavere, altså velnormerede børnehaver for velhavere.

Grænsen med hensyn til, hvem der kan være i børnehaven og arbejde gratis, må vel også til en vis grad afhænge af det personale, der er der; det er ikke enhver tilfældig, der kan komme ind og sige: nu vil jeg gerne arbejde gratis. De skal vel have en vis tilknytning til børnene. Om det er en tante eller onkel eller forældre, kan jeg ikke se betyder så meget. Her kan jeg ikke se, man skal sætte nogen grænser.

Arentoft (FP):

Socialministeren citerede i sit første svar til hr. Kjerulff-Schmidt socialstyrelsens retningslinjer, der tydeligt viser, hvorledes det offentlige blander sig i så at sige alt. Det er uhyggeligt at se, hvor overadministreret vores samfund i virkeligheden er. Derfor vil jeg gerne spørge, om socialministeren har tænkt sig at tage lovinitiativer til ændringer af disse love, således at der sker en virkelig forenkling, der giver større ret og mere frihed til fornuftige initiativer.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg må gøre fremskridtspartiet opmærksom på, at jeg er blevet pålagt af dette folketing at skære ned på daginstitutionsområdet. Dette kan kun ske ved at udstede retningslinjer og ikke ved at meddele børnehaverne, at nu må de gøre, hvad de vil. Der skal ske nedskæringer på budgetterne, og derfor må jeg fastsætte retningslinjer for, hvorledes det skal ske.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Wamberg (FP) til socialministeren:

„Finder ministeren det rimeligt at benytte syge mennesker som våben i socialdemokratiets fælles kamp med Kommu-

nernes Landsforening og Amtsrådsforeningen for at få lægestanden socialiseret?“
(Spm. nr. 161).

Skriftlig begrundelse.

Efter at forhandlingerne om ny overenskomst mellem Praktiserende Lægers Organisation og sygesikringen, Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen er brudt sammen, tvinges patienterne nu til at betale lægerne direkte for derefter at henvende sig på de ramte kommuners socialkontorer for at få beløbene refunderet fuldt ud.

Kommuner som f. eks. Sakskøbing, der allerede har besluttet at betale lægerne direkte uden at ulejlige patienterne, trues med ikke at få den refusion, de ellers var berettigede til.

Det grænser til rent vanvid, at eksempelvis handicappede gruppe 1-patienter skal belastes med at henvende sig på socialkontorer, de kun ved manuel hjælp kan bringes til — eksempelvis socialkontoret i Glostrup, der er etableret i en 1. sals lejlighed — for at få deres lægeregninger refunderet, hvis de ikke kan undvære beløbene i den tid, der vil medgå til eventuel postekspedition.

Det forekommer lige så urimeligt, at patienter i store landkommuner i tilsvarende helbredsmæssig eller økonomisk situation skal spille tid og penge til transport på at rejse til kommunens socialkontor for at få deres lægeregninger refunderet.

At målet er at ramme lægerne, er næppe nogen i tvivl om; at bruge handicappede og syge til den kamp er efter min opfattelse under lavmålet af, hvad selv en socialdemokratisk minister burde acceptere.

Socialministeren (Eva Gredal):

Når hr. Wamberg anfører, at det er urimeligt, at syge mennesker bliver brugt som led i en konflikt mellem det offentlige og en fagorganisation, så kan jeg give ham ganske ret. Men man bør imidlertid erindre sig, hvad der egentlig er sket. Sygesikringens forhandlingsudvalg, der på sygesikringens vegne indgår overenskomst om vilkårene for ydelserne efter sygesikringsloven, har, efter at lægerne har opsagt overenskomsten, igennem mere end et års forhandlinger søgt at få en lægeoverenskomst i stand, der opfylder såvel

[Socialministeren.]

patienternes behov for en tilfredsstillende lægebetjening som det offentlige interesse i at holde offentlige udgifter nede på et rimeligt niveau.

Det har imidlertid ikke på dette grundlag vist sig muligt at komme til enighed med lægernes forhandlere. Jeg synes, man i denne forbindelse bør huske, at de almenpraktiserende lægers gennemsnitlige nettoindtægt ligger på mellem 260.000 og 275.000 kr. årligt. Det fremgår af en nylig offentliggjort rapport om lægernes indtægtsforhold.

Som jeg sagde i svaret til fru Ebba Strange på det i sidste uge stillede spørgsmål, er konsekvensen af en overenskomstløs periode, at de gruppe 1-sikrede stilles som gruppe 2-sikrede, således at alle borgere uden for Københavns, Frederiksberg og Amager kommuner nu selv må betale lægens regning med efterfølgende refusion fra kommunens social- og sundhedsforvaltning. Som sygesikringsloven er udformet, forudsætter direkte afregning mellem læge og det offentlige, at der er en overenskomst mellem parterne, og en sådan kan kun indgås af sygesikringens forhandlingsudvalg på amtskommunernes vegne.

Det betyder imidlertid ikke, at patienter i alle tilfælde personlig skal gå til socialforvaltningen om refusionen. I en netop udsendt skrivelse af 5. december 1975 fra sygesikringens forhandlingsudvalg er det udtalt, at der intet er i vejen for, at lægen modtager betaling fra den sikrede, der kvitterer for den givne behandling, og at lægen derefter sender regningen til kommunen med anmodning om, at tilskuddet udbetales direkte til den sikrede.

Det, som derimod efter de gældende regler ikke vil kunne lade sig gøre, er, at det økonomiske mellemværende mellem patient og læge bortfalder. Hertil kommer, at det efter min opfattelse ikke vil være rimeligt i en konfliktsituation at hjælpe den ene part, lægerne, ved at borttage risikoen for, at deres regninger ikke betales. Hertil kommer det forhold, at monopolrådets afgørelse om lægetaksterne medfører, at den sikrede i langt de fleste tilfælde får det fulde beløb refunderet af sygesikringen, således at der reelt stadig ydes gruppe 1-sikrede vederlagsfri lægehjælp.

Som jeg sagde til fru Ebba Strange, be-

klager jeg, at konflikten med lægerne er brudt ud. Jeg er imidlertid sikker på, at socialforvaltningerne gennem den ordning, jeg nævnte før, vil hjælpe med til, at konflikten bliver til mindst mulig gene for borgerne.

Wamberg (FP):

Socialministeren har nævnt i sit svar, at man vil undgå at hjælpe den ene part, lægerne. Mit spørgsmål har ikke sigtet hverken på den ene eller den anden part, men på den tredje, nemlig patienterne, som så sandelig ikke bliver hjulpet under den konflikt, der består, heller ikke efter de netop udsendte retningslinjer, socialministeren nævnte, som forudsætter, at patienten betaler hos lægen og derefter må afvente, at hans kvitterede regning bliver tilbagebetalt via socialkontoret.

Hvad lægernes indtægter har med dette spørgsmål at gøre, har jeg meget vanskeligt ved at se, så meget mere som monopoltilsynet jo har fastsat de takster, der skal gælde i den periode, der vil gå, indtil der — hvis der bliver det — bliver afsluttet en ny overenskomst.

Jeg må måske have lov til at spørge yderligere, hvor mange personer socialministeren skønner det bliver nødvendigt at få nyansat på socialkontorerne for at klare det dér molboarbejde med at betale til de enkelte patienter, efterhånden som de kommer med deres lægeregninger.

Det er ikke så meget de patienter, der er i stand til uden større vanskeligheder at komme på socialkontorerne, jeg har sigtet til med mit spørgsmål, men det gik socialministeren jo meget let hen over. Det er især de handicappede, det drejer sig om. De fleste socialkontorer er jo placeret på en sådan måde, at personer, der måske skal henvende sig i rullestol, skal passere trapper i et større eller mindre antal. Det har først og fremmest været min hensigt at få skabt en mulighed for, at disse handicappede patienter øjeblikkelig kan få deres penge. Det er jo ikke dem alle, der kan undvære pengene så længe, som der går, indtil postvæsenet har ekspederet beløbet.

Socialministeren (Eva Gredal):

Fra kommunernes socialforvaltning er det oplyst, at man har rokeret noget rundt

[Socialministeren.]

på personalet, og så vidt mig bekendt er der ikke tale om, at der skal ansættes ekstra personale i forbindelse med refusionen af lægeregningerne.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Jørgen Junior (FP) til socialministeren:

„Hvad har ministeren i sinde at gøre for at sikre, at ingen ældre tvangsforflyttes mod deres vilje fra de mindre plejehjem til for eksempel Nørre hospital?“

(Spm. nr. 168).

Skriftlig begrundelse.

Jeg henviser til de mange dagbladsartikler, der sikkert er ministeren bekendt.

Jørgen Junior (FP):

Jeg er sikker på, at ministeren ligesom jeg har læst de mange dagbladsartikler, hvor man hører om den skæbne, der venter 157 gamle plejehjemspatienter, som udtrykker rædsel for den fremtid, de skal gå i møde, og jeg er meget spændt på at høre, hvad socialministeren har i sinde at gøre for at hjælpe denne svage gruppe medborgere i samfundet.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg vil gerne gøre hr. Jørgen Junior opmærksom på, at ansvaret for plejehjemsforsorgen efter omsorgsloven er hos de lokale sociale myndigheder. Det gælder også med hensyn til beslutningen om, hvor den enkelte pensionist skal optages på plejehjem, og dette ændres heller ikke af bistandsloven. Jeg har derfor ikke mulighed for at gribe ind i sager om, hvor pensionister skal være. En kommunalbestyrelse må have ret og pligt til at tilrettelægge plejehjemsforsorgen, så den passer ind i kommunens planlægning. Det kan betyde en rationalisering, og det kan føre til, at samarbejdet med små private plejehjem ophører, fordi hjemmene ikke længere er tidssvarende. Det kan også være et spørgsmål om, at økonomien i kommunen er af en sådan art, at der er foretaget nedskæringer på grund af en ændret politisk sammensætning af kommunalbestyrelsen.

En flytning af pensionister fra et hjem til et andet bør naturligvis ske meget lempeligt, men flytning må være en mulighed, da

man ikke kan opretholde et hjem blot af hensyn til ganske få beboere. Jeg har tiltro til, at de lokale myndigheder tager de nødvendige hensyn til de ældre, som det er ønskeligt at flytte fra et hjem til et andet, og jeg må derfor svare hr. Jørgen Junior, at jeg ikke mener, der er behov for nye regler på dette område.

Jørgen Junior (FP):

Jeg har ikke sagt, det er ministerens ansvar, at der består dette problem, men det er en kendsgerning, at der består et problem. At det er Københavns kommune, der i dette tilfælde skal klandres, det er jeg udmærket godt klar over. Ministeren er imidlertid ligesom jeg klar over, at en indstilling fra hendes side om en ændring af Københavns kommunes nuværende tankegang sandsynligvis vil have uhyre stor betydning.

Når der tales om økonomi og politisk sammensætning af kommunalbestyrelsen — altså med andre ord den sædvanlige undskyldning, der nu køres frem for at ensrette — så må jeg gøre opmærksom på, at det er små beløb, der er tale om. Et eksempel fra et plejehjem i Brønshøj med 10 patienter — altså meget småt, det kan ikke være mindre, det er altså ikke ensrettet — viser, at en brandsikring kunne klares for 20.000 kr. Vi er ubetinget fra vores side — og jeg er sikker på næsten alle andre, hvis de tænker sig om — indstillet på, at samfundet dér ikke bør spare disse forholdsvis små beløb og samtidig ofre de mennesker til noget, som de absolut ikke er indstillet på, noget, der højst troligt vil medføre endnu større tragedier end dem, de er udsat for på nuværende tidspunkt.

Det lyder meget kønt, når ministeren siger, at hun har tiltro til, at ordningerne vil foregå lempeligt. O.k., det er let at udtrykke tiltro til sine partikolleger i Københavns kommune, men det er ikke nok, for realiteterne viser jo, at der bliver ikke nogen form for lempelig overgang eller lignende. De skal sløjfes, disse plejehjemspladser, og de 157 mennesker er reelt ikke andet end skabrikker, som ministeren åbenbart har kønne ord, men intet andet til overs for.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg vil gerne gentage: jeg har meget stor tiltro til mine partifæller på Københavns rådhus, men mine partifæller på Københavns

[Socialministeren.]

rådhus er i samme situation, som mit parti er her, de er i mindretal, og hvis der er ønske om at støtte de ældre i Københavns kommune, så står det jo hr. Jørgen Junior frit for at gå til sine partifæller i Københavns kommune og sørge for øgede og større bevillinger til hele det sociale område. Når man kræver nedskæringer, så kan man altså ikke også kræve forbedringer på alle områder.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Jørgen Junior (FP) til socialministeren:

„Har ministeren i sinde at acceptere mastodontplejehjemsbyggeriet ved Nørre hospital, nu da yderligere udbygning af Københavnsområdet sygehuse er stoppet, indtil en samlet planlægning foreligger?“

(Spm. nr. 169).

Jørgen Junior (FP):

Spørgsmålet ligger naturligvis inden for samme område. Vi har nu hørt, at Københavnsområdet hospitalsplanlægning snart må foreligge, man har standset udbygningen af den sidste del af Hvidovre, man har standset viderebygningen af de øverste etager i Herlev, og som følge deraf spurgte jeg indenrigsministeren — men nu har indenrigsministeren bedt socialministeren om at svare, det gør naturligvis ikke spor — hvorfor man ikke har i sinde at inddrage plejehjemssektoren i disse overvejelser. Man belægger jo disse hospitalspladser med plejehjemspatienter, hvorfor har man da ikke i sinde at tage plejehjemssektoren med ind i billedet, hvorfor skal den ikke være med i planlægningen? Det ville dog være ganske enkelt og ganske naturligt.

Må jeg med det samme sige, at henvisninger til bevillinger og mine evner til at påvirke mine fæller i Københavns kommune, som muligvis kan blive en undskyldning i dette tilfælde også, det er efter min opfattelse billige undskyldninger.

Socialministeren (Eva Gredal):

I anledning af hr. Jørgen Juniors spørgsmål kan jeg oplyse, at det plejehjemsbyggeri, Københavns kommune nu planlægger ved Nørre hospital, skal gennemføres under

bistandsloven, der træder i kraft den 1. april 1976, og efter denne lov skal kommunalbestyrelserne selv påse, at planer for plejehjem er i overensstemmelse med de retningslinjer, der er udarbejdet. De retningslinjer, der hidtil har været for plejehjemsbyggeri, vedrører indretning af hjemmene og ikke hjemmenes størrelse. Siden den første omsorgslov af 1964 er der gjort så mange erfaringer med hensyn til plejehjemsbyggeri, at det i de senere år har været overladt til kommunerne selv at bestemme, hvorledes de vil opfylde deres forpligtelser på dette område.

Jeg synes, den udvikling er rigtig, og konsekvensen må være, at jeg ikke kan gribe ind over for kommunernes dispositioner inden for lovens rammer. Jeg mener derfor, det må overlades til de ansvarlige myndigheder i Københavns kommune selv på plejehjemsområdet at finde de løsninger, der er menneskeligt forsvarlige og samtidig økonomisk rimelige.

Jørgen Junior (FP):

Ordene var kønne, og man kan ikke være uenige i dem, men jeg vil godt have lov til at spørge ministeren: mener ministeren ikke, sådan som forholdene reelt er, hvor hospitalerne og plejehjemmene i den grad har meget med hinanden at gøre, at man bør se på det hele overordnet på én gang, og når man nu har besluttet sig til at se på hospitalsplanlægningen i Københavnsområdet, vil det så ikke fornuftsmæssigt — måske ikke ifølge regulativer o. lign., men vil det dog ikke fornuftsmæssigt — være rimeligt at tage det med ind i planlægningen? Hospitalssenge og plejehjemspladser er jo — beklageligvis — noget, der gennem de senere år i vid udstrækning har været det samme.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg er ikke i tvivl om, at Københavns kommune har det med i planlægningen; når de planlægger sygehusbyggeri, så ser de også relationerne over til plejehjemsbyggeriet. Men jeg søger ved hjælp af bistandsloven at forenkle administrationen her i landet, og derfor ønsker jeg ikke at blande mig yderligere i den.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Henning Philipsen* (SF) til handelsministeren:

„Vil ministeren foranledige, at der til den lovpligtige grundejerforsikring sker en tilføjelse om dækning for skader, der opstår ved utætte olietanke?“

(Spm. nr. 165).

Skriftlig begrundelse.

Et aktuelt tilfælde i Nordjylland understreger, at grundejere kan komme ud for alvorlige udgifter i forbindelse med udstrømmende olie fra en utæt olietank. Sandsynligvis vil det nordjyske tilfælde ikke være enestående i de kommende år, når henses til det store antal olietanke, som i de sidste 25-30 år er nedgravet.

Henning Philipsen (SF):

Jeg skal blankt erkende, at mit spørgsmål umiddelbart kunne opfattes på den måde, at det tilhørte småtingsafdelingen. Det gør det nu alligevel ikke, for som den givne sag, der har foranlediget, at jeg har rejst spørgsmålet til ministeren, viser, kan det i adskillige tilfælde betyde enorme udgifter for den enkelte boligtager. Jeg tænker ikke mindst på dem, der sidder i deres egne parcelhuse, som kan komme i den samme situation som den grundejer, der i Nordjylland blev ramt på den måde, han er. Derfor imødeser jeg ministerens svar med særdeles stor interesse.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Hr. *Henning Philipsen*'s beskedenhed med hensyn til spørgsmålets størrelsesorden giver mig til gengæld grund til at kvittere ved at sige, at jeg synes, det er et godt spørgsmål, for det er et spørgsmål, der, så vidt jeg kan skønne, giver anledning til en praktisk løsning, og det er de bedste spørgsmål for mig at se.

Hvad angår muligheden for forsikring, så må jeg først pege på, at der ikke findes nogen lovpligtig grundejerforsikring, og at de frivillige forsikringer, der tegnes, ikke dækker ansvar for skader, der opstår ved utætte olietanke. Den normale ansvarsforsikring, som er et element i den sædvanlige kombinerede grundejerforsikring, dækker ikke skader, der opstår ved udsivning af olie.

Der er ikke hjemmel i forsikringslovgivningen til at pålægge forsikringselskaberne

at dække sådanne skader eller til at pålægge grundejerne at tegne sådanne forsikringer med pligt til at betale den ekstra præmie, som forsikringen måtte medføre. Lovhjemmel måtte i givet fald først tilvejebringes, og inden jeg kan tage stilling hertil, må en række spørgsmål først undersøges, herunder om det er forsikringsteknisk forsvarligt at stille et sådant krav. Usikkerheden med hensyn til skadernes hyppighed og økonomiske omfang vil måske være meget stor, og muligt vil forsikring mod sådanne olieskader forudsætte, at forsikringselskabet inden overtage af forsikringen må foretage en eventuelt bekostelig undersøgelse af olietankens indhold.

Også et andet forhold må indgå i overvejelserne. Man må passe på ikke at give mulighed for en forsikringsordning, som kan være egnet til at mindske påpasseligheden med overholdelse af gældende lovbestemmelser om olietanke.

Jeg tør derfor ikke på det nu foreliggende grundlag besvare spørgsmålet bekræftende, men jeg er enig i, at spørgsmålet trænger til en nærmere undersøgelse. Spørgsmålet berører samtidig både miljøbeskyttelsessynspunkter og dansk rets almindelige erstatningsregler, og jeg har derfor i sinde med det nu givne udgangspunkt at tage sagen op med miljøminister og justitsminister.

Henning Philipsen (SF):

Jeg takker for en særdeles positiv besvarelse og vil føje til, at jeg forventer, at det, ministeren vil kunne finde frem til, vil kunne resultere i en ændring i forsikringsloven, således at borgerne skal kunne holde sig skadeløse. Hermed er jeg foreløbig tilfreds, og jeg afventer resultatet af ministerens undersøgelser.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Ømann* (SF) til handelsministeren:

„Hvordan kan monopolrådet i henhold til pris- og avancelovens § 6 erklære en konsultationstakst hos læger i provinsen på 37 kr. 50 øre for at være en rimelig takst for gruppe 1-patienter, når gruppe 2-patienter samtidig betaler 50-70 kr. for en konsultation?“

(Spm. nr. 166).

Ømann (SF):

Man kunne tro, at dette spørgsmål var stillet af omsorg for de mere velhavende gruppe 2-patienter. Det er ikke det, der er hensigten med spørgsmålet, men der skete altså det, at monopolrådet på et ekstraordinært møde for nylig fastslog i henhold til loven om priser og avancer, at en rimelig betaling for en konsultation for gruppe 1-medlemmer kunne være 37 kr. 50 øre. Dette med det rimelige skal med, for man har i henhold til loven om priser og avancer en forpligtelse til at påse, at priserne og avancerne også for tjenesteydelser er rimelige.

Vi har jo den interessante faktiske tilstand, at konsultationshonorarer for gruppe 2-medlemmer ligger på et langt højere niveau. Jeg skal ikke med sikkerhed kunne sige, på hvilket niveau det ligger i gennemsnit i det konfliktramte område, men det ligger i hvert fald på en 50-70 kr., og det er dog en betydelig forskel. Vi har samtidig den interessante retstilstand, at monopoltilsynet er forpligtet til at gribe ind over for urimelige honorarer. Det står der ikke i § 6, som man her har anvendt, men i § 8 — ikke så langt væk.

Se, så kommer man jo til den logiske konklusion: enten er de 37 kr. 50 øre for lavt ansat, eller også er serviceniveauet for gruppe 1-medlemmer så lavt, at man vurderer det til ca. halvdelen af, hvad man yder gruppe 2-medlemmer.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Som ikke mindst hr. Ømann ved, vil det være min hovedopgave på grundlag af dette spørgsmål at videregive monopoltilsynets oplysninger. Monopoltilsynet har givet mig følgende oplysninger om dette forhold.

For gruppe 1-patienter i provinsen har der som led i overenskomsten mellem lægernes organisation og sygesikringens forhandlingsudvalg som bekendt været aftalt et særligt betalingssystem, hvorefter de praktiserende læger dels modtog et grundhonorar pr. tilmeldt patient, dels særlige behandlingshonorarer for de af lægerne præsterede ydelser. Gennemsnitligt hidrørte ca. halvdelen af lægernes samlede honorarmasse for behandling af gruppe 1-patienter fra grundtaksten og ca. halvdelen fra ydelsestaksterne.

Med udløbet af overenskomsten mellem sygesikringens forhandlingsudvalg og de

praktiserende lægers organisation bortfaldt det hidtidige betalingssystem, og i den foreliggende situation fandt monopoltilsynet det nødvendigt at skabe sikkerhed for, at der i overensstemmelse med avancementlovens bestemmelser bevarede et uændret takstniveau for lægeydelser til gruppe 1-patienter. Med henblik herpå fastsatte tilsynet i medfør af pris- og avanceloven højstetakster for de forskellige lægeydelser til denne gruppe patienter. Taksterne er fastsat således, at de svarer til den hidtidige betaling fra sygesikringen.

For gruppe 2-patienter findes ingen overenskomster om honorarer, og disse beregnes afpasset efter den konkrete ydelse, der efter det af de praktiserende læger oplyste varierer stærkt. Disse takster er også omfattet af avancementloven. Monopoltilsynet har ikke i den foreliggende situation ment at kunne tage stilling til rimeligheden af lægernes takster som helhed.

Ømann (SF):

Jeg synes ikke, jeg kan lade handelsministeren slippe så let. Den afgørelse, der er truffet af monopolrådet, er truffet i henhold til loven om priser og avancer, nærmere betegnet lovens § 6. Det påhviler i henhold til hele loven monopoltilsynet at statuere, om en konsultationspris er rimelig eller ikke rimelig. Henne i § 8 findes en bestemmelse, som siger, at uanset om det drejer sig om gruppe 1- eller gruppe 2-patienter, har monopolrådet en selvstændig pligt til at påse, at der ikke opkræves urimelige honorarer. Når der så er en forskel på ca. 50 pct. mellem honorarer af den ene og den anden type, for gruppe 1-patienter og for gruppe 2-patienter, hvor der helst ikke skulle være nogen forskel, ja, så må man sige, det er ejendommeligt, at monopolrådet først bestemmer for gruppe 1 og ikke foretager sig noget over for honorarerne til gruppe 2-patienter. Denne gåde synes jeg stadig væk ikke handelsministeren har løst.

Det drejer sig ikke om loven om avancement, for så kunne handelsministeren have klaret frisag. Efter loven om avancement drejer det sig om de relative forhøjelser, og så behøvede man ikke at have stillet dette i relief med de faktiske forskelle. Men nu er indgrebet altså foretaget i henhold til loven om priser og avancer, og man har henvist

[Ømann.]

til, at konsultationsprisen skulle være rimelig.

Handelsministeren (Erling Jensen):

Min opgave er jo ikke at klare frisas, men at give folketinget de oplysninger, det ønsker, og derfor er jeg glad for at svare hr. Ømann, når han inddrager spørgsmålet om bestemmelsen i pris- og avancelovens § 8. Efter denne paragraf har monopoltilsynet, når det konstaterer urimelige takster, pligt til at bringe forholdet til ophør ved foranstaltninger i medfør af lovens § 6. Man kan imidlertid ikke af denne bestemmelse og af det forhold, at tilsynet for ydelser til gruppe 1-patienter har fastsat lavere takster end de for behandling af gruppe 2-patienter gældende, slutte, at der er en forpligtelse for monopoltilsynet til indgreb over for gruppe 2-takstniveauet.

Ifølge avancementlovens § 5 skal virksomheder, der er omfattet af loven, kunne dokumentere grundlaget for deres bruttoavanceberegning samt de før den 6. marts senest beregnede bruttoavancer. I kraft af det for gruppe 1-patienter hidtil anvendte særlige betalingssystem vil en sådan dokumentation ikke kunne foreligge. I en sådan situation giver avancementloven hjemmel for tilsynet til at kræve bruttoavancerne nedsat til beløb, som efter tilsynets skøn må anses for normale på det pågældende tidspunkt. Som følge af områdets særlige forhold har tilsynet fundet, at det med en sådan bruttofastsættelse tilsigtede formål bedst kan opnås gennem indgreb i medfør af, som hr. Ømann rigtigt sagde, pris- og avancelovens § 6, stk. 1, nr. 3. Der er således ikke med tilsynets indgreb taget selvstændig stilling til rimeligheden af de af de praktiserende læger over for gruppe 1-patienter, henholdsvis gruppe 2-patienter, anvendte takster.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af Gert Petersen (SF) til fiskeriministeren:

„Hvilken stilling vil regeringen tage til EF-Kommissionens forslag til en fiskeripolitik?“

(Spm. nr. 167).

Skriftlig begrundelse.

Dansk fiskeri står ved den forventede indførelse af økonomiske zoner over for afgørende ændringer i vilkårene for erhvervets udøvelse. Det er vigtigt at få klarhed over, om disse ændringer skal gennemføres i lyset af den fælles EF-fiskeripolitik, Kommissionen har foreslået.

Fiskeriministeren (Poul Dalsager):

I min besvarelse her i tinget sidste onsdag af et spørgsmål stillede mig af hr. Maigaard angående den nedsatte fiskerikommissions arbejde oplyste jeg bl.a., at EF-Kommissionen i Bruxelles af Ministerrådet var anmodet om at fremkomme med et oplæg til EF's fælles fiskeripolitik under et kommende havretsregime med 200 sømiles økonomiske zoner, og at dette oplæg forventedes at ville foreligge, således at en drøftelse af dette bl.a. kunne foregå i den nedsatte fiskerikommission i januar måned 1976. Det nævnte oplæg er imidlertid endnu ikke fremkommet, og jeg ser mig allerede af den grund ikke i stand til at oplyse, hvilken stilling regeringen vil tage til et forslag, som ikke foreligger.

I øvrigt kan jeg sige, det er regeringens opfattelse, at disse spørgsmål skal løses inden for rammerne af en fælles EF-fiskeripolitik, idet det er vor opfattelse, at det er den bedste chance, dansk fiskeri har for at kunne leve med de kommende 200-sømilezoner.

Gert Petersen (SF):

Nu er det jo alligevel sådan, at livet det leves, og ord og bemærkninger udveksles også, selv om der måske ikke kommer officielle papirer frem. I Europa-Parlamentet har man faktisk — og jeg tænker her på udtalelser af medlem af Kommissionen hr. Lardinois — den 14. oktober i år luftet nogle tanker omkring en sådan EF-fiskeripolitik. Det, der især interesserer mig, er hr. Lardinois' bemærkninger om en omfordeling, om, at EF eventuelt må foretage en „omfordeling af den kvota, vi må fastsætte i Fællesskabet“. Det var et direkte citat fra hans bemærkninger.

Nu er der aftalt kvoter inden for det nordatlantiske fiskerisamarbejde, og det, som jeg meget gerne vil sikre mig, er en erklæring fra regeringens side om, at man ikke

[Gert Petersen.]

accepterer kvoter, der er ringere end dem, som er aftalt inden for NEAFC, altså det nordatlantiske fiskerisamarbejde.

Fiskeriministeren (*Poul Dalsager*):

Det er vældig vanskeligt, når hr. Gert Petersen nu forlanger regeringserklæringer om noget, som i hvert fald indtil videre er fuldstændig hypotetiske spørgsmål. Det er klart, at den danske regerings politik og forhandlingsstrategi, eller hvad man vil, i forhold til den fælles EF-fiskeripolitik vil gå ud på, i det omfang det overhovedet er muligt, at sikre, at dansk fiskeri fortsat kan foregå på sædvanlige fiskepladser.

Når 200-sømile-zoner indføres, vil lande uden for EF formentlig få en eller anden form for overhøjhed over disse zoner vedtaget af FN. Det, der er dansk fiskeris chance, er, at denne overhøjhed kan blive i væsentlig grad formindsket som følge af medlemskabet af EF, hvor vi jo i henhold til traktaterne har fælles fiskerirettigheder inden for hinandens fiskeriområder. Det er der stort set enighed om i EF — bortset måske fra et enkelt medlem, som meget gerne ønsker at reservere sig nogle særlige rettigheder inden for egne fiskeriområder. Det er den danske interesse at undgå, at der sker sådanne indskrænkninger, men at Romtraktatens bestemmelser om fælles fiskerirettigheder overholdes. Hvis det bliver ført ud i livet så nogenlunde efter disse regler, så vil dansk fiskeri kunne foregå efter de regler, som det er foregået under hidtil.

Dog må jeg sige, at kvoteringsbestemmelser — så vidt jeg har opfattet, og også som jeg tror og regner med — fortsat vil blive et NEAFC-spørgsmål. Det er ikke sådan, fordi man får et nyt regime inden for EF eller nye havretsregler, at NEAFC derved bliver overflødig. Der vil fortsat være behov for, at fiskeriet i Nordsøen reguleres af alle de lande, som i fællesskab fisker i Nordsøen. Der er heller ingen tvivl om, at de lande, som ikke er medlemmer af EF, og EF i fællesskab vil søge at finde frem til fælles fiskerimuligheder inden for de forskellige områder, som bliver tillagt de forskellige lande under 200-sømile-grænsen.

Gert Petersen (SF):

Jeg skal gøre det ganske kort. Det, som

har vakt min interesse, er de udtalelser af medlem af Kommissionen hr. Lardinois i Europa-Parlamentet, som jeg citerede, og som gik på spørgsmålet om en „omfordeling af den kvota, vi må fastsætte i Fællesskabet“. Det var et citat af hr. Lardinois' ord.

Men jeg tager nu fiskeriministerens bemærkninger her som udtryk for, at man fra dansk side vil arbejde for, at kvoterings-spørgsmålet forbliver en NEAFC-opgave og ikke rykkes over i EF-regie. Jeg taler her om kvoterings-spørgsmål — sådan måtte jeg opfatte det, ministeren sagde.

Fiskeriministeren (*Poul Dalsager*):

Hvis der bliver et fælles EF-fiskerihav under de kommende havretskonferencer, hvad jeg håber der gør, vil jeg da ikke forsværge muligheden af, at der måske inden for dette fælles EF-hav kan foretages reguleringer, som baserer sig på EF-samarbejdet. Det er klart, at EF ikke isoleret kan foretage reguleringer i Nordsøen, fordi en meget stor del af Nordsøen stadig væk vil tilhøre andre lande, som ikke er medlemmer af EF.

Men jeg må i det hele taget sige, at midt i en forhandlingsprocedure, hvor vi ikke kender det endelige forslag, synes jeg, det er meget svært at slå fast, at man finder sig på et ganske bestemt synspunkt.

I øvrigt vil jeg da gerne tilføje, at de spørgsmål, som hr. Gert Petersen her stiller regeringen, er jo spørgsmål, som til sin tid skal afklares også ved forhandlinger med folketinget og med folketingets markedsudvalg, når det endelige forslag foreligger. Jeg tror, det vil være gavnligt, at man venter med at tage endelig stilling til detaljer i de problemer, som vi venter at komme til at stå over for, indtil vi kender de endelige forslag og regeringens indstilling til de endelige forslag.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Steen Folke* (VS) til udenrigsministeren:
„Agter regeringen at anerkende MPLA som det uafhængige Angolas retmæssige regering?“

(Spm. nr. 170).

Skriftlig begrundelse.

Den danske regering har i adskillige år støttet MPLA, som har stået i spidsen for

[Steen Folke.]

kampen mod den portugisiske kolonimagt. MPLA er stadig den eneste autentiske angolesiske befrielsesbevægelse, og der er et presserende behov for anerkendelse af folkerepublikken Angola og MPLA som dens retmæssige regering.

Steen Folke (VS):

Udenrigsministeren har med henvisning til krigshandlingerne i Angola hidtil nægtet at gå ind for en dansk anerkendelse af MPLA som det uafhængige Angolas retmæssige regering. Er det af hensyn til de borgerlige, eller er det af hensyn til EF, eller er det blot ud fra en sikker fornemmelse af, hvad der tjener danske kapitalinteresser?

MPLA er den eneste bevægelse i Angola, som kæmpede konsekvent for at fordrive kolonialismen og skabe enhed blandt dem, der ønskede Angolas selvstændighed på tværs af stamme- og raceskel. MPLA er den eneste bevægelse i Angola, som arbejder for de brede massers sociale og politiske rettigheder. MPLA er den eneste bevægelse, der har haft og stadig har et omfattende socialt og uddannelsesmæssigt program i gang. Dette har den danske regering også tidligere erkendt og har i kolonitiden været med til at støtte MPLAs sociale arbejde, om end i beskeden omfang.

De andre såkaldte befrielsesbevægelser, FNLA og UNITA, er udenlandsk dominerede. Der har i lang tid været flere soldater fra Zaire i FNLA end angolesere, og historien havde ikke set anderledes ud, om FNLA-tropper havde været 100 pct. under præsident Mobutos kommando. UNITA anføres, som det jo er kommet frem efterhånden, af hvide lejesoldater og regulære militærenheder fra Sydafrika. UNITA og FNLA er simpelt hen blevet redskaber for en fortsat imperialistisk udbytning og undertrykkelse i Angola. Derfor den massive infiltration fra multinationale selskaber, det racistiske Sydafrika og imperialistiske magter i en opslutten bag disse to bevægelser.

MPLA har i den sidste tid modtaget støtte udefra, bl. a. i form af militært materiel, men dette rækker ikke ved det faktum, at MPLA er den eneste virkelig angolesiske befrielsesbevægelse.

Formanden:

Spørgsmålet vil på udenrigsministerens vegne blive besvaret af udenrigsøkonomiministeren.

Udenrigsøkonomiministeren (Ivar Nørgaard):

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at det er dansk praksis at have forbindelse med den regering, der udøver den faktiske regeringsmagt på det fastafgrænsede territorium, som den gør krav på at repræsentere. Ved Angolas opnåelse af uafhængighed den 11. november i år udtalte udenrigsministeren netop på baggrund af denne praksis, at det er regeringens oprigtige håb, at det i nær fremtid må blive muligt at optage diplomatiske forbindelser med Angola. Ingen af de to regeringer, der findes i Angola, har imidlertid fuld kontrol over landet, og Danmark kan derfor på indeværende tidspunkt desværre ikke optage forbindelse med nogen af regeringerne i landet.

Efter at det angolesiske folks kamp for at befri sig for kolonihærdømmet har ført til landets uafhængighed, er det tragisk at se Angola splittet i borgerkrig, der skærpes af fremmede magters indblanding. Det er regeringens håb, at vi snart må se en ende på kamphandlingerne og en begyndelse til en fredelig udvikling i landet.

Steen Folke (VS):

Den fungerende udenrigsminister henviser til dansk praksis. Den rigtige udenrigsminister plejer at henvise til et fint princip, som kaldes universalitetsprincippet. Essensen er nok i virkeligheden det samme, nemlig at både dette såkaldte princip og praksis er noget forholdsvis fleksibelt. Jeg mener f. eks. — hvis ikke jeg husker forkert — at Danmark har haft diplomatisk forbindelse med et styre i Saigon, som på ingen måde kunne siges i virkeligheden at beherske det territorium, som Sydvietnam udgjorde på det tidspunkt. Altså på et tidspunkt, hvor befrielsesbevægelsen i Sydvietnam i virkeligheden havde herredømmet over størstedelen af Vietnam, opretholdt den danske regering forbindelser med et styre i Saigon. Er det ikke sådan? Vil udenrigsøkonomiministeren ikke er-

[Steen Folke.]

kende, at det som eksempel viser, at denne praksis altså kan være noget skiftende? Nu er det rent faktisk tilfældigvis sådan, at MPLA i hvert fald har herredømmet i hovedstaden og en del af territoriet. Det kan vel ikke være sådan nogle ting, der er afgørende for anerkendelsen? Det mener jeg eksemplet med Vietnam viste.

Udenrigsøkonomiministeren (*Ivar Nørgaard*):

Jeg ved ikke, hvor god den analogi er, som hr. Steen Folke fremdrog. Sagen er jo den, at man ofte vedbliver at anerkende en regering, så længe den endnu selv mener, at den har nogen magt. I dette tilfælde anerkender vi jo ikke Portugals magt i Angola, og det var den tidligere regering, men der er konkurrence mellem to grupper, som hver har udpeget sig selv som regering, og hver har udpeget en hovedstad for deres regering. Derfor synes jeg, det må være rimeligt, at vi i den situation må afvente begivenhederne, til vi med nogenlunde sikkerhed kan konstatere, hvem der i fremtiden vil være regeringen i det pågældende land.

Steen Folke (VS):

Jeg synes ikke, det er noget særlig godt forsvar for den noget varierende danske praksis. Nu mener jeg altså, at man i Vietnam anerkendte og fastholdt anerkendelse af en part i Vietnam, som i hvert fald ikke repræsenterede nogen autentiske vietnamsiske interesser, i hvert fald ikke ud over en lille overklassens interesser, og jeg mener, det er klart, at det, der må være tale om i enhver sådan situation — og det, som den danske regering også i virkeligheden praktiserer — det er en politisk stillingtagen til den pågældende myndighed, den pågældende bevægelse, det pågældende parti, og derfor mener jeg selvfølgelig, at det rigtige må være i denne her situation at tage stilling til fordel for MPLA som den eneste virkelig autentiske angolesiske befrielsesbevægelse.

Jeg har sagt noget om, at både UNITA og FNLA i virkeligheden repræsenterer nogle udenlandske interesser først og fremmest og ikke kan betragtes som virkelige befrielsesbevægelser og virkelige autentiske

udtryk for folkeviljen i Angola. Det samme gælder den regering, der er proklameret af dem.

Derudover kunne man tilføje, at MPLA er den eneste bevægelse, som har garanteret fortsat solidaritet med de frihedsbevægelser, som fortsætter kampen mod mindretalsstyrrerne i Namibia, Rhodesia og Sydafrika. Er udenrigsøkonomiministeren ikke bekymret over det racistiske Sydafrikas infiltration i UNITA og dets kontakter med FNLA også og for, hvad det kan betyde for det Angola, der måtte komme ud af det med UNITAs og FNLA's samtykke og fødselshjælp?

Udenrigsøkonomiministeren (*Ivar Nørgaard*):

Jeg er i høj grad bekymret over udviklingen i Angola og også over det, hr. Steen Folke her nævnte. Jeg er også bekymret over, at andre udenlandske magter nu i højere grad støtter alle parterne, således at der er fare for, at det, der kunne være en lokal stammekrig og startede som en sådan, udvikler sig til at blive en kamp mellem stormagter. Det er jeg meget bekymret for. Men det er stadig væk sådan, at vor holdning i denne sag, nemlig hvem man skal anerkende som faktisk regering, beror på, hvem der faktisk har magten i landet, og ikke, hvilke sympatier eller antipatier vi har over for sådanne regimer. Vi anerkender en række regimer, som vi har meget lidt sympati for.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Formanden:

Der er fra de pågældende ministre modtaget skriftlige besvarelser af spørgsmål stillet af følgende medlemmer af folketinget:

Voigt	Spørgsmål nr. 127.
Wamberg	Spørgsmål nr. 142.
Wamberg	Spørgsmål nr. 143.

Spørgsmålene og besvarelserne vil blive optaget i Folketingstidende.

Et af medlem af folketinget Voigt til ministeren for offentlige arbejder stillet spørgsmål til skriftlig besvarelse er taget tilbage (spørgsmål nr. 159).

Skriftligt besvarede spørgsmål.

Af Voigt (FP) til justitsministeren (24/11 75):

„Har ministeren planer om, at bilisterne fra 1. januar 1976, når sikkerhedsseletvangsloven træder i kraft, skal påbydes at medbringe køretøjets indregistreringsattest?“

(Spm. nr. 127).

Begrundelse.

For at der skal være fornuft i tingene, og for at bilisterne ikke bliver mistænkt for at lyve, når politiet standser dem for kontrol, vil det være nærliggende, at folk skal vise et eller andet som dokumentation for, at deres bil ikke er indregistreret efter 1. juli 1969.

Der er jo blevet registreret mange ældre bilmodeller efter skæringsdatoen 1. juli 1969, og skal politiet så til at kontrollere indregistreringstidspunktet, opstår der et enormt administrationsapparat, og det er vel ikke ligefrem målet i en tid, hvor politiet er overbebyrdet og mangler mandskab.

Justitsminister Orla Møllers svar (4/12 75):

Biler, der er registreret første gang før den 1. juli 1969, skal ikke være forsynet med sikkerhedsseler. I enkelte tilfælde vil der derfor kunne opstå tvivl om pligten til at anvende sikkerhedsseler, hvis politiet standser et ældre køretøj, der ikke er forsynet med sikkerhedsseler. Det er imidlertid ikke nødvendigt for føreren at medbringe noget dokument for at afklare denne tvivl, da politiet altid via radio og telex kan få oplyst køretøjets første registreringsdato fra centralregistret for motorkøretøjer. Disse forespørgsler til centralregistret foretages rutinemæssigt, og de yderligere forespørgsler, der vil kunne blive tale om for at få et køretøjs første registreringsdato oplyst, vil ikke kræve udbygning af det bestående apparatur.

Jeg har derfor ingen planer om at indføre pligt til at medbringe registreringsattesten under kørsel.

Af Wamberg (FP) til socialministeren (28/11 75):

„Vil ministeren oplyse, hvor mange børn pr. år der i de sidste 5 år er fjernet fra deres

hjem på foranledning af offentlige myndigheder, bl. a. børneværn, samt i hvor mange tilfælde politiet har medvirket ved fjernelse af børn?“

(Spm. nr. 142).

Begrundelse.

Spørgsmålet stilles, da ministeren i spørgetiden den 26. ds. ikke var i stand til at besvare det.

Socialminister Eva Gredals svar (5/12 75):

Der henvises til vedlagte redegørelse fra socialstyrelsen, hvortil socialministeriet kan henholde sig.

Herudover bemærkes, at det for et forsøgsområde, der som børne- og ungdomsforsorgen bygger på et princip om, at iværksættelse af hjælpeforanstaltninger så vidt muligt bør ske i forståelse med forældremyndighedens indehaver, ligger i sagens natur, at anvendelse af magt bør have undtagelses karakter og i øvrigt, når det skønnes nødvendigt, anvendes på en så lidt provokerende måde som muligt. I overensstemmelse hermed er det derfor i socialministeriets cirkulære af 10. oktober 1966 om børne- og ungdomsværnenes virksomhed fastsat, at begæring om politiets bistand må begrænses til tilfælde, hvor gennemførelsen af en beslutning kun kan sikres ved magtanvendelse, eller hvor der er fare for, at dette kan blive nødvendigt. For at sikre, at de tilfælde, hvor børne- og ungdomsværnet skønner det nødvendigt at anmode politiet om bistand, får et så skånsomt forløb som muligt, er det endvidere i cirkulæret fastsat, at børne- og ungdomsværnene kan henstille, at politiuniform ikke anvendes under afhentning eller ledsagelse af børn og unge.

De i nævnte redegørelse indeholdte tal-mæssige oplysninger er efter socialministeriets opfattelse udtryk for, at de nævnte retningslinier følges af børne- og ungdomsværnene i praksis.

Anbringelse af børn uden for eget hjem og politiets bistand dermed.

Anbringelse af et barn eller en ung uden for hjemmet kan efter børne- og ungdomsforsøgslovens regler ske, dels på frivilligt grundlag efter lovens § 27, dels tvangsmæssigt efter lovens § 28.

[Socialministeren.]

De situationer, hvori børneværnene får bistand af politiet til fuldbyrdelse af trufne beslutninger i henhold til lovens § 34, vil således opstå som følge af beslutninger i henhold til lovens § 28.

På grundlag af den årlige børneværnsstatistik er nedenfor angivet antallet af trufne børneværnsbeslutninger om anbringelse af børn og unge uden for eget hjem i medfør af lovens § 27 og § 28 siden 1. april 1970. Da en række kommuner endnu ikke har returneret indberetningsskemaerne for 1974-75, er det ikke muligt at give tal for dette år på nuværende tidspunkt.

Anbringelser i henhold til:

	§ 27	§ 28	I alt
1970-71...	8374	441	8815
1971-72...	8446	551	8997
1972-73...	8470	476	8946
1973-74...	8048	480	8528

Der er ikke udarbejdet nogen statistik over, i hvor mange tilfælde politiet har bistået børneværnene, således at det har været nødvendigt at indhente særskilte oplysninger til besvarelse af denne del af spørgsmålet. Af tidsmæssige årsager har det været nødvendigt at begrænse dette til et mindre antal kommuner.

Følgende kommuner er spurgt:

Københavns kommune (spørgsmålet er givet til og besvaret af Københavns politi, civilpolitiet), Gladsaxe kommune, Rødovre kommune, Odense kommune, Horsens kommune, Århus kommune og Ålborg kommune.

I de sidste 5 år har politiet bistået disse kommuner i følgende antal tilfælde:

	1970	1971	1972	1973	1974	1975 til 2/12
København..	8	3	15	8	14	14
Gladsaxe..	0	0	0	0	0	0
Rødovre..	— ¹⁾	— ¹⁾	— ¹⁾	— ¹⁾	0	0
Odense..	0	0	0	1	0	0
Horsens..	0	0	0	0	0	0
Århus... 1 ²⁾	1	2	1 ³⁾	1 ³⁾	0	0
Ålborg...	1	0	0	0	0	0

1) Oplysning har ikke kunnet gives med fornøden sikkerhed.

2) Eneste oplysning for 1970, vedr. 1 familie med 3 børn.

3) I hvert år 1 familie med 2 børn.

For så vidt angår Københavns kommune, er det af børneværnet oplyst, at der i alle tilfælde var tale om tilfælde med mishandling, grov vanrøgt eller om forældrenes tvangsindlæggelse på statshospital.

Antallet af anbringelsesbeslutninger var i de 7 kommuner:

I henhold til § 28.

	1970-71	71-72	72-73	73-74	74-75
København..	230	292	172	170	185
Gladsaxe..	8	3	17	8	10
Rødovre..	0	2	6	11	12
Odense..	8	9	15	26	19
Horsens..	2	0	2	7	1
Århus... 1)	18	14	33	21	1)
Ålborg...	0	5	1	3	2

1) Indberetningsskemaet er endnu ikke indsendt.

Samtlige anbringelser i henhold til § 27 og § 28.

	1970	1971	1972	1973	1974	1975
København..	2421	2513	2116	1979	1875	1875
Gladsaxe..	159	167	208	105	134	134
Rødovre..	96	85	64	64	60	60
Odense..	542	460	465	409	393	393
Horsens..	111	100	84	101	108	108
Århus... 1)	545	548	739	594	1)	1)
Ålborg...	188	170	147	138	158	158

1) Indberetningsskemaet er endnu ikke indsendt.

Når bortses fra København, udgjorde antallet af anbringelsesbeslutninger i medfør af § 28 i de resterende 6 kommuner ca. 25 pct. af antallet i hele landet ekskl. København. I de 6 kommuner var der hvert år 2 tilfælde, hvori politiet bistod børneværnene. Det tyder på, at der i hele landet var ca. 8 tilfælde pr. år samt de københavnske. Undersøgelsen viser således, at antallet af tilfælde, hvori politiet bistår børneværnene med gennemførelse af beslutninger, ikke overstiger 20-25 tilfælde pr. år.

Af Wamberg (FP) til boligministeren (28/11 75):

„Vil ministeren tage skridt til at få ændret de udemokratiske afstemningsregler, bolig-

[Wamberg.]

ministeriet har godkendt for beboerafstemninger i AKBs ejendomme?"
(Spm. nr. 143).

Begrundelse.

Af Berlingske Tidendes forsideartikel den 28. november 1975 „100 hunde og katte i ejendomsselskab skal ud før mandag“ fremgår det, at en beboerafstemning har givet klart flertal for husdyrhold. Dette flertal har i kraft af højst udemokratiske afstemningsregler kunnet ændres, så mindretallets ønsker begunstiges. Dette fremmer ikke hverken tiltroen til demokratiske afgørelser eller den almindelige retsbevidsthed.

Boligminister *Helge Nielsens* svar (9/12 75):

Jeg må tage afstand fra, at boligministeriet skulle have godkendt udemokratiske afstemningsregler for beboerafstemninger.

Reglerne om beboerselvstyre i det almennyttige byggeri er indeholdt dels i boligbyggerilovens § 13, dels i de normalvedtægter, der er udarbejdet af boligministeriet. Herefter er den alt overvejende hovedregel, at beboernes beslutninger træffes på afdelingsmøder på grundlag af almindelig stemmeflerhed blandt de tilstedeværende. Afgørelse om oprettelse eller ophævelse af afdelingsbestyrelse skal dog ifølge loven træffes ved urafstemning blandt afdelingens boligtagere, og ifølge normalvedtægterne kan endvidere afdelingsmødet eller afdelingsbestyrelsen selv bestemme, at urafstemning skal holdes også i andre tilfælde. Begrebet urafstemning forudsætter, at samtlige beboere skal have adgang til skriftligt at give udtryk for deres stilling til et bestemt spørgsmål, og at et vist flertal skal gå ind for det fremsatte forslag for at gøre det til en gyldig beslutning. I selskabets vedtægter eller lignende kan være fastsat regler om, at dette flertal under en eller anden form skal være kvalificeret. Er der ikke fastsat sådanne regler, må det formodes, at vedtagelse kan ske ved almindeligt flertal, dvs. et flertal af de afgivne stemmer.

Hvad angår adgang til at holde husdyr, som spørgsmålet jo vedrører, er det min opfattelse, at dette i princippet må anses for en ordensforskrift. Lejekontrakterne bør derfor holde dette spørgsmål åbent, således at en afdelings beboere selv kan træffe beslut-

ning herom. I overensstemmelse med de almindelige regler vil sådan beslutning da blive truffet på et afdelingsmøde på grundlag af almindelig stemmeflerhed blandt de tilstedeværende, medmindre afdelingsbestyrelsen eller afdelingsmødet selv beslutter at henvise det til urafstemning.

I den konkrete sag, som der henvises til i spørgsmålets begrundelse, gør sig imidlertid det forhold gældende, at de lejekontrakter, som er indgået mellem AKB og de enkelte lejere, indeholder forbud mod husdyrhold, og spørgsmålet er da, hvem der kan dispensere fra denne kontraktbestemmelse. Efter almindelige aftaleretlige regler må dette være den, der har indgået kontrakten, dvs. selskabets bestyrelse, og bestyrelsen kan derfor også gøre en eventuel dispensation betinget af de vilkår, som den skønner fornødne.

AKB har indtaget det standpunkt at ville dispensere fra kontraktbestemmelsen, såfremt det ved urafstemning „viser sig, at et flertal af samtlige bebyggelsens husstande går ind for husdyrhold“. Denne beslutningslovlighed kan næppe anfægtes, hvad boligministeriet da også tidligere har givet udtryk for. Det havde måske været mere naturligt, om AKB havde ladet beboerne tage stilling til spørgsmålet på samme måde, som hvis der ikke havde været nogen kontraktbestemmelse om husdyrhold, men dette spørgsmål må jo afgøres ved forhandling mellem beboerne og AKB.

Man vendte herefter tilbage til dagsordenens punkt 1, der var:

Forespørgsel til socialministeren af Wamberg.

(Forespørgsel nr. V).

Forhandlingen genoptoges.

Steen Folke (VS):

For venstresocialisterne er det helt afgørende hensyn i den sag, som på fremskridtspartiets foranledning er blevet til en forespørgselsdebat, hensynet til børnenes tarv. Vi mener først og fremmest og i princippet, at det må være børnenes tarv, som må varetages i forbindelse med de sager, som her bliver diskuteret; hensyn til forældre og andre må i forhold hertil komme i anden række.

[Steen Folke.]

Så vidt vi har kunnet vurdere det, sker fjernelse uden forældrenes samtykke — altså de tvangsfjernelser af børn, som har givet anledning til forespørgslen — kun, i princippet i hvert fald, når alt andet har været forsøgt, samt i akutte tilfælde, f. eks. hvis der kommer anmeldelse om vanrøgtede børn el. lign.

Vi mener ikke, at de bestemmelser, der findes i børne- og ungdomsforsørgsloven, specielt altså bestemmelsen i § 28, og de bestemmelser, der nu kommer til at indgå i den nye bilstandslov om det samme, kan undværes. Vi mener i sidste ende, at de er nødvendige som en beskyttelse af børnene over for forældre i de meget få tilfælde, hvor der virkelig er brug for et sådant tvangsindgreb for at varetage børnenes interesser.

Det hænger selvfølgelig i sidste ende sammen med hele den måde, hvorpå vores samfund er indrettet, altså dette, at samfundet i høj grad betragter det som retmæssigt, at forældre har en slags ejendomsret til deres børn, den måde, hvorpå vi opdrager børnene. Det betyder nemlig også, at i de tilfælde, hvor børnene virkelig lider under en sådan opdragelse, har samfundet vanskeligt ved at stille tilstrækkelig gode alternativer til rådighed for de børn, der er tale om. Men det betyder ikke, at det derfor ikke stadig væk — givet disse samfundsmæssige betingelser, som vi foreløbig må leve med — alt i alt i de fleste tilfælde, så vidt vi har kunnet vurdere det, faktisk er til fordel for børnene, at der sker tvangsfjernelser i visse ulykkelige tilfælde som dem, denne paragraf bruges over for. Vi nærer ikke nogen ubegrænset tillid til myndighederne, stoler ikke blindt på, at hvad staten gør, er altid det rigtige, eller noget i den retning, ej heller til den del af myndighederne og staten, som endnu hedder børneværnet. Jeg er for så vidt ikke i tvivl om, at der kan være tilfælde, hvor der er handlet galt, og det er klart, at det er de tilfælde, som meget af opmærksomheden i pressen og rundt omkring fokuseres på, men jeg er efter at have talt med nogle mere kyndige om disse sager aldeles overbevist om, at i langt de fleste tilfælde, hvor specielt § 28 i børne- og ungdomsforsørgsloven faktisk tages i anvendelse, er der tale om indgreb, som er til fordel for de pågældende børn og unge.

Jeg mener, det var påfaldende i forespørgserens, hr. Wamberg's, svartale, at så længe hr. Wamberg svarede på, skal vi sige det saglige indhold i det, socialministeren havde redegjort for, var det meget tøvende og ikke så påfaldende, men på et eller andet tidspunkt slog talen over til at køre i en gammel grammofonpladerille omkring disse mindretalsgrupper i samfundet, der ville undergrave og udnytte børnene, om BRIS, om Børnemagt og Christiania, og så kørte det ligesom ad et meget, meget velkendt spor, som for mig viser en holdning til dette her, der komplet mangler forståelsen for, hvad disse børns vilkår i virkeligheden er.

Jeg mener — hvis vi et øjeblik ser på problemerne for de lidt større børn, som f. eks. er gået ind i og har lavet den organisering, som de kalder Børnemagt — at der helt oplagt er tale om børn, som kommer fra nogle vilkår, der ikke er til at bære for store børn eller unge i den aldersgruppe, der her er tale om, altså fra en familie eller et socialt miljø, som det i høj grad er værd at gøre op med og løsrive sig fra. Jeg mener, at selv om den tilværelse, de går ud til, ikke nødvendigvis er særlig lykkelig — jeg har ikke nogen idylliserede forestillinger om, at det, de kommer ud til, på enhver måde er pragtfuldt — er jeg ikke i tvivl om, at det for langt det store flertal af sådan nogle store børn og unge er en stor fordel, at de har kunnet løsrive sig og er kommet væk fra det miljø, de er vokset op i fra små. Og dér mener jeg, det er fuldstændig ude af proportioner og vanvittigt at tale om mindretalsgrupper, der udnytter børnene og prøver at undergrave samfundet, og hvad ved jeg. Jeg mener, der er tale om, at nogle prøver at støtte de store børn og unge i en selvstændig opbygning af en tilværelse, som for dem er langt at foretrække fremfor den tilværelse, de ville have dér, hvor de kom fra.

Vi mener naturligvis, at tvangsindgreb med eller uden politibistand må være en nødløsning, en nødløsning, der kun skal sættes ind, når man på alle andre måder har prøvet at hjælpe familien, inden en fjernelse bliver aktuel, og vi har som sagt i hovedsagen tillid til, at det stort set er det, der foregår.

Men jeg vil godt sige, at jeg mener, der er brug for måske igennem en konkretisering af nogle enkelte sager, en eksemplificering,

[Steen Folke.]

at få tydeliggjort over for alle forældre, hvad det er for tilfælde, myndighederne griber ind over for, altså, hvad det er, der kan medføre en tvangsfjernelse. Derfor vil jeg opfordre socialministeren til at konkretisere nogle sådanne sager, naturligvis anonymt, sådan at man kunne få en fornemmelse af, hvilke omstændigheder i børnenes opvækst og situation der faktisk fører til indgreb af den art. Jeg mener, det ville være værdifuldt, fordi det gav forældre en mulighed for at vurdere det, og jeg mener, det ville tage meget af vinden ud af sejlene på de kampanjer, som piskes op i visse tilfælde på enkelte sager. Jeg tror altså, der simpelt hen er behov for at få nogle lidt klarere retningslinjer, en klarere fornemmelse af, hvornår sådanne indgreb faktisk finder sted. Sådanne som situationen er for øjeblikket, sker der det, at enkelte sager bliver pisket op i sensationspressen og giver anledning til en reaktion, som, hvis den virkelig fik konsekvenser, efter min vurdering ville gå ud over langt flere børn, end hvad der måtte være tilfældet i administrationen af det nuværende system. Derfor vil jeg altså anbefale, at man får tydeliggjort og eksemplificeret, hvornår man finder at indgreb er nødvendige. Det vil være vejledende for forældre, som vil kunne få en fornemmelse af, hvad der sker, og det vil måske også betyde, at man kan undgå de tilfælde af egentlig forkerte afgørelser, som måtte være forekommet.

Erlendsson (FP):

Den tendens, vi ser i Birgittesagen, gående ud på at betvivle forældres evne og vilje — men særlig evne — til på forsvarlig måde at tage sig af deres børn, afspejler en holdning i tiden, der bliver stadig mere udbredt. Ikke alene er forældre uden forståelse for børn, mener man, de er også uden egentlig kærlighed til børn. Det slås fast på mange måder, at forældre finder børn besværlige, at børn får lov til at passe sig selv, at børn har det skidt, men at der dog er håb for dem, nemlig hvis staten vil uddanne nogle flere børnehavepædagoger og bygge flere institutioner. Det er blevet slået kraftigt fast af børnehav- og fritidspædagoger ikke mindst i år, og nu er lægeforeningens formand, der er kirurg, også begyndt at

synge med på denne vise, som det fremgik af gårsdagens tv-aktuelt. Modestrømninger er smitsomme.

Mange forældre er begyndt at tvivle på egne evner, og børnehavepædagogernes for andre uforståeligt lange uddannelse underbygger naturligt nok en mere værdsfølelse som eksperter hos disse mennesker. Heraf følger, at en stadig stærkere tro på forældres afmagt og institutionernes velsignelsesrige virke, når det, som det hedder, gælder at tilgodese barnets tarv, smitter af på lovgivningen. De bedrevidende tager magten til skade for familien, til skade for barnet og til sorg for forældrene.

For snart to år siden blev jeg af en yngre kvindelig tv-medarbejder udspurgt om mit syn på en 14-årig piges løben hjemmefra efter et skænderi med moderen, hvilket var en engangsforteelse. Pigen havde taget ophold i Christiania, og forældrene havde forgæves søgt børneværnets hjælp til at komme i kontakt med deres datter. I stedet for at søge at skabe en sådan kontakt holdt børneværnet forældrene borte fra deres datter ved at nægte den hjælp, som skulle til, for at de med politiets bistand kunne bryde igennem den modstand, de mødte omkring pigen i Christianiaområdet, og udbetalte pigen ugentlige beløb til hendes underhold samt derudover penge til tøj o. lign., så hun kunne blive boende derude. Det fandt fjernsynsmedarbejderen helt i sin orden, og hun stillede mig følgende spørgsmål, som jeg gengiver ordret — jeg har ikke kunnet glemme det, jeg husker det fra optagelsen, som fandt sted på mit kontor nede i Ridebanefløjen, hvor jeg boede dengang, og jeg hørte det, da udsendelsen blev bragt:

„Ja men mener De ikke, at børneværnet skal være for barnet mod forældrene?“

Det mente jeg ikke, og det sagde jeg. Jeg mener ikke, at det er i nogens interesse, heller ikke i barnets, at myndighederne har mulighed for at indtage en sådan holdning.

Jeg sagde for, at den holdning over for børn og forældre, som jeg har talt om, smitter af på lovgivningen. Det ses f. eks. tydeligt i den sociale bistandslov, der snart skal træde i kraft.

Fremskridtspartiet stillede næsten 100 ændringsforslag for at afbøde lovens værste uhyrligheder, deraf mange, der netop havde sigte på at sikre børns og forældres retsfor-

[Erlendsson.]

hold. Af disse mange ændringsforslag fik vi vedtaget ét, nemlig indsættelsen af ordet „absolut“ i § 123, stk. 1, 1. punktum, således at det kom til at hedde: „når det er absolut påkrævet“, hvor det drejer sig om at fjerne et barn fra hjemmet, men vort ønske om, at den tilforordnede dommer skulle medinddrages stærkere i afgørelsen ved at give ham stemmeret ifølge §§ 125 og 126, samt et væld af andre forslag til forbedring af familiens retsstilling lykkedes det ikke at få vedtaget. Dertil var uviljen mod fremskridtspartiet endnu for stor i juni 1974.

Skulle den mellemliggende tid imidlertid have overbevist et flertal i tinget om, at der er brug for at styrke forældres og børns retsstilling over for socialmyndighederne og over for den frembrusende flok af socialrådgivere, familievejledere og børnehavepædagoger — hvad jeg håber — kan jeg anbefale et nærmere studium af fremskridtspartiets mange ændringsforslag til bistandsloven.

Det vil være en god forberedelse for mange til at indstille sig på de lovforslag om forbedring af familiens retsstilling over for myndighederne, som fremskridtspartiet agter at fremsætte i indeværende folketingssamling.

Indtil da må vi som hr. Poul H. Møller glæde os over pressen, der også her har fungeret som borgernes egentlige og bedste retsbeskyttelse trods alle bestående flerleddede ankestyrelser og domstole.

Eva Rothenborg (FP):

Jeg må beklageligvis erklære mig enig med fru Hanne Reintoft i, at det i visse tilfælde kan være svært at få en saglig debat her i tinget, for det er jo en typisk røgslørspolitik, der føres først og fremmest af en socialdemokrat og derefter elegant følges op fra de andre partier ved at føre denne debat op på et politisk plan og begynde med at aflede opmærksomheden fra den efterhånden helt åbenbare hensigt med de statsopdragede børn og unge og indlede et helt personligt partifelttog imod fremskridtspartiet.

De dybe beklagelser fra både hr. Tastesen og ordførerne for de andre partier over fremskridtspartiets tilstedeværelse i tinget synes at berø på en forglemmelse af, at det trods alt skyldes vælgerens ønske, at vi sidder her.

Derfor må det også være mig tilladt på

det dybeste at beklage venstres fru Birgitte Oxdams efter min mening temmelig billige bemærkninger angående retstilstandene i Danmark og fremskridtspartiets holdning til disse. For det er nemlig overhovedet ikke det, sagen drejer sig om. Debatten drejer sig om hjemmenes retsbeskyttelse i de tilfælde, hvor der notorisk foreligger en forkert afgørelse; vi er alle klar over, at der skal skrives ind mod misbrug. Det er mennesker, der har lavet lovene, og derfor fungerer de ikke altid 100 pct. tilfredsstillende, men når de ikke fungerer tilfredsstillende og der finder magtmisbrug sted, må det være enhver borgers ret at kunne appellere disse afgørelser og være sikker på at få kunne gjort sin røst gældende.

Men jeg forstår, at fru Birgitte Oxdam ikke ser på institutionsbørn på samme måde som vi i fremskridtspartiet, og det til trods for, at der foreligger helt kontant statistisk materiale, der viser, at der udvikles langt flere kriminelle og narkomaner blandt institutionsbørn end noget andet sted i befolkningen.

De forskellige børneværnsafgørelser må vel også siges at have antaget helt groteske former i det sidste år, når man tager i betragtning, at børneværnet til trods for gentagne anmeldelser undlod at gribe ind i Bremssagen, hvor en gal morfinist fik lov til uantastet at torturere hjælpeløse små børn ihjel. Hvorfor? Fordi hun tilhørte det såkaldte bedre borgerskab. Og når børneværnet endelig lettede sin blakkede samvittighed med et besøg, ringede man allerhøfligst på forhånd, således at madame kunne skjule dem af de små, der var så maltrakterede, at det ligefrem sprang i øjnene. Her var et tilfælde af grov forsømmelighed fra børneværnets side. Men har det fået konsekvenser? Ih nej, der har ikke engang været grundlag for en næse. Men i tilfældet „Birgitte“ drejer det sig ikke om en velhavende overlægefru, men derimod bare om en jævn lille mor og far og et hjem, som alle sagkyndige betegner som et godt hjem for et barn. Og sådanne mennesker er taknemmelige ofre i myndighedernes hænder, fordi myndighedsstemplemet alene får dem til at blive kujonerede. Men man foretrækker i de partier, som påstår, at de går ind for bevarelsen af hjemmet som en af grundpillerne i vort samfund, at overse de egentlig lige-

[Eva Rothenborg.]

gyldige tilfælde, hvor samfundet begår en uret imod hjemmet: herregud, hvad betyder en pølse i slagtetiden?

Vi må og skal ikke tolerere overgreb og mishandling af værgeløse børn og unge. Det er derfor, vi har en børneforsorgslov og et børneværn, der har pligt til at skride ind, når noget sådant sker. Men der må et lovinitiativ til til at stoppe de huller i loven, der gør det lovligt at forgribe sig imod hjemmene og ikke mindst groft udnytte de vanskeligheder, der kan opstå mellem forældre og børn i pubertetsalderen, som af fru Ebba Strange gøres til noget af et samfundsproblem.

Juridiske manipulatorer har fundet et hul i loven og udnytter det groft og kynisk igennem BRIS og Børnemagt. Man benytter sig af de i næsten enhver familie opståede og udviklingspsykologisk naturlige pubertetsvanskeligheder og lokker simpelt hen de lidt større børn hjemmefra. Dette er, så utroligt det lyder, lovligt. Der er ingen lov, der forhindrer éns søn eller datter, der bliver lokket med store lommepege, smiger eller ideologier, i at stikke af, om barnet så er nok så umyndigt. Forældrene kan rende benene af sig til politi og sagfører, kommunale eller statslige myndigheder, ministre, folketingsmænd og ombudsmænd: der er simpelt hen intet at stille op. Det er fuldt lovligt at passe Peter og Helga op lige uden for hjemmet og lokke dem med sig. Straffelovens § 215, der hjemler straf for den, der unddrager en mindreårig forældremyndigheden, gælder nemlig kun i tilfælde af kidnapning. Men den har ingen relevans, dersom barnet, som fru Ebba Strange så poetisk sagde, er gået frivilligt med. Forældremyndigheden gælder nemlig simpelt hen ikke.

I børne- og ungdomsforsorgslovens § 112 står der ganske vist, at man ikke må tilskynde eller hjælpe mindreårige til at løbe væk, men hvis nogen tror, at dette gælder fra hjemmet, tager de meget fejl, det gælder kun børn i institutioner, børnehjem, kostskole el. lign. De lovgivende myndigheder har åbenbart aldrig forestillet sig, at børn kunne blive lokket væk fra hjemmene. Det ligger nær at forestille sig, hvordan et barn med alderens obligate modsætningsforhold til hjemmet reagerer, når

det får tilbud om 159 kr. ugentlig og 600 kr. til tøj hver anden måned, altså 12.000 kr. om året, plus fri kost og logi — hvilket hjem kan overhovedet konkurrere med det? Og hvis fantasien svigter, kan man bare læse bogen „Hjemmefra“, som netop er blevet belønnet med kulturministeriets pris for bedste børne- og ungdomsbog. I al sin gribende enkelthed er den en letfattelig brugsanvisning i, hvorledes man løber hjemmefra med velvillig assistance af BRIS. Hvilke forhold disse børn kommer til at leve under, om de går i skole eller ikke, eller om de videre kommer til at leve under forhold, som ikke ville blive tolereret én eneste dag i et hjem, blander børne- og ungdomsforsorgen sig ikke mere i. Det er nemlig så viist indrettet, hvilket også blev skriftligt bekræftet af direktøren for den samlede børne- og ungdomsforsorg i Danmark i sagen om lille Hanne, som Tårnby børneværn i 1974 accepterede slog sig ned i Christiania, at ingen embedsmand bærer ansvaret for, at børne- og ungdomsforsorgsloven overholdes, når barnet først er hjemmefra.

At miste sit barn er hårdt, men endnu hårdere er det at stå magtesløs og se sit barn blive psykisk og mentalt ødelagt som institutionsbarn eller gå til grunde med myndighedernes velsignelse. Det er uhørt i et civiliseret samfund, at fundamentale menneskerettigheder tilsidesættes, og at forældre i 1975 må føle sig lige så prisgivet som de mennesker, der i enevoldstiden blev kastet i fangehuller uden lov og dom og uden chance til at tale deres sag.

(Kort bemærkning).

Grethe Philip (RV):

Fru Eva Rothenborg synes ved netop at fremhæve Bremssagen og sige, at børneværnet her har svigtet ved ikke at gribe ind, fuldstændig at glemme, at forespørgslen ikke hedder: „Hvorledes får vi børneværnene til at fungere bedst muligt?“, men i stedet: „Hvorledes beskytter vi forældrene mod, at deres børn tvangsfjernes?“.

Bay (FP):

Jeg har tidligere i et spørgsmål til socialministeren spurgt, hvad socialministeren ville gøre i det tilfælde, hvor et barn uden forældrenes vilje og vidende blev kidnappet

[Bay.]

på en skole og ført til en institution. Forældre fik først senere besked på, hvor deres barn var. Jeg spurgte dengang, hvad socialministeren ville gøre i en sådan sag, og fik det svar, at socialministeren ville undersøge det. Nu ligger det sådan, at vi herinde har travlt med hundreder og atter hundreder af ting, og derfor har jeg ikke fulgt med. Det skyldes måske også den såkaldte sensationspresses evne til at piske tingene op, men hvis de ender lykkeligt, glemmer man måske at fortælle, hvad der er sket. Ministeren kan måske fortælle mig, hvad der skete med det barn, der uden videre blev fjernet på grund af en enkelt embedsmands påstand om faderens forkerte handlinger over for barnet, uden at disse påstande overhovedet var dokumenteret endsige vidnebekræftede. Jeg har ikke hørt noget om den, og jeg spørger socialministeren, om der er sket noget lykkeligt, og i modsat fald hvorfor ikke, i den sag.

Endelig vil jeg nævne, at jeg også herfra har spurgt socialministeren, hvad hun agtede at gøre over for en tilsyneladende forkert indstilling over for bistandsloven, idet en studerende i 4-5 aviser havde skrevet et brev, hvis indhold jeg tillader mig at citere følgende lille afsnit af — det øvrige er ikke ret meget bedre:

„Gennem bistandslovens muligheder for opsøgende virksomhed og kontrol kan man sikre, at ethvert barn får tilbud om at komme hjemmefra, så forældrene på grund af usikkerhed og ukyndighed ikke ødelægger dem ved indoktrinering af reaktionær ideologisk overlevering fra et kapitalistisk system.“

Jeg spurgte dengang socialministeren, hvad hun ville gøre, om hun ville dementere, at bistandsloven kunne anvendes på den facon. Jeg fik det svar, at socialministeren ikke var bekendt med brevets indhold, og jeg slog mig dengang til tåls med, at det forholdt sig sådan, fordi det nu engang er umuligt at følge med i alle skrivelser. Men jeg har siden fået at vide, at socialministeren i sin egenskab af medlem af folketinget og medlem af socialudvalget to gange blev gjort bekendt med brevets indhold og datoerne på de aviser, hvori brevet havde stået, og jeg har ikke siden set noget dementi.

Kan og vil socialministeren dementere, at bistandsloven skal bruges eller kan bruges på den her fremstillede facon?

Birgitte Oxdam (V):

Det er fru Eva Rothenborgs bemærkning til mig, der kalder mig herop igen, idet hun pådutter mig, at jeg åbenbart foretrækker institutionsbørn, og samtidig udmaler den normale skæbne, der times et institutionsbarn. Jeg tror, det må bero på, at fru Eva Rothenborg ikke rigtig har hørt efter, hvad jeg sagde i mit første indlæg, idet jeg ganske udtrykkelig gjorde opmærksom på, at det var venstres synspunkt på familielivet, at familielivet skal styrkes, og at et lykkeligt familieliv er det bedste sted for et barn at have sin opvækst i. Men det er jo således, at ikke alle hjem er lige pragtfulde, og det sker, at man træffer disse nødlidende hjem, som man er nødt til at hjælpe, fordi de ikke rigtig kan klare tilværelsen. Det er med stor glæde, jeg hører det store indledende arbejde, der altid gøres fra børneværnets side for at støtte disse nødlidende hjem økonomisk med vejledning og anden hjælp, men der kan komme det tidspunkt, hvor man ud fra et samfundssynspunkt må vurdere, om ikke det er bedre at fjerne barnet for barnets egen tarvs skyld. Man taler om et barns velfærd, og det er et meget skarpt kriterium, der bruges her. Man skal simpelt hen ud i den situation, at man må sige, at hensynet til barnet vejer tungere end hensynet til hjemmet. Derfor bør der kunne gribes ind i disse tilfælde, og barnet må kunne anbringes på en institution, som samfundet har ansvar for er et så godt surrogat som overhovedet muligt, og hvor mange børn har ikke på den måde fået en bedre uddannelse, end de kunne få, hvis de var henvist til fortsat at være i deres eget hjem?

For mig er den store slagskygge over denne debat selvfølgelig hensynet til alle de børn, der mishandles rundt om i hjemmene. Man må ikke glemme, at der mange gange er ligesom en lukket mur omkring et hjem, andre mennesker interesserer sig ikke rigtig for, hvad der i grunden foregår inde i de andres hjem, man blander sig ikke. Jeg mener, at hensynet til at undgå børnemishandlinger er så stort, at jeg hellere ser, at

[Birgitte Oxdam.]

et barn i en given situation får en institutionsanbringelse som et godt surrogat, end at det udsættes for mishandlinger, og jeg synes til stadighed, at der forekommer for mange tilfælde af mishandlinger, til at vi kan sige, der er nogen skævhed til fordel for disse fremfusende pædagoger m.v., som vi beskyldes for.

Der er ingen tvivl om, at man skal styrke hjemmene mest muligt, men det må også være samfundets pligt i givet fald at påtage sig de pligter og det ansvar, der følger med at have forældremyndigheden, således at der ikke kun er tale om rettigheder for forældrene.

Forespørgeren (Wamberg) (FP):

Inden jeg går over til at knytte nogle bemærkninger til de indlæg, der er kommet, vil jeg gerne supplere mit første indlæg med et par bemærkninger om Vibekesagen, hvor hverken børneværnets eller den sociale ankestyrelselse afgørelse er ændret. Moderen bortførte sin datter fra den institution, hvor hun var anbragt, men efter at en række meget lidt pyntelige kendsgerninger om socialinspektør Koch og Rødovre børneværns myndighedsmisbrug var kommet til offentlighedens kundskab, vendte moderen hjem med Vibeke, og ingen har siden turdet fjerne barnet fra hjemmet.

Det er vel for meget forlangt, at socialministeren skal kunne forklare denne mærkværdighed, men måske vil ministeren forklare, om det er som belønning for dårlig tjeneste i Rødovre, at hr. Anders Koch nu er udnævnt til chef for Roskilde amts social- og sundhedsforvaltning. Beboerne i Roskilde amt får i sandhed noget at glæde sig til, hvis hr. Koch fortsætter dér, som han har handlet i Rødovre. Hvorledes kan en sådan udnævnelse overhovedet ske?

Det er ifølge lovene, både den nuværende og den kommende, barnets tarv, børneværnene skal tilgodese, men efter hvilke regler afgøres det, hvad der tjener et barns tarv? Skal normerne for det, der tjener vore børns tarv, fastsættes efter BRIS', Børnemagts, Mentalhygiejnisk Forenings eller Christianias målestok? Eller ønsker flertallet i denne sal det traditionelle familiemønster bevaret, hvor familien: forældre og børn, skal forblive vort samfunds grund-

læggende element? Jeg håber, at flertallet går ind for, at vore børns tarv skal fastsættes efter den sidste målestok, og derfor vil medvirke til at ændre bistandsloven, så mulighederne for overgreb mod familien, som §§ 32 og 33 åbner så rige muligheder for, bliver betydelig reducerede. Vi har allerede regler, der sikrer borgerne mod vilkårlig tvangsendlæggelse på statshospitaler og mod vilkårlig umyndiggørelse, nemlig derved at der eksisterer domstolskontrol. Tvangsfjernelse af børn fra hjemmet er et væsentlig større indgreb i den personlige frihed end f.eks. umyndiggørelse af senilt konfuse. Derfor bør tvangsfjernelse kun kunne gennemføres ved dom, hvor forældrenes interesse skal varetages af en beskikket forsvarer. Havde sådanne regler allerede været lovfæstet, var forældrene til Vibeke og Birgitte næppe blevet tvunget til at begå selvtægt.

Hvad angår de indlæg, der er kommet i forbindelse med denne debat, har det undret mig en hel del at lytte til fru Birgitte Oxdam og specielt fru Karen Thurø Hansen. Af begges og for øvrigt flere andre ordføreres indlæg fremgår det, at man finder, at min forespørgsel har været forkert formuleret. Det virker, som om — og det blev i og for sig klart udtrykt af dem begge — at det, de lægger vægt på, er, at børnene bliver været mod deres hjem. Det er netop derfor, forespørgslen er formuleret, som den er: hvad med forældrene? Dem er der ikke taget noget som helst hensyn til i nogen af de to love.

Fru Birgitte Oxdam taler yderligere om, at alt for mange børn bliver mishandlet. Jeg har ingen mulighed for at vurdere, om fru Birgitte Oxdam har ret i det, men ingen ønsker naturligvis børn mishandlet, og dermed er vi allerede ovre i fru Ebba Stranges påstand om, at fremskridtspartiet skulle have den opfattelse, at forældrene har en ejendomsret til børnene. Det er ikke tilfældet og har aldrig været det, men vi mener, at forældre som et minimumskrav må have samme rettigheder i samfundet, som alle andre borgere har. At så fru Birgitte Oxdam benytter lejligheden sammen med hr. Tastesen og andre til at skyde fremskridtspartiet motiver i skoene, det ikke har, er jo i og for sig ikke noget nyt.

Fru Karen Thurø Hansens bemærkning om, at embedsmænd aldrig går på akkord,

[Wamberg.]

og hendes understregning af, at forældrene er magtesløse i relation til børneopdragelse og derfor i høj grad trænger til, at man tager børnene fra dem, er et for mig nyt standpunkt hos det konservative folkeparti, men det er vel en af partiets nye profiler, der dermed er kommet til udtryk.

Med hensyn til fru Hanne Reintofts konkrete spørgsmål vedrørende nogle forhold i Torslunde-Ishøj kommune vil jeg henstille til fru Hanne Reintoft at sætte sig ind i, hvad det er, hun taler om, før hun overhovedet drager et spørgsmål af den art ind i debatten. Det blev hævdede, at der var 60 familier, som var blevet jaget fra hus og hjem og truet med, at børnene skulle fjernes fra forældrene og institutionsanbringes. Forholdet er det konkrete, at der er tale om nogle familier, såkaldte vandrende familier, der flytter fra det ene sociale boligselskab til det andet uden at betale deres husleje, og at man i den pågældende kommune har undret sig over, at de sociale boligselskaber, der indgår disse lejemaal, ikke på forhånd undersøger, om det er sådanne familier, de sætter ind i lejlighederne. Til slut kan jeg ganske konkret oplyse, at der i intet tilfælde har været tale om, at børn er blevet taget fra familier og tvangsanbragt på institutioner. Alle disse oplysninger er også socialministeren bekendt, så det vil formentlig kunne bekræftes derfra.

Socialministeren (*Eva Gredal*):

Jeg skal svare på nogle enkelte spørgsmål, der er stillet mig. Hr. Wamberg spurgte, i hvor mange tilfælde ankestyrelsen ændrer børneværnets afgørelser. Der kan jeg henviser til det, jeg sagde i starten: i omkring 10 pct. af sagerne omgøres den af børneværnet truffne afgørelse, og der indbringes 100 sager for den sociale ankestyrelse om året. Men jeg vil godt føje til, at en omgørelse af en børneværnsafgørelse i ankestyrelsen eller ved domstolene ikke nødvendigvis behøver at være udtryk for, at afgørelsen har været forkert i børneværnet: der kan være sket ændringer i barnets og forældrenes forhold i den mellemliggende tid.

Så vil jeg godt korrigere en enkelt oplysning fra hr. Wamberg. Der er ca. 2.000 foreløbige fjernelser om året, og det er ikke i

1/3, men 3/4 af tilfældene, hvor man opnår enighed med forældrene, så det bliver en frivillig anbringelse.

Hr. Wamberg omtalte en del forhold, hvor politiet var indblandet, og når hr. Wamberg giver udtryk for, at politiet optræder i flere tilfælde, end jeg omtalte i mit første indlæg, må jeg gå ud fra, at hr. Wamberg tænker på de tilfælde, hvor fogeden og eventuelt politiet træder i funktion for at hævde en samkvemsret. I disse tilfælde er børneværnet netop ikke impliceret, og det falder derfor ikke inden for det, vi diskuterer her.

Fru Grethe Philip og senere hr. Steen Folke rejste spørgsmålet om at få ret til en bisidder i forbindelse med starten på en børneværns sag. Jeg kan oplyse, at det er et helt centralt spørgsmål for den arbejdsgruppe, jeg har omtalt, så svaret vil komme frem, når dette arbejde er afsluttet.

Jeg vil godt på opfordring af fru Karen Thurø Hansen gentage oplysningen om, hvor mange fjernelsessager der har været: i 1965-66 var der 502 tvangsfjernelser ud af 6.690 anbringelser, i 1973-74 var der 480 tvangsmæssige anbringelser ud af 8.514 anbringelser.

Jeg må sige til ordføreren for kristeligt folkeparti, at jeg ikke her kan diskutere en enkelt sag, men jeg må gøre opmærksom på, at den fjernelse, der er sket i Birgittesagen, er stadfæstet af domstolene, og det ligger jo ganske klart, at med den opbygning, vi har af vores forfatning, kan en minister ikke gribe ind her.

Til hr. Abel vil jeg sige, at børne- og ungdomsværnene sandelig tager initiativ, så snart forholdene ændrer sig, de har pligt til nøje at følge en sag hele tiden, og sker der ændringer i barnets eller forældrenes forhold, skal børneværnet straks tage spørgsmålet op.

Jeg kan godt forstå hr. Steen Folkes spørgsmål om muligheden for på en eller anden måde at få frem, hvad der egentlig skal til for, at fjernelser kan ske, fordi vi kun ser mange af dem omtalt mere eller mindre sensationspræget. Det vil jeg godt overveje, men jeg må sige, at en del af begrundelsen for fjernelse af børn står i det rådgivningscirkulære, der er sendt ud i forbindelse med bistandsloven. Jeg forstod

[Socialministeren.]

nærmest hr. Steen Folkes spørgsmål som en opfordring om at give oplysning ud til befolkningen. Jeg skal overveje spørgsmålet.

Til hr. Bay må jeg sige, at min hukommelse ikke slår til med hensyn til det barn, der blev kidnappet, og ej heller det brev, der kort blev citeret. Jeg kan ikke huske disse to ting og vil ikke vove mig ud på glatis med at forsøge at forklare, hvad jeg mener der er sket.

(Kort bemærkning).

Hanne Reintoft (DKP):

Nu må jeg også nok bede hr. Wamberg høre efter, for jeg sagde ganske klart 28 familier med 60 børn, og de tal er ganske korrekte. Det er ikke det, det handler om. Nu kommer man og snakker om vandrende familier, så lad os snakke om det. Skal en sådan familie, hvor hovedproblemet er et boligproblem, have hjælp, så deres børn ikke skal anbringes — det er der klart blevet truet med fra socialudvalgsformandens side — eller skal de ikke have hjælp, så børnene kommer på institution? Hvis de skal hjælpes efter hr. Wambergs mening, hvorfor gør fremskridtspartiet det så ikke i den pågældende kommune?

Karen Thurøe Hansen (KF):

Det er beklageligt, at hr. Wamberg, der selv har stillet forespørgslen, ikke hører efter, hvad der bliver sagt i ordførertalerne. Jeg har ikke sagt, at forældre var magtesløse med hensyn til børneopdragelse. Jeg har sagt, at det for adskillige forældre kneb ikke med viljen, men med evnen til at opdrage.

Hr. Wamberg siger, at bistandsloven udvider adgangen til uretmæssige overgreb og tvangsmæssig fjernelse af børn, og hr. Wamberg har ikke tiltro til børne- og ungdomsværnet. Det tror jeg meget gerne. Man har absolut indtrykket af, at hr. Wamberg ikke har tiltro til meget andet end sine egne overbevisninger.

Det er stadig væk det konservative folkepartis opgave at sørge for, at der ikke sker overgreb på familien. Vi har ikke taget en ny stilling i vores politik. Fremover vil vi stadig væk værne om familien som det centrale punkt.

At der ikke tages hensyn til forældrene,

det har jeg redegjort for. Jeg taler ud fra den baggrund, jeg har efter mange, mange års erfaring i arbejdet inden for børne- og ungdomsværnet og med hensyn til at have tilsynsværgemål, og jeg mener ikke, at hr. Wamberg har ret til at anfægte, at mine oplysninger kan være rigtige.

Jeg beklager, at et enkelt politisk parti gennem flere talere forsøger at slå politisk mønt af så alvorlig en sag, som denne forespørgsel egentlig er. Det angår hele vor familielovgivning, og jeg mener, det er uretmæssigt, at man prøver på inden for dette område, som forespørgslen gælder, at tage andre ting op, som fru Eva Rothenborg gjorde det.

Fremtidig mener jeg, at vi også inden for bistandslovens rammer tager det bredest mulige hensyn til, hvad der tjener børnenes tarv bedst, og for mig at se er der ikke i bistandslovens rammer tale om udvidelse og væsentlige ændringer af den nugældende børne- og ungdomsværnslov, tværtimod.

Ebba Strange (SF):

Det er også fru Eva Rothenborgs indlæg, der kalder mig op. Ja, jeg sagde, at vanskelighederne i pubertetsalderen var et samfundsproblem. Fru Eva Rothenborg mener, at det er alderens naturlige vanskeligheder. Det, jeg prøvede på i mit første indlæg, var at gøre opmærksom på, at tingene hænger sammen. Alderens naturlige vanskeligheder vil altid få et udtryk, der er karakteristisk for det samfund, som børnene vokser op i. Hvis man kigger på forskellige samfund og forskellige samfundsgrupper, så vil pubertetsvanskelighederne komme til udtryk på forskellig vis, og det er dér, jeg mener, at vore pubertetsbørn har for få muligheder og for få rettigheder i dagens samfund til at blive accepteret og til at blive hørt som de næsten voksne mennesker, de er. Derfor brugte jeg begrebet ejendomsret i forholdet mellem forældre og børn, og det tilbageviste hr. Wamberg. Hvis ikke det er ejendomsret, der udøves, når man med politiets hjælp bringer børn tilbage til deres hjem, hvorpå de så stikker af én gang til og fortvivlet henvender sig til en lærer eller en pædagog eller en socialrådgiver eller børneværnet for at få hjælp til at leve en mere selvstændig tilværelse, så ved jeg ikke, hvad det er. Hvis det ikke er ejendomsret, så kan jeg ikke

[Ebba Strange.]

rigtig forstå, hvad det er for en rettighed, forældre gør gældende over for børn i den alder.

Poul H. Møller (KrF):

Som det ofte vil være tilfældet i den slags debatter, sporer det ud af og til, og det er heller ingen undtagelse i dag, men jeg vil blot finde anledning til at fastslå og præcisere, at sigtet med mit indlæg her i dag ikke har været på nogen måde at anfægte børne- og ungdomsværnenes myndighed, heller ikke med hensyn til tvangsfjernelse af børn, men vi har ved undersøgelser af disse sager konstateret, at der i flere tilfælde, jeg tør ikke sige adskillige tilfælde, men jeg tør sige i flere tilfælde, er sket en tvangsanbringelse, som har været fejlagtig.

Jeg nævnte i mit første indlæg, at dr. Graungaard bare inden for de sidste 2 år har interverneret i 9 tilfælde, hvor en tvangsfjernelse viste sig ikke at holde ved nærmere undersøgelser, således at børnene måtte tilbage. Hvis det samme er tilfældet i landets øvrige kommuner, viser det jo, at der sker alvorlige fejlgreb og magtmisbrug i adskillige tilfælde ved tvangsfjernelser, og så er det nok værd at undersøge nærmere, om reglerne er tilpas til, at man kan undgå dette, eller om man skal have ændret disse regler og love, således at man kan undgå sådanne misgreb, som jo svinger forfærdeligt til forældrene, som det går ud over.

Til socialministeren vil jeg sige, at jeg er godt klar over, at vi ikke kan ændre på en østre landsrets-afgørelse, men denne debat kunne måske foranledige, at justitsministeren så på, om ikke der var mulighed for at appellere afgørelsen til højesteret. Denne appel er afslået af justitsministeren så sent som den 10. oktober i år, men jeg mener, at der må være grundlag for at tage sagen op på ny, ikke mindst under hensyn til, at disse specialister, som jeg nævnte i mit indlæg tidligere, overhovedet ikke er blevet hørt, og at der ikke er blevet taget hensyn til deres udtalelser og deres dom med hensyn til, om fru Jensen er i stand til at passe og opdrage sit barn, som hun bør. Jeg håber i hvert fald, at dette kan give anledning til, at justitsministeren på ny tager en eventuel appel under overvejelse.

Tastesen (S):

Jeg synes ikke, at fru Eva Rothenborgs letfærdige omgang med statistik skal stå umodsagt her. Når fru Eva Rothenborg siger, at narkomaner og kriminelle rekrutteres i større tal fra institutioner end andre steder fra, så er det ikke nogen overraskende oplysning. Man vil her huske på, at det netop er de børn, som har adfærdsvanskeligheder, eller hvor forældrene er adfærdsvanskelige, der kommer på institution, og derfor er risikoen for, at de sociale tabere fra denne gruppe bliver narkomaner eller kriminelle, naturligvis større end for dem andre steder fra. Jeg synes, det er en meget letfærdig omgang med statistik. Det drejer sig jo ikke om elever fra Birkerød gymnasium eller et lignende sted, hvor man har andre sociale forudsætninger for opvækst.

Eva Rothenborg (FP):

Jeg er ked af det, hr. Tastesen, men jeg må nu fastholde statistikken. En anden ting er, at er disse børn ikke af de forhold, de kommer fra, i forvejen prædestineret til det, så skal de sandelig nok blive det, når de kommer på institutionerne.

Og så vil jeg kun lige sige til fru Ebba Strange, at selvfølgelig er der da forskellige vanskeligheder i forskellige samfund, men det undrer mig, at fru Ebba Strange, som er en så klog og vidende dame, ikke er klar over, at pubertetsvanskelighederne er en naturlig udvikling i det opvoksende barns frigørelse fra hjem og forældre. Det er tiden, hvor forældrene bliver til „mosefund“ og „åndssvage“, og hvad det ellers er, og det bedste bevis findes i en ungdomspsykologisk bog fra Amerika, som hedder „Snart voksen“, hvor en ung mand siger: „Ja, da jeg var 16 år, var mine forældre komplet åndssvage. Nu, hvor jeg er blevet 23 år, ser det ganske anderledes ud“. Men at man spiller på det til at splitte hjemmene, det kan jeg ikke acceptere. Så måtte vel den opsøgende og rådgivende virksomhed netop gå ud på at forklare, at dette er en overgang, hvor forældre og børn kan mødes og bevare hinanden, i stedet for at de mister hinanden for tid og evighed.

Erlendsson (FP):

Man bringer gang på gang det synspunkt ind, at når politiet bliver bedt om at give

[Erlendsson.]

sin hjælp, for at forældre kan komme i kontakt med et barn, der er flygtet hjemmefra og har taget ophold i Christiania, så er det et forsøg fra forældrenes side på at hævde ejendomsret over for barnet. Det er slet ikke det, der er tale om. Man hører, at det er børn, som gang på gang løber hjemmefra og bliver bragt hjem ved politiets hjælp. Det er ikke det, der er tale om. Det er ikke det, der er tale om i det tilfælde, jeg nævnte, og i flere andre tilfælde.

I det tilfælde, jeg nævnte, var der tale om en pige, som én gang var blevet uenig med sin mor og var løbet hjemmefra og havde taget ophold i Christiania. Forældrene søgte hjælp hos børneværnet, som nægtede hjælpen, og det vil sige, at politiet ikke kan skabe den kontakt med barnet, som forældrene ønskede, og som ville være god for barnet. En stor flok af ophidsede beboere i Christiania slog kreds omkring hende, hidsede hende op til at modsætte sig den kontakt, som ville være naturlig mellem hende og forældrene. Det mest naturlige ville være, at de satte sig sammen i ro og mag og talte deres uoverensstemmelser ud, så hun kunne vende tilbage til en rolig og ordnet tilværelse i sit hjem, men det blev forhindret, for børneværnet ønskede det ikke, og derfor kunne politiet ikke skabe den kontakt mellem pigen og forældrene, som ville være den lykkeligste udgang på en sådan pubertetskonflikt, der her var tale om, og som der ofte er tale om.

Forespørgeren (Wamberg) (FP):

Til fru Karen Thurø Hansen vil jeg gerne sige med hensyn til hendes mangeårige virke inden for den sociale sektor, at man må erindre sig, at undertiden er særlig sagkundskab en belastning. Når fru Karen Thurø Hansen hævder, at jeg har en manglende tiltro til børneværn, så har fru en ikke rigtig forstået, hvad jeg hidtil har sagt under denne debat. Der er utvivlsomt mange børneværn, der fungerer fuldt tilfredsstillende. De kan næppe have noget imod at få deres afgørelser prøvet ved domstolene. Det er også under debatten blevet fastslået, at mange børneværn misbruger deres myndighed, og at andre ikke udøver den, som de skal, og der må også under de forhold

være mulighed for domstolskontrol. Det er det og det alene, jeg har søgt at fremhæve.

Med hensyn til socialministeren henviser jeg igen til de sidste 6 linjer af socialstyrelsens besvarelse. Det var dem, jeg refererede til, og jeg står uforstående over for, at socialministeren ikke selv har studset over de talangivelser, der aldrig kan være rigtige.

Til fru Hanne Reintoft skal jeg yderligere bemærke, at fremskridtspartiet nu som før til enhver tid vil hjælpe familier i nød, men ikke som fru Hanne Reintoft ved at yde større statsstøtte til for dyrt socialt boligbyggeri i Torslunde-Ishøj. Vedrørende Torslunde-Ishøj og de pågældende familier, hvoraf der som sagt ikke er sket nogen institutionsanbringelse og mig bekendt heller ikke vil blive det — og fru Hanne Reintoft kan skaffe alle relevante oplysninger hos den lokale borgmester — kan det med rimelighed erindres, at det, man må sigte på, er at få disse for dyre sociale boligbyggerier på tvangsauktion og dermed lejten bragt ned på et for dem, der skal bo der, rimeligt niveau. Det er den måde, det skal gøres på. Det er ikke mursten, vi skal hjælpe, det er mennesker, vi skal hjælpe.

Hanne Reintoft (DKP):

Jeg må medgive hr. Wamberg én ting i denne sag. For hans vedkommende kan man i hvert fald ikke sige, at sagkundskaben belaster ham. Når man kender hele dette område og ved, hvor vanvittig svært det er, og man så hører den gang uvidenhed, der er kommet til udtryk her, så er det meget forstemmende.

Jo, der er 2 børn, der er indlagt på pædiatrisk afdeling på rigshospitalet. Der er en mor, der er indlagt ude på det sygehus, hvor jeg arbejder, med klar besked om, at hun kan komme på kvindehjemmet, og at det 15-årige barn kan blive anbragt, når hun kommer ud. Så inden man udtaler sig så sikkert, skulle man lige vide, hvad det drejer sig om.

Øg må jeg så lige sige, at vi har en god paragraf i vores børne- og ungdomsforsørgslov og også i vores bistandslov, der siger, at man for at undgå at komme til en fjernelse kan yde forældrene økonomisk støtte. Det er en paragraf, der næsten altid er billigere at anvende, fordi institutionspladserne er så

[Hanne Reintoft.]

dyre. Det er en socialpolitik, som man rundt om i landets kommuner næsten ikke kan få fremskridtspartiet til at føre, selvfølgelig fordi man står og gasser over for befolkningen med en lettelse af skattetrykket. Men så skal man ikke komme her og sige, at man for ingen pris vil have børn fjernet, når man ikke vil være med til at gøre den samfundsmæssige indsats, det koster at undgå det, og det at tage selve lejligheden og hjemmet fra en familie er nu et ganske afgørende grundlag også for alle de floskler, vi har hørt her om familielivet.

Erlendsson (FP):

Hvis jeg hørte rigtigt, var det, fru Hanne Reintoft talte om, at nogle børn var indlagt på hospital. Det er jo ikke det, der er tale om. Fru Hanne Reintoft har tidligere talt om, at de var institutionsanbragt. Lad os nu få debatten ned på et rimeligt plan, fru Hanne Reintoft.

Formanden:

Der er yderligere anmodet om to korte bemærkninger. Sædvanligvis diskuterer vi jo ikke på korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Eva Rothenborg (FP):

Der er i alt i Ishøj blevet udsat 4 familier, som havde i alt 8 børn. Ingen af disse børn er institutionsanbragt. 3 familier har fået deres husleje betalt af kommunen, dvs. uden senere refusion. 11 af familierne var uden videre flyttet, inden fagedforretning var anmeldt, og det er disse, man betegner som vandrende familier. 9 fagedforretninger er tilbagekaldt af AAB. 1 familie betalte sin husleje. Det handler hele vejen igennem om familier, der får maksimal boligsikring og social støtte. Desuden er 1 død, overhovedet for familien. 1 af de nævnte er flyttet allerede i foråret, men er alligevel for en ordens skyld taget med i opgørelsen.

(Kort bemærkning).

Forespørgeren (Wamberg) (FP):

Jeg skal indskrænke mig til at oplyse fru Hanne Reintoft om, at mine oplysninger har jeg fra borgmesteren i Torslunde-Ishøj. Er de ikke korrekte, må jeg henvide fru Hanne Reintoft til denne borgmester.

Jeg er klar over, at han har sin samlede kommunalbestyrelse bag sig undtagen kommunister og SF.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ressortomlægning af administrationen af statens istjeneste [af Arentoft m. fl.].

(Andre selvst. forslag nr. XXVIII. Fremsat 7/11 75).

Forslaget sattes til forhandling.

Formanden:

Finansministeren har ordet på statsministerens vegne.

Finansministeren (Heimesen):

Jeg skal ikke på forhånd afvise, at der kan være visse rationaliseringsmæssige gevinster ved en flytning af statens istjeneste til forsvarsministeriet, men det er jo ikke nogen tilfældighed, at istjenesten ligger hos handelsministeren. Som det bl. a. fremgår af handelsministerens fulde titel, er han også søfartsminister, og som sådan er han ansvarlig for den civile søfart, og det er i denne egenskab, han har ansvaret for isbrydertjenesten.

Af mange grunde må vi håbe, at vi ikke får en hård vinter, men skulle det ske, så er jeg ikke i tvivl om, at det måtte være søfartsministerens ansvar i hvert fald i fredstid, hvilke sunde og bæltter man først og fremmest måtte holde åbne, og hvilke skibe der først og fremmest skulle have isbryderassistance.

De generelle retningslinjer for de enkelte isbryderes anvendelse fastlægges af isbrydningsrådet i samråd med lederen af statens istjeneste, og isbrydningsrådet består af repræsentanter for handelsministeriet og forsvarsministeriet, Københavns havn, Sammenslutningen af danske Havne, Danmarks Rederiforening, DFDS, Rederiforeningen for mindre Skibe og Rederiforeningen af 1895. Ved en overflytning af istjenesten som foreslået måtte vi derfor sikre os, at handelsministeren fortsat har mulighed for at bære dette ansvar gennem sin adgang til